ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

**УТВЪРЖДАВАМ: Подписът се заличава**
**на основание ЗЗЛД**

**СМИЛЕНА КОСТОВА**
*Главен директор на Главна дирекция*
*„Европейски фондове за конкурентоспособност” и*
*Ръководител на Управляващия орган на Оперативна програма*
*„Иновации и конкурентоспособност” за периода 2014-2020*

# МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА

## Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“

## Европейски фонд за регионално развитие на Европейския съюз

# УКАЗАНИЯ ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИ, КОИТО ЩЕ СЕ ФИНАНСИРАТ ПО ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ“ 2014–2020 В ОБХВАТА НА ПРИОРИТЕТНА ОС 1 "ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ И ИНОВАЦИИ" И ПРИОРИТЕТНА ОС 2 "ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И КАПАЦИТЕТ ЗА РАСТЕЖ НА МСП“ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИИ ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ ПРИ МНОГОФОНДОВО ПРИЛАГАНЕ НА ПОДХОДА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

*Указанията за подбор на проекти са изготвени от Управляващия орган (УО) на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 (ОПИК) съгласно разпоредбите на чл. 37, ал. 1 на Постановление № 161 от 04.07.2016 г. на Министерския съвет за условията и реда за осъществяване на координация между управляващите органи на програмите и местните инициативни групи/местните инициативни рибарски групи във връзка с изпълнението на подхода Водено от общностите местно развитие (ПМС № 161/2016).*

*Указанията за подбор на проекти са разработени на основа на Указанията на УО на ОПИК, публикувани съгласно § 3 на Заключителните разпоредби на ПМС № 161/2016 и одобрените от Комитета за наблюдение на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 и Оперативна програма „Инициатива за МСП” 2014-2020 (ОПИМСП) Методология и критерии за подбор на операции в обхвата на инвестиционните приоритети по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в изпълнение на предвидените мерки/операции в стратегиите за местно развитие, които ще се финансират чрез подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР).*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

**УКАЗАНИЯТА ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИ СЪДЪРЖАТ СЛЕДНАТА ИНФОРМАЦИЯ:**


I. Информация за подготовката на пакета документи при обявяване на процедура за подбор на проекти към стратегия за местно развитие, създаване на оценителна сесия и проверка на процедура ..... 4

1. Разработване на Индикативен годишен работен график:..... 4

2. Провеждане на процедури за подбор на проекти: ..... 4

3. Делегиране на функции на МИГ/МИРГ:.....6

4. Провеждане на процедура по съгласуване:.....7

5. Създаване на оценителна сесия:.....9

6. Проверка за спазване на процедура за подбор на проекти от МИГ/МИРГ в изпълнение на разпоредбите на чл. 47, ал. 1 на ПМС № 161/2016:.....10

II. Подготовката на Условия за кандидатстване с проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 в изпълнение на подхода Водено от общностите местно развитие ..... 10

1. Наименование на програмата:..... 111

2. Наименование на приоритетната ос:..... 111

3. Наименование на процедурата:..... 111

4. Измерения по кодове:..... 121

5. Териториален обхват:..... 122

6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати: ..... 122

7. Индикатори: ..... 15

7.1.Индикатори за резултат и изпълнение съгласно оперативната програма ..... 15

7.2. Индивидуални за процедурата и проектите индикатори за изпълнение ..... 16

8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП) по процедурата:..... 18

9. Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП) за конкретен проект: ..... 18

10. Процент на съфинансиране:..... 20

11. Допустими кандидати: ..... 20

11.1. Критерии за допустимост на кандидатите ..... 20

11.2 Критерии за недопустимост на кандидатите ..... 25

12. Допустими партньори (ако е приложимо): ..... 29

13. Дейности, допустими за финансиране: ..... 29
13.1. Допустими дейности ..... 29
13.2. Недопустими дейности ..... 39
14. Категории разходи, допустими за финансиране: ..... 41
14.1. Условия за допустимост на разходите ..... 42
14.2. Допустими разходи ..... 45
14.3. Недопустими разходи ..... 54
15. Допустими целеви групи: ..... 57
16. Приложим режим на минимални/държавни помощи: ..... 57
17. Хоризонтални политики: ..... 62
18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта ..... 62
19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения: ..... 63
20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения: ..... 63
21. Ред за оценяване на проектните предложения: ..... 63
21.1. Оценка на административното съответствие и допустимостта ..... 66
21.2. Техническа и финансова оценка ..... 66
22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения: ..... 70
23. Начин на подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения: . 75
24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване: ..... 76
25. Краен срок за подаване на проектните предложения: ..... 88
26. Адрес за подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения: .. 89
27. Допълнителна информация: ..... 89
27.1. Процедура за уведомяване на неуспелите и одобрените кандидати и сключване на административни договори за безвъзмездна финансова помощ: ..... 89
28. Приложения към Условията за кандидатстване – списъкът не е изчерпателен: ..... 96

III. Подготовката на Условия за изпълнение на проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 в изпълнение на подхода Водено от общностите местно развитие ..... 97
1. Техническо изпълнение на проектите: ..... 98
2. Финансово изпълнение на проектите и плащане: ..... 100
3. Мерки за информиране и публичност: ..... 103
4. Приложения към Условията за изпълнение – списъкът не е изчерпателен:. ..... 104

# I. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПОДГОТОВКАТА НА ПАКЕТА ДОКУМЕНТИ ПРИ ОБЯВЯВАНЕ НА ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯ ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ

## 1. Разработване на Индикативен годишен работен график

МИГ/МИРГ разработва Индикативен годишен работен график (ИГРГ) по образец за планираните за обявяване процедури за подбор на проекти в изпълнение на предвидените мерки/операции в стратегията за местно развитие с финансиране от ОПИК. Съгласно разпоредбите на чл. 11, т. 3 на подписаното Споразумение за ВОМР МИГ/МИРГ се задължава да съгласува индикативния график на процедурите с УО на програмата не по-късно от 1 септември на предходната година. При планирането на ИГРГ МИГ/МИРГ следва да включи всички нови за годината процедури. Препоръчително е процедури, отворени за кандидатстване през предходна година, по които има втори или следващ срок на кандидатстване, също да бъдат включени, като под името на процедурата или под черта следва да се запише като допълнителна информация, че е предстоящ краен срок по действаща от предходна година процедура. Всеки следващ актуализиран през годината график се изпраща до УО на програмата само за информация, като е необходимо МИГ/МИРГ да приложи кратка обосновка за необходимостта от промяната. В графика не е необходимо да се записват точни дати, а само месеците за начало и край на очаквания срок за кандидатстване.

В случай на промени в параметрите по марки/операции с финансиране на ОПИК, промяна се допуска само ако са спазени условията, които са били предмет на оценка по чл. 31 от ПМС № 161/2016 и не противоречи на целите на стратегията за ВОМР, както следва: във връзка с промяна на приложимата нормативна уредба и/или във връзка с промяна на съответната програма; при наличие на очевидна грешка; по отношение на финансовите й параметри; по отношение на мониторинговите индикатори за резултат във връзка с промяна на финансовите параметри; по отношение на критериите за оценка на проекти, в т. ч. минимална и максимална стойност на проектите и интензитет на помощта. **МИГ/МИРГ следва да представи обосновка на исканата промяна.**

## 2. Провеждане на процедури за подбор на проекти

МИГ/МИРГ прилага процедура за подбор на проекти в съответствие с разпоредбите на чл. 25, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕСИФ, Глава пета Координация във връзка с одобрение на проекти към стратегия за ВОМР, Раздел I Подбор на проекти към стратегия за ВОМР на Постановление № 161/04.07.2016 г., Минималните изисквания към реда за оценка на проектни предложения към стратегията за ВОМР[1] и настоящите Указания за подбор на проекти.

При разработване на документите и обявяване на всяка процедура за подбор на проекти МИГ/МИРГ *прилага* хоризонталните принципи в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или

1 Минималните изисквания са разработени на основание чл. 41, ал. 2 от ПМС № 161/2016

Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегиите за местно развитие, както следва:
***1.Тематична концентрация*** – по приоритетна ос 1 Технологично развитие и иновации подкрепата ще бъде предоставяна само за дейности, попадащи в обхвата на областите за интелигентна специализация, определени в Цел 1 и Цел 2 на ИСИС; по приоритетна ос 2 Капацитет за растеж на МСП с безвъзмездна финансова помощ ще бъдат финансирани дейности в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и определените сектори на „Националната стратегия за насърчаване на малки и средни предприятия” 2014 - 2020.
***2. Финансиране, основано на нуждите*** – избраните дейности следва да отговарят на основните предизвикателствата пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани на определената територия и съгласно Споразумението за партньорство, Стратегията на ОПИК, приложимите стратегически документи, документите в изпълнение на специфичните предварителни условия и стратегията за местно развитие.
***3. Принцип на устойчиво развитие*** – при финансирането ще се търси устойчивост на постигнатите резултати и дългосрочност на ефектите върху целевите групи.
***4. Ефективност и ефикасност на инвестициите*** – избраните дейности следва да отговарят в пълна степен на целите на програмата, при най-адекватното съотношение между очакваните разходи и ползи. При избора на проекти следва да се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите.
***5. Релевантност*** - избраните операции следва да допринасят за изпълнението на индикаторите за изпълнение и резултат.
***6. Принцип на равните възможности*** – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

МИГ/МИРГ разработва пакета документи по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ за обявяване на всяка процедура за подбор на проекти, включена в ИГРГ, в изпълнение на предвидените мерки/операции в стратегията за местно развитие при спазване на настоящите Указания за подбор на проекти на УО на ОПИК. Пакетът документи включва Условия за кандидатстване, Условия за изпълнение на проектите и приложенията към тях, в т.ч. бизнес план, като документите следва да са в съответствие с инвестиционните приоритети по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ и спецификата на съответната процедура за подбор на проекти. В Условията за кандидатстване се включват специфичните критерии, предвидени в стратегията за местно развитие.

МИГ/МИРГ разработва Условията за кандидатстване по типов образец, утвърден със заповед на заместник министър-председателя или на министъра, отговарящ за цялостната организация, координация и контрол на системата за управление на средствата от ЕСИФ, вкл. електронен Формуляр за кандидатстване по типов образец, публикувани на Единния информационен портал (ЕИП).

(https://www.eufunds.bg/programen-period-2014-2020/ukazaniya-i-obraztzi)

В Условията за кандидатстване задължително се включва информация относно вида на съответната процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ като в

Условията за кандидатстване се указва крайният срок или съответно сроковете[2] за подаване на проектни предложения. В Условията за кандидатстване по всяка процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се включват и Указания относно реда за предоставяне на допълнителна информация във връзка с процедурата за подбор на проекти, както и реда за отправяне на жалби/възражения/искания за разяснения, включително реда за разглеждане и произнасяне по постъпващите жалби/възражения/искания за разяснения от страна на кандидатите за безвъзмездна финансова помощ.

В зависимост от спецификата на конкретната процедура МИГ/МИРГ подготвя към Условията за кандидатстване всички относими допълнителни приложения, в т.ч. бизнес план, които трябва да бъдат представени към проектното предложение или трябва да се представят задължително попълнени от кандидатите. Допълнителните приложения включват два типа документи: за попълване от страна на кандидатите и за информация на кандидата. Документите за попълване освен Електронния Формуляр за кандидатстване, който се генерира автоматично в системата ИСУН 2020, са и приложимите документи и/или декларации в зависимост от спецификата на съответната процедура, като например Декларация по чл. 25 от ЗУСЕСИФ, Декларация за минимални помощи, Декларация за МСП съгласно утвърдения от министъра на икономиката образец, обнародван в Държавен вестник**.** Към Условията за кандидатстване се прилагат и документи за информация, които са с цел улеснение на кандидатите като Критерии и методология за оценка на проектните предложения по процедурата, Декларация за нередности и други документи в зависимост от спецификата на процедурата.

МИГ/МИРГ описва в Условията за кандидатстване начина на подаване на проектните предложения. Проектните предложения по мерки/операции с финансиране по ОПИК се подават единствено по електронен път. Електронното кандидатстване се осъществява чрез Модула за електронни услуги на Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на Европейския съюз в България (ИСУН 2020). Електронното подаване на проектното предложение се извършва чрез попълване на уеб базиран Формуляр за кандидатстване от кандидати, които притежават квалифициран електронен подпис (КЕП).

Условията и редът за кандидатстване по електронен път чрез Модула за електронни услуги на ИСУН 2020 се определят в НАРЕДБАТА за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН.

МИГ/МИРГ включва в пакета документи по реда на чл. 26, ал. 1 от ЗУСЕСИФ и Условията за изпълнение на проектните предложения, разработени към настоящите Указания за подбор на проекти. Те съдържат правила и указания относно техническото и финансовото изпълнение на договорите по всяка процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Условията за изпълнение съдържат: образец на Административен договор за безвъзмездна финансова помощ**;** Общи условия към Административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ; други приложими документи.

[2] При обявяването на процедура с няколко крайни срока за кандидатстване

## 3. Делегиране на функции на МИГ/МИРГ

Съгласно разпоредбите на чл. 42, ал. 1 на ПМС № 161/2016 Ръководителят на УО (РУО) на ОПИК делегира функциите си по утвърждаване на насоки и/или друг документ по реда на чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ) на Управителния орган на МИГ/МИРГ.

Във връзка с делегирането на функции по чл. 42, ал. 1 на ПМС № 161/2016 МИГ/МИРГ изпълняват дейностите по:

1. утвърждаване на насоки и/или друг документ, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти от Председателя на Управителния съвет на МИГ, включително и тяхното изменение, като документите следва да бъдат изготвени от местната група за действие при спазване на настоящите указанията;
2. съгласуване на документите за съответствие с приложимите правила за държавните помощи с министъра на финансите по ред, определен от него, преди утвърждаването им;
3. публикуване на документите в ИСУН 2020 преди утвърждаването им;
4. осигуряване на възможност на заинтересованите лица за писмени възражения и предложения в разумен срок, който не може да бъде по-кратък от една седмица, като за неуредените въпроси, свързани с общественото обсъждане, се прилага Глава пета, Раздел II от Административнопроцесуалния кодекс;
5. публикуване на утвърдените документи в ИСУН 2020 заедно с обявата за откриване на процедурата чрез подбор;
6. предоставяне на разяснения по документите в срок до три седмици преди изтичането на срока за кандидатстване. Разясненията следва да бъдат утвърдени от Председателя на Управителния съвет или оправомощено от него лице. Разясненията следва да се дават по отношение на условията за кандидатстване, не съдържат становище относно качеството на проектното предложение и са задължителни за всички кандидати. Разясненията се съобщават в срок до две седмици преди изтичането на срока за кандидатстване.

## 4. Провеждане на процедура по съгласуване

Целият пакет документи, разработен от МИГ/МИРГ за обявяване на процедура за подбор на проекти с финансиране по ОПИК, за по-голяма оперативност се изпраща за съгласуване до Министерство на финансите (МФ) за съответствие с приложимите правила за минимални помощи по реда на чл. 26, ал. 3 на ЗУСЕСИФ. Документите се изпращат по официален път, на хартиен носител (целият пакет *може* да се изпрати и на електронен носител, за по-голяма оперативност). В придружителното писмо до МФ като адресат се поставя РУО на ОПИК, който изразява становище/съгласува пакета документи след получаване на становището на МФ. Съгласно разпоредбите на чл. 41, ал. 8 на ПМС 161/2016 при установени непълноти в Условията за кандидатстване на МИГ/МИРГ съвместно с УО на ОПИК предприемат мерки за привеждането им в съответствие с правилата за минимални помощи. МИГ/МИРГ отразяват бележките, посочени в становището на УО на ОПИК.

След съгласуване с МФ и отразяване на бележките, посочени в становището на УО на ОПИК, МИГ/МИРГ *задължително публикува* за обществено обсъждане съгласуваните документи в изпълнение на делегираните функции и разпоредбите на чл. 26, ал. 4 от ЗУСЕСИФ. В рамките на обсъждането потенциалните кандидати могат да дават предложения за промяна в Условията за кандидатстване и приложенията към тях, но не

следва да задават въпроси във връзка с кандидатстването и изпълнението на мерките. След изтичане на посочения срок, постъпилите коментари се обобщават и се изготвя обосновка за тяхното приемане или отхвърляне. Коментарите, които се приемат от МИГ, се отразяват в Условията за кандидатстване и приложенията към тях в режим „проследяване на промените". Пакетът документи и Справката за отразяване на коментарите от публично обсъждане се представят за финално съгласуване на РУО на ОПИК.

В случай, че няма постъпили коментари Условията за кандидатстване и приложенията към тях се утвърждават от Управителния орган (УО) на МИГ/МИРГ и се качват в ИСУН 2020. В подсекция „Вътрешни документи" се прикачват Решението на УО на МИГ, Заповедта за обявяване на процедурата и таблицата от общественото обсъждане. По електронна поща се уведомява РУО на ОПИК и ЦКЗ за извършване на проверка по компетентност и откриване на процедурата за подбор на проекти.

**ВАЖНО:** Във връзка с въвеждането на изготвените процедури в ИСУН 2020 МИГ/МИРГ следва да не създава и да не присъединява индикатори в реална и тестова среда. Въвеждането и присъединяването на задължителните и индивидуалните индикатори за изпълнение в секция „Индикатори" в ИСУН 2020 се извършва САМО от УО на ОПИК на основа на утвърдения от УО на МИГ/МИРГ пакет документи.

Поканата/Обявата заедно с Условия за кандидатстване се публикуват на интернет страниците на МИГ/МИРГ и в ИСУН 2020. Обявата се публикува и най-малко в един местен вестник или друга местна медия, поставя се на общодостъпно място пред офиса на МИГ/МИРГ и сградите на общинските администрации на територията на МИГ/МИРГ. Поканата/Обявата следва да съдържа:

- референтен номер и име на процедурата;
- цели на процедурата;
- информация за общия бюджет на процедурата и предоставяне на БФП;
- режим на минимална помощ;
- допустимите дейности по процедурата;
- интернет адресите за публикуване на пакета документи;
- начина на подаване на проектни предложения.

Изменение на Условия за кандидатстване се извършва съгласно чл. 26, ал. 7 от ЗУСЕСИФ. Променените документи в режим проследяване на промените се представят на РУО на ОПИК и се утвърждават от УС на МИГ/МИРГ. Променените Условия за кандидатстване се публикуват на интернет страницата на МИГ/МИРГ и в ИСУН 2020 в срок до три дни от утвърждаването им.

Председателят на МИГ/МИРГ прекратява със заповед процедура за подбор на проекти, в случаите в които: не са постъпили в срок проектни предложения или всички проектни предложения са оттеглени; спряно е финансирането по съответната програма или на част от нея от страна на Европейската комисия; РУО не одобрява доклада, когато в процедурата са допуснати съществени нарушения.

В случай на прекратяване на процедура, кандидатите се уведомяват по електронен път или на хартиен носител от Председателя на УС на МИГ/МИРГ и нямат право на обезщетения.

## 5. Създаване на оценителна сесия

Подбор на проектни предложения се извършва от Комисия за подбор, която се назначава до три дни след изтичане на срока за прием на проектните предложения със Заповед на председателя на Управителния орган на МИГ/МИРГ. Външните експерти-оценители се избират при спазване на разпоредбите на чл. 13 от ПМС № 162 от 2016 г. В заповедта се включва/т наблюдател/и, в случай, че е/са определени от РУО но ОПИК. Заповедта се придружава от Решение на Управителния орган на МИГ/МИРГ, че посочените външни експерти-оценители притежават необходимата квалификация и професионална компетентност за изпълнение на задачите в съответствие с посочената разпоредба и спецификата на процедурата за подбор. Към заповедта се утвърждават ПРАВИЛА за работа на Комисията за подбор.

**ВАЖНО:** Разработени са ПРАВИЛА за работа на Комисия за подбор на проекти по процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПИК в изпълнение на СВОМР с цел прилагане на общ подход при оценка на проектните предложения. ПРАВИЛАТА са приложение към настоящите Указания за подбор на проекти и са задължителни за МИГ.

**ВАЖНО:** В срок от 10 дни преди изтичане на всеки краен срок за прием на проектни предложения МИГ/МИРГ изпраща покана до УО на ОПИК за определяне на наблюдател/и в съответствие с разпоредбите на чл. 46, ал. 2 на ПМС № 161/2016.

На основа на Заповедта се подготвят заявления за създаване на профили в ИСУН 2020 на всички участници в Комисията за подбор и се създава оценителна сесия. Заповедта, заедно със заявленията се изпращат до ЦКЗ за създаване на профили в ИСУН 2020 и съответните права за достъп. Заповедта, заедно с приложенията, се изпращат до УО на ОПИК за създаване на оценителна сесия.

## 6. Проверка за спазване на процедура за подбор на проекти от МИГ/МИРГ в изпълнение на разпоредбите на чл. 47, ал. 1 на ПМС № 161/2016

Съгласно разпоредбите на чл. 47, ал.1 на ПМС № 161/2016 Оценителният доклад се изпраща на Ръководителя на Управляващият орган (РУО) на програмата за извършване на проверка за спазване на процедурата за подбор на проекти. Проверката завършва с доклад до РУО, който се изпраща и на МИГ/МИРГ за информация.

На основа на резултатите от проверката, Ръководителят на Управляващия орган се произнася по доклада, в съответствие с разпоредбите на чл. 36, ал. 1 от ЗУСЕСИФ:

1. одобрява доклада;
2. връща доклада за провеждане на оценяването и класирането от етапа, където са допуснати нарушения, когато те са отстраними;
3. не одобрява доклада, когато в процедурата са допуснати съществени нарушения.

Препоръките, включени в доклада на РУО, са задължителни за изпълнение от МИГ/МИРГ.

## 7. Изпълнение и мониторинг на проекти към стратегии за ВОМР

Мониторинг за изпълнение на стратегиите за ВОМР се извършва от УО на ПРСР и МИГ/МИРГ. УО на ПРСР изготвя отчети за изпълнението на стратегиите в края на всяко шестмесечие и ги предоставя на Съвета за координация при управлението на средствата

от Европейския съюз и на Комитетите за наблюдение на програмите, които участват във финансирането на стратегиите.

Изпълнението на отделните проекти в рамките на стратегиите се извършва при спазване на изискванията, посочени в документите по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ. Отчитането, верифицирането и мониторингът на проектите към стратегиите за местно развитие се извършват в ИСУН 2020.

Мониторинг върху изпълнението на проект, финансиран по процедура за подбор на проекти по ОПИК, се извършва от УО на програмата. Правата и задълженията на МИГ/МИРГ по отношение на мониторинга върху изпълнението на проектите, финансирани по мярка от стратегията за ВОМР се изпълняват съгласно чл. 12, ал. 1, т. 3 на подписаните Споразумения. МИГ/МИРГ има право да осъществяват посещения на място на кандидати и получатели на финансова помощ, посещенията се извършват самостоятелно или съвместно с УО на ОПИК съобразно задълженията, произтичащи от Административните договори. Всеки бенефициент **се задължава** след сключване на Административен договор да създаде „код за достъп“ в секция „Договори“ в ИСУН 2020 с права „четене“ на служител/и на МИГ/МИРГ във връзка с изпълнение на задълженията им по чл. 51 на ПМС 161/2016.

При установяване на затруднения за изпълнение на проект/и и целите на стратегията, в частта финансирана по програмата, МИГ/МИРГ докладват писмено на УО на ОПИК и предлагат мерки за преодоляването им.

**ВАЖНО: МИГ/МИРГ може да намери настоящите Указанията за подбор на проекти, образец на Административен договор, ПРАВИЛА за работа на Комисия за подбор на проектиq приложения и документи за информация на сайта:**

http://opic.bg/opik/vodeno-ot-obshchnostite-mestno-razvitie-vomr

## II. Подготовката на Условия за кандидатстване с проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 в изпълнение на подхода Водено от общностите местно развитие

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

# УСЛОВИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

## с проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 чрез подхода ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ

**Процедура чрез подбор на проектни предложения с един краен срок/няколко крайни срока за кандидатстване**

**BG16RFOP002…….**

***/попълва се наименованието на МИГ/МИРГ, номер[3] и име на процедурата/***

### 1. Наименование на програмата:

Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 (ОПИК)

### 2. Наименование на приоритетната ос:

**Водено от общностите местно развитие**
Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"
Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“

### 3. Наименование на процедурата:

МИГ/МИРГ определя наименованието на всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с предвидените за изпълнение мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие.

[3] Номерът на процедурата се генерира автоматично в ИСУН 2020

## 4. Измерения по кодове:

Измерение 1 – Област на интервенция:
097 Инициативи, Водено от общностите местно развитие в градски и селски райони

Измерение 2 – Форма на финансиране:
01 Безвъзмездни средства

Измерение 3 – Вид територия:
07 Не се прилага

Измерение 4 – Териториални механизми за изпълнение:
06 Водено от общностите местно развитие

Измерение 5 – Тематична цел
ТЦ1 Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите
ТЦ3 Повишаване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия

Измерение 6 - Вторична тема по ЕСФ:
08 Не се прилага

Измерение 7 - Икономическа дейност

## 5. Териториален обхват:

Подходът ВОМР се прилага на територията на селските райони, рибарските райони и други територии със специфични характеристики в зависимост от условията за допустимост на оперативните програми, включени в подхода. Териториите на селските райони са посочени в приложение № 3 на ПМС № 161/2016, тези със специфични характеристики са посочени в приложение № 2 на ПМС № 161/2016, териториите на рибарските райони на ВОМР са посочени в приложение № 1 на ПМС № 161/2016.

Проектите се изпълняват на територите на МИГ/МИРГ със сключени Споразумения за изпълнение на стратегиите за местно развитие.

## 6. Цели на предоставяната безвъзмездна финансова помощ по процедурата и очаквани резултати:

Прилагането на подхода ВОМР чрез многофондово финансиране през програмния период 2014–2020 цели постигането на ефект от концентриране на подкрепата върху интервенциите, които имат най-голяма добавена стойност по отношение на преодоляването на икономическите и социалните различия в развитието на територите. Подходът ВОМР се прилага „отдолу-нагоре", местните общности формулират, избират и одобряват приоритети и стратегия за интегрирано развитие на територията и общностите и допринася за постигане на специфичните цели за всяка програма. Основните предизвикателства, свързани с прилагане на ВОМР в програмен период 2014-2020, засягат необходимостта от създаване на заетост (вкл. алтернативна) и използване на местния

потенциал за растеж, като се цели подобряване качеството на живот и доходите на местното население.
МСП са ключов източник за създаване на работни места, нови бизнес идеи, източник са на предприемачески умения и иновации. В този аспект усилията за създаване на конкурентоспособна и устойчива икономика са в пряка зависимост от подпомагане развитието на МСП на тези територии за преодоляване на идентифицираните от МИГ/МИРГ изразени негативни процеси по отношение на възможностите за развитие.

МИГ/МИРГ прави обосновка на всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с предвидените за изпълнение мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие. Обосновката се прави в съответствие с анализа, идентифицираните потребности за развитие на територията, спецификата и водещите общи принципи, които определят избора на мерки/операции по ОПИК в стратегията за местно развитие. Обосновката следва да е в съответствие с избраната мярка/операция в стратегията за местно развитие.

МИГ/МИРГ определя целите за всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с предвидените за изпълнение мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие. Определянето на целите се прави в съответствие с идентифицираните потребности за развитие на територията и спецификата, които определят избора на мерки/операции по ОПИК в стратегията за местно развитие и на основа на посочените по-долу цели, които се очаква да бъдат постигнати при финансиране на проекти по ОПИК.

Финансирането на проекти по ОПИК на териториите на МИГ/МИРГ чрез стратегиите за местно развитие цели:
**А. Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"**
Повишаване на иновационната дейност на МСП в тематичните области на ИСИС чрез разработване и/или внедряване на иновации в МСП на тези територии, както и насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации.
**Б. Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“**
Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможностите за създаване на местен бизнес, вкл. чрез диверсификация и алтернативни дейности, в т.ч. подобряване нивото на оцеляване на МСП, включително чрез насърчаване на предприемачеството с цел създаване на нови устойчиви предприятия, които да осигуряват заетост на местното население и възможности за повишаване на доходите му и/или подобряване на производствените процеси, повишаване на производствения капацитет и засилване на експортния потенциал на предприятията.

МИГ/МИРГ определя очакваните резултати за всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с предвидените за изпълнение мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие. Определянето на очакваните резултати се прави в съответствие с идентифицираните потребности за

развитие на територията и спецификата, които определят избора на мерки/операции в стратегията за местно развитие и на основа на посочените по-долу резултати, които се очакват при финансиране на проекти по ОПИК.

С финансирането на проекти по ОПИК на териториите на МИГ/МИРГ чрез одобрените стратегии за местно развитие се очаква получаването на следните резултати:

**А. Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"**

• *подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия;*

В резултат на подкрепените дейности се очаква нарастване на дела на МСП на териториите на МИГ/МИРГ, които самостоятелно разработват, внедряват и/или разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационният им капацитет и конкурентоспособност. Очаква се засилване на иновационната дейност на МСП на териториите на МИГ/МИРГ чрез стимулиране на инвестициите в Научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) и увеличаване на инвестициите в нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия.

**Б. Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“**

1. Инвестиционен приоритет „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”

• *насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и определени сектори на НСНМСП.*

В резултат на подкрепените дейности се очаква развитие на нови предприятия и конкурентоспособност на съществуващи предприятия, създаване и устойчивост на работни места в тях с цел постигане на ръст на нововъзникващите области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и определените сектори на НСНМСП.

2. Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП”

• *общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;*

В резултат на подкрепените дейности се очаква подобряване на конкурентоспособността, създаване на потенциал за експорт и подобряване на пазарното присъствие на МСП на териториите на МИГ/МИРГ чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност.

• *подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет;*

В резултат на подкрепените дейности се очаква подобряване на капацитета на МСП на териториите на МИГ/МИРГ за работа в интензивно конкурентни пазари, с повишаване на конкурентоспособността и респективно на устойчивото им присъствие на външни пазари.

• *подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги;*

В резултат на подкрепените дейности се очаква подобряване на капацитета на МСП на териториите на МИГ/МИРГ за правене на конкурентен и устойчив на динамично развиващите се пазари бизнес, както и за осигуряване на по-бърз и по-лесен достъп до чужди пазари чрез повишаване и подобряване на използването на ИКТ и услуги, и оптимизиране на процесите за управление на бизнеса.

## 7. Индикатори[4]:

МИГ/МИРГ определя индикатори за всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с предвидените за изпълнение мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие.

### 7.1.Индикатори за резултат и изпълнение съгласно оперативната програма

Финансирането на проекти на териториите на МИГ/МИРГ чрез одобрените стратегии за местно развитие по ОПИК следва да допринесе в максимална степен за постигането на индикаторите по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, включени в стратегията за местно развитие.

**Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"**
**1. В случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация.**
1.1. Индикатори за резултат:
- Дял на иновативните предприятия;
- Разходи за иновации, които не са резултат от НИРД.
1.2. Индикатори за изпълнение:
- Брой на предприятията, получаващи подкрепа;
- Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за иновации или за научноизследователски и развойни проекти.
**2. В случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация.**
2.1. Индикатори за резултат:
- Дял на иновативните предприятия;
- Разходи за иновации, които не са резултат от НИРД.
2.2. Индикатори за изпълнение:
- Брой на предприятията, получаващи подкрепа;
- Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за фирмата продукти;
- Брой предприятия, подпомогнати да въведат нови за пазара продукти;
- Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за иновации или за научноизследователски и развойни проекти.

**Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“**
**1. В случай на мерки/операции по Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”:**

4 Посочват се конкретни изисквания към индикаторите по процедурата, вкл. индикатори, които следва задължително да бъдат включени в проектните предложени, в случай че има такива.

1.1. Индикатори за резултат:
- Нови предприятия, съществуващи две години след създаването си.
1.2. Индикатори за изпълнение:
- Брой на предприятията, получаващи подкрепа;
- Брой подпомогнати нови предприятия;
- Брой на предприятията, получаващи безвъзмездни средства;
- Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията;
- Ръст на заетостта в подпомогнатите предприятия.

**2. В случай на мерки/операции по Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП":**
2.1. Индикатори за резултат:
- Обем на износа на стоки и услуги, реализиран от МСП;
- Производителност на МСП.
2.2. Индикатори за изпълнение:
- Брой на предприятията, получаващи подкрепа;
- Брой на предприятията, получаващи безвъзмездни средства;
- Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията.

**ВАЖНО:** Информацията за постигане на индикаторите за резултат по ОПИК по всеки инвестиционен приоритет ще бъде предоставяна служебно от НСИ и не се посочват от МИГ/МИРГ в ИСУН. При сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ бенефициентът следва да попълни Декларация по образец за съгласие за ползване на данни на предприятието за целите на отчитането по Оперативната програма. Проектните предложения задължително трябва да имат принос към постигането на поне един от посочените индикатори за резултат в съответствие с обявената от МИГ/МИРГ процедура за подбор на проекти.

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ следва да отбележи в Условията за кандидатстване, че кандидатите не предоставят информация за следните индикатори за изпълнение: „Брой на предприятията, получаващи подкрепа" и „Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за иновации или за научноизследователски и развойни проекти"/"Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа за предприятията". Посочените индикатори се отчитат служебно по програмата.
**ВАЖНО:** Посочените задължителни и индивидуални за съответна процедура индикатори за изпълнение по всеки инвестиционен приоритет на ниво програма се присъединяват с натрупване от УО на ОПИК в секция „Индикатори" в ИСУН 2020 по съответната процедура. МИГ/МИРГ изискват за всяка процедура за подбор на проекти от кандидатите да попълнят данни за базова и целева стойност по относимите индикатори за изпълнение в съответствие с процедурата и Указанията за попълване на електронен формуляр за кандидатстване, разработени от МИГ/МИРГ.

### 7.2. Индивидуални за процедурата и проектите индикатори за изпълнение

**1. Индивидуални за съответна процедура индикатори за изпълнение**
**Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"**
**Разработване/внедряване на продуктова и/или производствена иновация.**

В случай че е приложимо, кандидатите следва да предоставят информация и за следния индивидуален за процедурата индикатор:
- Финансирани проекти за еко-иновации.
- Въвеждане на системи за управление по околна среда и/или получаване на екомаркировка за продукти и/или регистрация по Схема на Общността за управление на околна среда и одит (EMAS).

Ако кандидатите не са предоставили информация за индикатор „Финансирани проекти за еко-иновации“, проектното предложение няма да получи точки по показател „Подкрепа за еко-иновации“ от раздел „Приоритизиране на проекти“.

**Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“**
**В случай на мерки/операции по Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”:**
- Прогнозна стойност на нетните приходи от продажби.
- Прогнозна стойност на EBITDA.

Кой от индикаторите ще бъде включен в Условията за кандидатстване зависи от МИГ/МИРГ, като решението се основава на приложения бизнес план и следва да бъде отразено и в критериите за техническа и финансова оценка – може да включи и двата индикатора, в случай на необходимост.
В случай че е приложимо и посочения/те индикатор/и не е/са попълнен/и от страна на кандидата, същият/те ще бъда/т попълнен/и служебно от Комисията за подбор на проекти.
Целевата стойност за индикатора/ите съответства/т на релевантните критерии от критериите за Техническа и финансова оценка, като начинът за изчисляване е посочен в колона „Източник на проверка“ към съответния критерий.

**В случай на мерки/операции по Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”:**
Кандидатите предоставят информация (в случай че е приложимо) и за:
- Намаляване на количеството отпадъци, предвидени за депониране – количества генерирани отпадъци при производството на единица продукция на годишна база, преди/след изпълнение на проекта в тонове годишно – т./год. и/или
- Намаляване на количеството отпадъци, предвидени за депониране – количества генерирани отпадъци на годишна база преди/след изпълнение на проекта в тонове годишно – т./год. и/или
- Намаляване на водопотреблението на подкрепените предприятия – количества потребени води за производството на единица продукт на годишна база, преди/след изпълнение на проекта в кубични метра/год. и/или
- Намаляване на водопотреблението на подкрепените предприятия – количества потребени води на годишна база преди/след изпълнението на проекта в кубични метра/год. и/или
- Брой проекти с дейности за подобряване на ресурсната ефективност.
Отчитането на горепосочените показатели се отнася за период от една календарна година, следваща годината на приключване на проекта.

**В случай на разминаване между заложените от кандидата стойности на индикаторите при подаване на Формуляра за кандидатстване и стойностите, коригирани в следствие на етап оценка на проектното предложение, за изпълнение на проекта в договора за безвъзмездна финансова помощ ще се вземат предвид коригираните стойности на индикаторите, получени на етап оценка на проектното предложение.**

**ВАЖНО:** Повече информация по отчитането на индикаторите за резултат и изпълнение по ОПИК е дадена в Методологическите насоки за отчитането на индикаторите за резултат и изпълнение по ОПИК (актуализирана версия), разработени от Управляващия орган и НСИ, публикувани на следния интернет адрес:
http://www.opcompetitiveness.bg/module3.php?menu_id=360

**2. Специфични за територията индикатори съгласно СВОМР относими към съответната процедура**

Специфичните за територията индикатори за съответната процедура съгласно СВОМР се посочват в Условията за кандидатстване и се отчитат на ниво подкрепено МСП на територията на МИГ.

МИГ посочва в Условията за кандидатстване начина за предоставяне на информация относно специфичните за територията индикатори съгласно СВОМР - в т. 11 от Формуляра за кандидатстване в специално поле кандидатът предоставя информация за приложимите за проекта специфични индикатори за изпълнение на СВОМР.

## 8. Общ размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП) по процедурата:

Бюджетът за всяка процедура за подбор на проекти се определя от МИГ/МИРГ в съответствие с одобрения финансов план на стратегията за местно развитие по избраните инвестиционни приоритети по ОПИК.

Съгласно разпоредбите на чл. 42, ал. 4 на ПМС 161/2016 процедурите за подбор на проекти в изпълнение на СВОМР се изготвят с два или повече срока за кандидатстване, в случай, че МИГ/МИРГ предвиждат повече от един прием за подбор на проекти. Допустимо е МИГ/МИРГ да определи отделни бюджети за всеки от отделните срокове за кандидатстване, като разпределението следва да е посочено от МИГ/МИРГ в настоящия раздел от Условията за кандидатстване. При определянето на бюджетите следва да се има предвид, че за всеки срок МИГ трябва да може да обезпечи сума, равна на или по-голяма от максималния размер на един проект, посочен в мярката. Определянето на отделни суми за всеки отделен срок *не е задължително и е по преценка на МИГ/МИРГ* и в съответствие с одобрената стратегия за местно развитие. Възможно е за всеки следващ срок да се предвидят *само* остатъчните финансови ресурси от предходни срокове.

## 9. Минимален и максимален размер на безвъзмездната финансова помощ (БФП) за конкретен проект:

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура за подбор на проекти минималния размер на БФП за проект на основа на заложените финансови параметри в одобрената стратегия за местно развитие.

Минималният размер на БФП за проект е не по-малко от 30 000 лв.

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура максимален размер на БФП за проект на основа на заложените финансови параметри в одобрената стратегия за местно развитие. Максималният размер на допустимите разходи за проект, който може да бъде предоставен на бенефициент, по мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие, е до левовата равностойност на 200 000 евро.

Мерките, включени в стратегиите за местно развитие, които ще се финансират по ОПИК, ще се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г.
Максималният размер на помощта по режим de minimis, за която се кандидатства, заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро, в случай на едно и също предприятие[5], което осъществява автомобилни товарни превози за чужда сметка за период от три финансови години.
Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ на територията на Република България от:
• предприятието кандидат;
• предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие“ по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
• всички предприятия, които са се влели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
• предприятията, образуващи „едно и също предприятие“ с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.
Праговете по режим de minimis не могат да бъдат заобикаляни чрез изкуствено разделяне на проекти със сходни характеристики и бенефициенти.
МИГ/МИРГ гарантира спазването на праговете чрез изискването за попълване на Декларацията за минимални помощи и чрез проверка в Информационна система "Регистър на минималните помощи", Публичния регистър на Европейската комисия, Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН 2020).

**ВАЖНО:** Преди сключване на Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Управляващият орган на ОПИК извършва документална проверка на декларираните данни на етап кандидатстване от одобрените кандидати в Декларацията за минимални помощи, която се попълва отново.

[5] По смисъла на чл. 2, пар. 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията.

## 10. Процент на съфинансиране[6]:

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура за подбор на проекти процента на съфинансиране от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от националния бюджет, като нормативно определената ставка е 85% от ЕФРР и 15% национално съфинансиране.
Бюджетът по процедурата следва да се превалутира по фиксинга на БНБ за 1 евро – 1.95583 лв.
МИГ/МИРГ определя максимален интензитет на БФП за всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с заложените финансови параметри в одобрената стратегия за местно развитие.
Максималният интензитет на БФП за финансиране на мерките/операциите по приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегиите за местно развитие, е до 90 % от общата стойност на допустимите разходи по проект за всички категории предприятия**.**

МИГ/МИРГ описва в Условията за кандидатстване за всяка процедура за подбор на проекти начинът на съфинансиране и начинът на изчисляване на интензитета на помощта на основа на посочените по-долу изисквания.
За да се изчисли интензитетът на помощта, всички данни се представят в брутно изражение, преди приспадането на данъци и други такси. Помощите, които се предоставят на няколко части (т.е. когато кандидатът предвижда да ползва авансово и/или междинно/и плащане) се сконтират към техния размер към момента на предоставяне. Допустимите разходи се сконтират до тяхната стойност към момента на предоставяне на помощта. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на предоставяне на помощта в съответствие с чл. 3, ал. 6 от Регламент (ЕС) № 1407/2013. *Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ се изчислява чрез определяне на сконтираната стойност на помощта, изразена като процент от сконтираната стойност на допустимите разходи.*
Остатъкът от общите допустими разходи по проекта трябва да бъде съфинансиран чрез собствени средства на кандидата или със средства от външни източници.

## 11. Допустими кандидати

### 11.1. Критерии за допустимост на кандидатите

МИГ/МИРГ определя критериите за допустимост на кандидатите за всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегиите за местно развитие.
*МИГ/МИРГ гарантира в обявената процедура за подбор на проекти спазването на критериите за допустимост по съответните инвестиционни приоритети, посочени в одобрените от КН на ОПИК Методология и критерии за подбор на операции, както следва:*

[6] Посочва се процентът на безвъзмездната финансова помощ (европейско и национално съфинансиране) и на съфинансирането от страна на бенефициентите (ако е приложимо).

**11.1.1. Общи задължителни критерии за допустимост на кандидатите по мерките/операциите, които ще се финансират по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в изпълнение на стратегиите за местно развитие:**

1.1. Да имат седалище и адрес на управление на територията на действие на МИГ/МИРГ и осъществяват дейностите по проекта на територията на действие на МИГ/МИРГ.

**ВАЖНО:** Клонове на юридически лица, регистрирани на територията на МИГ/МИРГ, не могат да участват в процедури за подбор на проекти поради липсата на самостоятелна правосубектност.

1.2.Да са търговци по смисъла на Търговския закон или Закона за кооперациите.

1.3.Да отговарят на изискванията за микро, малко или средно предприятие съгласно Закона за малките и средни предприятия (ЗМСП). Допустимостта на кандидатите по този критерий се определя на териториален принцип съгласно демаркацията на ОПИК и Приложения № 1-3 на ПМС № 161/2016.

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ изисква от кандидатите да удостоверят на етап кандидатстване, че са микро, малко или средно предприятие по смисъла на Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП), като попълнят и представят към проектните предложения Декларация за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП.

Преди сключване на Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Управляващият орган извършва документална проверка на декларираната от одобрените кандидати на етап кандидатстване категория на микро, малко или средно предприятие. В случай че бъде установена погрешно декларирана категория, извън допустимите, ще бъде издадено Решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за съответния кандидат.

1.4. Кандидати могат да участват в процедурата за подбор на проекти и да получат безвъзмездна финансова помощ в случай че **не** попадат в забранителните режими на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г.

1.5. Кандидати могат да участват в процедурата за подбор на проекти и да получат безвъзмездна финансова помощ, в случай че **не** са недопустими кандидати съобразно демаркационната линия с други планове и програми, финансирани със средства на ЕС.

**11.1.2. Задължителни критерии за допустимост на кандидатите по приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"**:

По Приоритетна ос 1 „Технологично развитие и иновации“ се подкрепят само внедряване или разработване от МСП на иновации, попадащи в тематичните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

1. *За разработване* на продуктова и/или производствена иновация за МСП *не се изискват* три приключени финансови години.
2. *За внедряване* на продуктова и/или производствена иновация за МСП *се изискват* минимум три приключени финансови години.

В този случай предприятията трябва да са реализирали минимален размер на нетни приходи от продажби общо за последните 3 /три/ приключени финансови години в зависимост от категорията на предприятието-кандидат, както следва:

| **Категория на предприятието** | **Нетни приходи от продажби** |
|---|---|
| Микро предприятие | ≥ 210 000 лева |
| Малко предприятие | ≥ 750 000 лева |
| Средно предприятие | ≥ 3 000 000 лева |

**ВАЖНО!** МИГ следва да посочи за всеки краен срок за кой период от три приключени финансови години кандидатът следва да предостави документи/информация в съответствие с приложимото законодателство.

**11.1.3. Задължителни критерии за допустимост на кандидатите по приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“:**

**1. Общи задължителни критерии за допустимост на кандидатите по избраните мерки в одобрената стратегия за местно развитие по приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в изпълнение на подхода ВОМР:**

1.1.Подкрепят се *само* МСП, чиято основна икономическа дейност попада в определените за съответния инвестиционен приоритет сектори на икономическа дейност съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 (НСНМСП), както следва:

**Високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства:**
C20 „Производство на химични продукти“
C21 „Производството на лекарствени вещества и продукти“
C26 „Производството на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти“
C27 „Производство на електрически съоръжения“
C28 „Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение“
C29 „Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета“
C30 „Производство на превозни средства, без автомобили“

**Интензивни на знание услуги:**
J58 „Издателска дейност“
J59 „Производството на филми и телевизионни предавания, звукозаписване и издаване на музика“
J60 „Радио- и телевизионна дейност“
J61 „Далекосъобщения“
J62 „Дейности в областта на информационните технологии“
J63 „Информационни услуги“
M72 „Научноизследователска и развойна дейност“

**Нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства[7]:**

C10 „Производство на хранителни продукти“
C11 „Производство на напитки“
C13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“
C14 „Производство на облекло“
C15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“
C16 „Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене“
C17 „Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон“
C18 „Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители“
C19 „Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти“
C22 „Производство на изделия от каучук и пластмаси“
C23 „Производство на изделия от други неметални минерални суровини“
C24 „Производство на основни метали“
C25 „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“
C31 „Производство на мебели“
C32 „Производство, некласифицирано другаде“
C33 „Ремонт и инсталиране на машини и оборудване“.

МИГ/МИРГ описват в процедурата за подбор на проекти начина на проверка на секторите на икономическа дейност на кандидатите. Изисква се от кандидатите представяне към проектните предложения на актуално Удостоверение за код на основната икономическа дейност, издадено от Националния статистически институт въз основа на данни за последната приключена финансова година.

Кандидати, които имат приключена финансова година и са осъществявали дейност през тази година, но нямат реализирани приходи през нея, следва да предоставят Удостоверение/документ от НСИ, от което да е видно, че НСИ не може да определи код на основна икономическа дейност на кандидата на основа на наличната информация за последната приключила финансова година. По отношение на тези кандидати съответствието с изискването ще бъде проверявано съобразно кода на организацията по КИД, вписан в т. 2 от Формуляра за кандидатстване.
По отношение на кандидати, които нямат приключена финансова година или не са осъществявали дейност през последната финансова година[8], съответствието с изискването ще бъде проверявано съобразно кода на организацията по КИД, вписан в т. 2 от Формуляра за кандидатстване.

**ВАЖНО:** Съответствието с критерия ще бъде проследявано и на етап изпълнение - в края на периода включващ срока на изпълнение на проекта и първата приключена финансова година, следваща годината на приключване на проекта. В края на този период, Управляващият орган ще извършва служебна проверка на основа на данни, предоставени от НСИ дали основната икономическа дейност на бенефициента попада в допустимите по съответната процедура сектори съгласно, посоченото от МИГ в Условията за кандидатстване. При несъответствие на кода на основна икономическа дейност с

[8] Неосъществяването на дейност през съответната година следва да се удостовери чрез представяне на Декларация за неактивност, подадена към НСИ.

допустимите по процедурата сектори, получената безвъзмездна финансова помощ подлежи на възстановяване.

**2. По Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството" допустими за подпомагане са стартиращи и съществуващи предприятия с по-малко от три приключили финансови години, които извършват своята основна икономическа дейност в определените сектори от Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 и сектори, свързани с преодоляване на европейски и регионални предизвикателства, изведени като приоритетни за създаване и развитие на нови предприятия.**

1. Определени сектори в Националната стратегия за насърчаване на МСП.

2. Сектори, изведени като приоритетни в областта на европейски и регионални предизвикателства:

- в областта на културните и творческите индустрии;
- развиващи нови продукти и услуги, свързани със застаряването на населението, полагане на грижи и здравеопазване, социално предприемачество и др.

**Сектори, изведени като приоритетни за преодоляване на европейски и регионални предизвикателства:**

C14 „Производство на облекло";
C15.1 „Обработка на кожи; производство на изделия за пътуване и сарашки изделия";
C16.29 „Производство на други изделия от дървен материал; производство на изделия от корк, слама и материали за плетене"

**ВАЖНО:** Производството на пелети (което е част от код C16.29) е недопустимо по настоящата процедура, с изключение на пелети получени от индустриалната преработка на дървесина. Производството на дърва за горене, изделия от корк, слама и материали за плетене (което също е част от код C16.29) е недопустимо по настоящата процедура.

C18 „Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители";
C21 „Производство на лекарствени вещества и продукти";
C22 „Производство на изделия от каучук и пластмаси";
C23 „Производство на изделия от други неметални минерални суровини";
C25.50 „Коване, щамповане и валцуване на метал; прахова металургия";
C25.62 „Механично обработване на метал";
C25.71 „Производство на кухненски прибори и ножарски изделия";
C32.20 „Производство на музикални инструменти";
C32.50 „Производство на медицински и зъболекарски инструменти и средства";
J60.10 "Създаване и излъчване на радиопрограми";
J60.20 „Създаване и излъчване на телевизионни програми";
M71.11 „Архитектурни дейности";
M71.12 „Инженерни дейности и технически консултации";
M74.10 „Дейности в областта на дизайна";
M74.20 „Дейности в областта на фотографията";
Q86 „Хуманно здравеопазване";
Q87 „Медико-социални грижи с настаняване";

Q88 „Социална работа без настаняване“.

**3. По Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП” допустими за подпомагане са съществуващи МСП, които извършват своята основна икономическа дейност в секторите, определени в Националната стратегия за насърчаване на МСП. Изисква се:**
1. Да оперират в секторите на икономическа дейност съгласно тяхната технологична интензивност, изведени като приоритетни съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 (НСНМСП), посочени по-горе.

МИГ/МИРГ описват в процедурата за подбор на проекти секторите, посочени в като приоритетни в стратегията за ВОМР, и начина на проверка на секторите на икономическа дейност на кандидатите. Изисква се от кандидатите представяне към проектните предложения на актуално Удостоверение за код на основната икономическа дейност, издадено от Националния статистически институт на основа на данни за годината, предхождаща годината на кандидатстване или на основа на данни за последната приключила финансова година.

2. Да имат минимум три приключени финансови години.
3. Да имат реализиран минималния размер нетни приходи от продажби общо за последните три приключили финансови години, определен за съответната категория предприятие.
В този случай предприятията трябва да са реализирали минимален размер на нетни приходи от продажби общо за последните 3 /три/ приключени финансови години в зависимост от категорията на предприятието-кандидат, както следва:

| **Категория на предприятието** | **Нетни приходи от продажби** |
|---|---|
| Микро предприятие | ≥ 210 000 лева |
| Малко предприятие | ≥ 750 000 лева |
| Средно предприятие | ≥ 3 000 000 лева |

МИГ следва да посочи за всеки краен срок за кой период от три приключени финансови години кандидатът следва да предостави документи/информация.

***ВАЖНО:*** *МИГ/МИРГ може да определи за всяка процедура за подбор на проекти допълнителни специфични критерии за допустимост на кандидатите в съответствие и в изпълнение на избраните мерки/операции в одобрената стратегия за местно развитие.*

### 11.2 Критерии за недопустимост на кандидатите

*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти спазването на критериите за недопустимост по съответните инвестиционни приоритети, като следва да се има предвид, че посочените критерии за недопустимост се прилагат кумулативно с критериите за допустимост, изрично посочени в т. 11.1 от Указанията.*

**1. Потенциалните кандидати *не могат* да участват в процедурата за подбор на проекти и да получат безвъзмездна финансова помощ, в случай че:**

а) са обявени в несъстоятелност;
б) са в производство по несъстоятелност;
в) са в процедура по ликвидация;
г) са сключили извънсъдебно споразумение с кредиторите си по смисъла на чл. 740 от Търговския закон;
д) са преустановили дейността си;
е) се намират в подобно положение, произтичащо от сходна на горепосочените процедури, съгласно законодателството на държавата, в която са установени;
ж) е установено с влязло в сила наказателно постановление или съдебно решение, нарушение на чл. 61, ал. 1, чл. 62, ал. 1 или 3, чл. 63, ал. 1 или 2, чл. 118, чл. 128, чл. 228, ал. 3, чл. 245 и чл. 301 – 305 от Кодекса на труда или чл. 13, ал. 1 от Закона за трудовата миграция и трудовата мобилност или аналогични задължения, установени с акт на компетентен орган, съгласно законодателството на държавата, в която кандидатът или участникът е установен;
з) са лишени от правото да упражняват определена професия или дейност съгласно законодателството на държавата, в която е извършено деянието;
и) са сключили споразумение с други лица с цел нарушаване на конкуренцията, когато нарушението е установено с акт на компетентен орган;
й) е доказано, че са виновни за неизпълнение на договор за обществена поръчка или на договор за концесия за строителство или за услуга, довело до разваляне или предсрочното му прекратяване, изплащане на обезщетения или други подобни санкции, с изключение на случаите, когато неизпълнението засяга по-малко от 50 на сто от стойността или обема на договора;
к) имат задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 т Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и лихвите по тях, към държавата или към общината по седалището на УО и на кандидата, или аналогични задължения, съгласно законодателството на държавата, в която кандидатът или участникът е установен, доказани с влязъл в сила акт на компетентен орган и не е допуснато разсрочване, отсрочване и обезпечение на задълженията или размерът на неплатените дължими данъци или социалноосигурителни вноски е до 1 на сто от сумата на годишния общ оборот за последната приключена финансова година или е повече от 50 000 лв.
л) са изпаднали в неизпълнение на разпореждане на Европейската комисия за възстановяване на предоставената им неправомерна и несъвместима държавна помощ;
м) лицата, които представляват кандидата са правили опит да:
1) повлияят на вземането на решение от страна на МИГ/МИРГ/УО, свързано с отстраняването, подбора или възлагането, включително чрез предоставяне на невярна или заблуждаваща информация,
или
2) получат информация, която може да им даде неоснователно предимство в процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
н) лицата, които представляват кандидата, са осъждани с влязла в сила присъда и не са реабилитирани за:
1) престъпление по чл. 108а, чл. 159а – 159г, чл. 172, чл. 192а, чл. 194 – 217, чл. 219 – 252, чл. 253 – 260, чл. 301 – 307, чл. 321, 321а и чл. 352 – 353е от Наказателния кодекс;

2) престъпление, аналогично на тези по горната хипотеза, в друга държава членка или трета страна.
о) лицата, които представляват кандидата, е налице конфликт на интереси във връзка с процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, който не може да бъде отстранен;
п) е налице неравнопоставеност в случаите по чл. 44, ал. 5 от Закона за обществени поръчки (ЗОП);
р) е установено, че:
1) са представили документ с невярно съдържание, свързан с удостоверяване липсата на основания за отстраняване или изпълнението на критериите за подбор;
2) не са предоставили изискваща се информация, свързана с удостоверяване липсата на основания за отстраняване или изпълнението на критериите за подбор.

**Не могат да участват** в процедура и да получат безвъзмездна финансова помощ кандидати, за които е установено с влязъл в сила административен акт наличието на недължимо платени и/или надплатени суми, както и неправомерно получени и/или неправомерно усвоени средства по проекти, финансирани от предприсъединителните финансови инструменти, оперативните програми, Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, Европейските земеделски фондове и Европейския фонд за рибарството, Инструмента Шенген и Преходния финансов инструмент, включително от свързаното с тях национално съфинансиране.

**2. С цел избягване на припокриването на интервенциите между Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 и Програмата за развитие на селските райони 2014-2020, подкрепа по процедура за подбор на проекти по избрани мерки към стратегия за ВОМР по приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, обявена от МИГ/МИРГ, <u>не могат</u> да получават кандидати, които са:**

• микро предприятия по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, които имат седалище или клон със седалище на територията на селски район, съгласно определението в т. 8.1. Описание на общите условия от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. **и** са заявили за подпомагане дейности по проекта, които ще се осъществяват в община на територията на селските райони в Република България, съгласно Списък на общините в обхвата на селските райони на Република България.
• предприятия, кандидатстващи за финансиране на дейности за преработка и/или маркетинг на горски продукти.

• микро предприятия, по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти в неселскостопански продукти извън Приложение № I от Договора за функциониране на Европейския съюз, или с производството на памук, в случай че тези инвестиции се осъществяват на територията на селските райони съгласно определението[9]

[9] Националната дефиниция определя като „селски райони” общините, в които няма населено място с население над 30 000 души.

в т. 8.1 Описание на общите условия от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. Списък на общините в обхвата на селските райони на Република България е даден в ПМС № 161/04.07.2016.

• малки и средни предприятия, по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, осъществяващи инвестиции, свързани с преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти в неселскостопански продукти извън Приложение № I от Договора за функциониране на Европейския съюз, или с производството на памук, с изключение на хляб, тестени и сладкарски изделия, в случай че тези инвестиции се осъществяват на територията на селските райони съгласно определението в т. 8.1. Описание на общите условия от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014–2020 г. и Списък на общините в обхвата на селските райони на Република България съгласно ПМС № 161/04.07.2016..

• предприятия, извършващи основната си икономическа дейност или кандидатстващи за финансиране на дейности, които съгласно КИД 2008 попадат в Сектор С - код на икономическа дейност 10 „Производство на хранителни продукти" и код 11 „Производство на напитки", както следва:
- 10.1 „Производство и преработка на месо; производство на месни продукти, без готови ястия";
- 10.2. „Преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия";
- 10.3 „Преработка и консервиране на плодове и зеленчуци, без готови ястия";
- 10.4. „Производство на растителни и животински масла и мазнини";
- 10.5. „Производство на мляко и млечни продукти";
- 10.6. „Производство на мелничарски продукти, нишесте и нишестени продукти";
- 10.81. „Производство на захар";
- 10.83. „Преработка на кафе и чай";
- 10.84. „Производство на хранителни подправки и овкусители";
- 10.91. „Производство на готови храни за животни";
- 11.02. „Производство на вина от грозде";
- 11.03. „Производство на други ферментирали напитки";
- 11.06. „Производство на малц".

**3. Потенциалните кандидати *не могат* да участват в процедура и да получат безвъзмездна финансова помощ, в случай че попадат в забранителните режими на Регламент на Комисията (ЕС) № 1407/2013 и по-конкретно, ако:**

**А. Тяхната основна дейност или дейността, за която кандидатстват се отнася до :**
• сектора на рибарството и аквакултурите, обхванати от Регламент (ЕО) № 1379/2013;
• сектора на първичното производство на селскостопански продукти;
• сектора на преработката и търговията със селскостопански продукти, в следните случаи:
- когато размерът на помощта е определен въз основа на цените или количествата на този вид продукти, изкупувани от първичните производители или предлагани на пазара от съответните предприятия; или
- когато помощта е свързана със задължението да бъде прехвърлена частично или изцяло на първичните производители.

**Б. Финансирането представлява:**
• помощи за дейности, свързани с износ за трети държави или държави членки, по-конкретно помощите, пряко свързани с изнасяните количества, със създаването и функционирането на дистрибуторска мрежа или с други текущи разходи, свързани с износа;
• помощ, поставена в зависимост от преференциално използване на национални продукти спрямо вносни такива.
• помощ, която ще се използва за придобиването на товарни автомобили от предприятия, които осъществяват сухопътни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение.

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ залага проверка на горните изисквания.

## 12. Допустими партньори (ако е приложимо)

МИГ/МИРГ посочва за всяка процедура за подбор на проекти в съответствие с избраните за финансиране мерки/операции в стратегията за местно развитие допустимите партньори. Допустими за финансиране по ОПИК чрез подхода ВОМР са проекти, изпълнявани от кандидати микро, малки и средни предприятия, които участват индивидуално, а не съвместно с партньорски и/или други организации.

## 13. Дейности, допустими за финансиране

### 13.1. Допустими дейности

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура допустимост на проектите и дейностите в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие.
*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на допустимите за финансиране проекти и дейности по съответните инвестиционни приоритети. Допустимите проекти и дейности трябва да съответстват на избраните мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на следните изисквания:*

**А. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ**
**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ залага извършването на съответните проверки на кандидатите относно вече започнали и/или реализирани дейности, или такива, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма, които са недопустими за подпомагане.

**I. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ ПО ПРИОРИТЕТНА ОС 1 "ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ И ИНОВАЦИИ".**
**А. Допустими дейности в случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация:**

1. Извършване на приложни научни изследвания, тествания, изпитвания и измервания (вкл. създаване на програми и методики), свързани с разработването на продуктова и/или производствена иновация;
2. Проучване, придобиване и прилагане на резултати от научни изследвания, технологии, know-how, непатентовани открития, права по интелектуална собственост;
3. Защита на интелектуална собственост на национално и международно равнище;
4. Създаване и тестване на прототипи и пилотни линии;
5. Изработване на икономическа оценка, финансова оценка и техническа оценка на разработваната продуктова и/или производствена иновация;
6. Разработване на технологии за производство на продуктова и/или производствена иновация;
7. Изработване на пазарни анализи и проучвания, маркетингови планове за пазарна реализация на продуктова и/или производствена иновация;
8. Организиране на промоционални събития в България, свързани с популяризиране на продуктова и/или производствена иновация;
9. Визуализация на проекта.

***Забележка:*** В случай че проектното предложение включва дейности по т. 5. – 8., те следва да бъдат включени в плана за изпълнение на дейностите по проекта и тяхното изпълнение следва да стартира задължително след приключване на изпълнението и верификацията от страна на УО на дейностите по т. 1. – 4.

**Б. Допустими дейности в случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация.**
1.Придобиване на ново оборудване, необходимо за внедряване в производството на иновативната продуктова и/или производствена иновация.
2.Придобиване на права на интелектуална собственост върху иновациите, които ще бъдат подкрепяни по процедурата.
3.Придобиване/разработване на специализиран софтуер, необходим за внедряването на иновативната продуктова и/или производствена иновация.
4.Консултантски и помощни услуги в подкрепа на иновациите.

***Забележка:*** Консултантските услуги в подкрепа на иновациите може да включват: консултиране, подпомагане и обучение в областта на трансфера на знания; придобиването, защитата и експлоатацията на нематериални активи; използването на стандарти и на правила, които ги уреждат; „помощни услуги в подкрепа на иновациите“ означава осигуряване на бази данни, библиотеки, пазарни проучвания, лаборатории, етикети за качество, изпитване и сертифициране с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги.

**II. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ ПО ПРИОРИТЕТНА ОС 2 "ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО И КАПАЦИТЕТ ЗА РАСТЕЖ НА МСП“:**
**А.** ***По Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството” с цел подобряване нивото на оцеляване на МСП, включително чрез насърчаване на предприемачеството, допустими по процедурата са <u>само</u>***

***дейности за насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и определените сектори на НСНМСП:***

1. Насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на НСНМСП.

2. Разработване на дейности в специфични сфери, напр. творчески и културни индустрии.

3. Разработване на нови продукти и услуги, свързани със застаряване на населението.

4. Разработване на нови продукти и услуги, свързани с полагане на грижи и здравеопазване, в т.ч. социално предприемачество.

***Б. По Инвестиционен приоритет 2.2 „Капацитет за растеж на МСП" с цел повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП допустими по процедурата са следните индикативни дейности:***

*1. Подкрепа за общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии. Дейностите трябва да са насочени към:*

- повишаване на производителността; и/или

- ефективното и ефикасно използване на факторите на производство (човешки капитал, природни ресурси и технологии) чрез внедряване на нови технологии/практики/методи/системи за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес; и/или

- подобряване на производствените процеси чрез инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи; и/или

- въвеждане на водещи технологични решения и/или реинженеринг на процеси, вкл. чрез въвеждане на добри практики/технологични методи/технологии/процеси за намаляване консумацията на природни ресурси, безотпадни технологии, оползотворяване на вторични суровини и производствените отпадъци, регенериране и др; и/или

- разширяване на производството чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги; и/или

- диверсификация на дейността чрез разнообразяване на портфолиото на предприятията и достъп до пазари.

*2. Подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет. Дейностите трябва да са насочени към:*

- управление на факторите на производство, с акцент върху изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и добри практики; и/или

- разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, опазване на околната среда, еко маркировка[10], сигурност на информацията и други съгласно международни, европейски и национални стандарти[11]; и/или

**Всички стандарти за системи за управление, с много малки изключения, се разработват от международните организации за стандартизация, преобладаващата част от тях се приемат като европейски стандарти, а останалата част се приемат като национални стандарти. Под национални стандарти следва да се разбират идентично въведените европейски и международни стандарти като национални стандарти на страните членки на ЕС.**

- разработване, трансфер, внедряване и сертифициране на добри производствени практики[12]; и/или- услуги по реинженеринг на процесите в предприятията[13]; и/или-

[10] Присъждане на екомаркировката на ЕС – съгласно чл. 137, ал. 2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), екомаркировката на ЕС могат да получат продукти, за които има специфични критерии, приети с решение на Европейската комисия, публикувано в "Официален вестник" на Европейския съюз. При осъществяване на проекти/дейности за присъждане на екомаркировката на ЕС, допустими са услуги, извършени от съответните компетентни органи, съгласно чл. 138 от ЗООС (в съответствие с Регламент (ЕО) № 66/2010 относно екомаркировката на ЕС). Задължителен краен резултат от дейностите за услуги във връзка с присъждане на екомаркировката на ЕС е присъждането на екомаркировката на ЕС.

[11] Хармонизиран европейски стандарт е европейски стандарт (EN), разработен по мандат на Европейската комисия и Европейската асоциация за свободна търговия (EFTA), който поддържа съществените изисквания на директивите и регламентите от Нов подход и е обявен в Официалния вестник на Европейския съюз. Прилагането на хармонизираните стандарти е доброволно, но е най-лесният начин за доказване на съответствието на продуктите със съществените изисквания на директивите и регламентите. Постигането на продуктово съответствие с национални/европейски/международни стандарти задължително се удостоверява с получаването на сертификат, като допустими са услуги извършени от орган по сертификация на продукти, притежаващ валидна акредитация от национален орган по акредитация - българския национален орган по акредитация – Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация", от национален орган по акредитация на друга държава-членка на ЕС, от национален орган по акредитация – страна по Споразумението за Европейско икономическо пространство и Конфедерация Швейцария или от национален орган по акредитация на държава, кандидат за пълноправно членство в ЕС, които са страна по Споразумението за взаимно признаване на Европейската организация по акредитация – EAMLA в област сертификация на продукти, в съответствие с БДС EN ISO/IEC 17065 (или други идентични въвеждания от страни членки на ЕС). Ако в срока на изпълнение на проекта не бъде получен съответният сертификат, извършените разходи за въвеждането, инвестициите и удостоверяването, няма да бъдат признати, като бенефициентът следва да върне предоставените му по настоящата процедура средства със съответната законова лихва.

[12] За целите на процедурите по ОПИК и съгласно приложимата нормативна уредба в областта (Регламент № 2023/2006; Регламент № 1223/2009; Регламент ЕС № 852/2004; Директива 2003/94) под „добра производствена практика (ДПП)" се разбират онези аспекти на гарантиране на качеството в областта на: производството на козметични продукти, лекарства и лекарствени вещества, хранителни продукти, материали и предмети, предназначени за контакт с храни, които осигуряват постоянно производство и контрол на продукти/материалите/предметите, така че те да съответстват на правилата, приложими за тях, и на стандартите за качество, съответстващи на предназначението им, като не представляват риск за здравето на потребителя, или обществеността.

[13] За целите на процедурите по ОПИК е възприето следното определение за реинженеринг на процесите в предприятията: фундаментално преосмисляне и пълно препроектиране на бизнес процесите за достигане на коренни подобрения в основните показатели на предприятието. Примерната последователност на дейностите при реинженеринг на процесите в предприятията включва най-малко: диагностика и измервания на бизнес процесите в предприятието; избор на процесите, които ще бъдат изменени и препроектирани вследствие на реинжинеринга; техническо изготвяне на модел на предлаганото решение-визия; персонализиране на модела спрямо спецификите на предприятието, обучение на персонала; въвеждане на

разработване на стратегии за пазарна реализация, проучвания и трансфер на инструментариум за навлизане на нови пазари и за задоволяване на пазарното търсене и разнообразяване на предлагането; и/или- инвестиции в ново оборудване и/или специализирани софтуерни приложения, допринасящ/и за изпълнението на някоя от горепосочените дейности.

**ВАЖНО:** Задължителен краен резултат от изпълнението на съответни дейности за развитие и укрепване на управленския капацитет е придобиването на документ/сертификат/удостоверение/маркировка. Ако в срока на изпълнение на проекта не бъде придобит документ/сертификат/удостоверение/маркировка, извършените разходи за изпълнение на съответната дейност няма да бъдат признати и бенефициентът следва да възстанови предоставените му от Управляващия орган средства със съответната законова лихва.

*3. Подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги.*

*Дейностите трябва да са насочени към:*

- подобряване на качеството на съществуващи процеси, продукти и услуги чрез разработване и въвеждане на базирани на ИКТ системи и приложения, включително „виртуализирани“, „облачни“, „мобилни“ за управление на бизнеса, включително такива за интеграция на различни звена и локации на дадено дружество; и/или

- системи за автоматизирано проектиране, инженерни дейности и производство; и/или

- системи за трансформиране на бизнес и операционни процеси, които водят до повишаване на производителността и конкурентоспособността; и/или

- електронни платформи за бизнес за подобряване на достъпа до чужди пазари.

***Всички дейности, включени в проектно предложение, следва да са пряко свързани с изпълнението на проекта.***

## III. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура задължителната комбинация от дейности в съответствие с предвидените мерки/операции в стратегията за местно развитие по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“.*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на задължителната комбинация от дейности по съответните инвестиционни приоритети.* З*адължителната комбинация от дейности трябва да съответства на избраните*

препроектираните процеси (предписанията от реинженеринга) в дейността на предприятието. Реинженерингът следва да бъде извършен от външна и несвързана с (съгласно разпоредбите на ЗМСП) предприятието-бенефициент организация, като задължителен краен резултат от дейността е получаването на документ (издаден от организацията, извършила реинженеринга) в рамките на срока за изпълнение на проекта, удостоверяващ изпълнението на предписанията от извършения реинженеринг на процесите.

*мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на посочените по-долу изисквания.*

***Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"***

**1. В случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация.**

Не е приложимо

**2. В случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация.**

Включването на дейности само за консултантски и помощни услуги е недопустимо.

Кандидатите за безвъзмездна финансова помощ могат да представят проектни предложения, включващи комбинация от „Инвестиции" (дейности 1-3) и „Услуги" (дейност 4), като включването на „Инвестиции" (дейности 1-3) е задължително. Включването само на дейности „Услуги" (дейност 4) е недопустимо – виж. дейностите в т. I.Б.

***Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП"***

**1. В случай на дейности по Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството".**

*1.1. Подкрепа за насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства и секторите на НСНМСП.*

Не е приложимо

**2. В случай на дейности по Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП".**

***2.1.*** *Подкрепа за общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии.*

Не е приложимо

***2.2.*** *Подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет.*

Обхватът на дейностите не може да включва само инвестиции в ново оборудване и/или специализирани софтуерни приложения.

***2.3.*** *Подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги.*

Обхватът на дейностите не може да включва само инвестиции в ново оборудване и/или специализирани софтуерни приложения.

**ДЕЙНОСТИ ЗА ИНФОРМИРАНЕ И ПУБЛИЧНОСТ**

Пълният набор от мерки за информиране и публичност (визуализация), които бенефициентите трябва да прилагат при изпълнение на проекти финансирани от ЕСИФ, се съдържа в „Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация" 2014-2020, който може да бъде намерен на интернет страницата на Управляващия орган:
http://opic.bg/informatsiya-i-publichnost/grafichni-iziskvaniya

**ВАЖНО:** В документацията по процедурата МИГ/МИРГ следва да предостави линк към „Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация".

**Б. ДОПУСТИМИ ПРОЕКТИ**

*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти проверка на изискванията по отношение на допустимите за финансиране проекти по съответните инвестиционни приоритети. Допустимостта на проектите трябва да съответства на избраните мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на посочените по-долу изисквания.*

**I. Допустими проекти по приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации".**

***1. Изпълнението на проектите следва да води до разработване и/или внедряване на продуктова и/или производствена иновация, попадаща в обхвата на изброените по-долу приоритетни направления на тематичните области на Иновационната стратегия за интелигента специализация (ИСИС):***

•

**ИКТ и информатика:**

− производства, включително Fabless, особено на създадени в България продукти, устройства и системи;

− ИКТ подходи в машиностроене, медицина и творчески индустрии (във връзка с другите три тематични области), вкл. дигитализация на културно-историческо наследство, развлекателни и образователни игри, теле-медицина и теле-грижа и „имбедид" софтуер;

− 3D дигитализация, визуализация и прототипиране;

− Big Data, Grid and Cloud Technologies;

− безжични сензорни мрежи и безжична комуникация/управление;

− езикови технологии;

− уеб, хибридни и „native" приложения, уеб базирани приложения за създаване и експлоатиране на нови услуги и продукти;

− използване на нови възможности във връзка с аутсорсинг и ИКТ-базирани услуги и системи.

• **мехатроника и чисти технологии:**

− производство на базови елементи, детайли, възли и оборудване, вграждани като част от мехатронен агрегат или самостоятелно съставляващи такъв агрегат;

− машиностроене и уредостроене, вкл. части, компоненти и системи, с акцент върху транспорта и енергетиката;

− инженеринг, реинженеринг и продължаване на жизнения цикъл на индустриални машини, уреди и системи;

− системи за автоматизирано и софтуерно подпомагано управление с приложение в производството;

− вграждане на ВЕИ в роботизирани системи с изкуствен интелект;

− създаване на съвременни информационни комплекси за автономни енергийни системи;

− роботика и автоматизация на процеси, в т.ч. 3-D моделиране на роботизирани автоматизирани системи;

− проектиране и производство на високо-технологични продукти и/или участие в над-национална производствена верига, вкл. в аеро-космическата индустрия;
− био-мехатроника;
− интелигентни системи и уреди, „интелигентни домове“ – „интелигентни градове“;
− чисти технологии с акцент върху транспорта и енергетиката (съхранение, спестяване и ефективно разпределение на енергия, електрически превозни средства и еко-мобилност, водород-базирани модели и технологии, безотпадни технологии, технологии и методи за включване на отпадъчни продукти и материали от производства в други производства).

• **индустрия за здравословен живот и биотехнологии[14]:**

− методи за чисто производство, съхранение, преработка и достигане до крайния потребител на специфични български съставки, средства и продукти (вкл. кисело мляко, мед и пчелни продукти, хляб, вино, млечни и месни продукти, етерични масла, бира, билки и билкови продукти, козметични средства и продукти);
− производство на специализирани храни и напитки (бебешки и детски, „космически“ храни);
− производство на инструменти, оборудване, консумативи за медицинска и дентална диагностика и терапия и/или участие в над-национална производствена верига;
− персонална медицина, диагностика и индивидуална терапия, лечебни и лекарствени форми и средства;− медицински и лечебен туризъм с акцент върху възможностите за персонализация (немасов, а персонален туризъм);
− нано-технологии в услуга на медицината;
− био-технологии с пряко приложение за здравословен начин на живот;
− „сини“ технологии и приложение на нови методи и технологии в устойчивото ползване на речни и морски ресурси;
− производство на инсталации за добиване на екологично чиста електроенергия и промишлена вода;
− зелена икономика - биобазирана икономика (според обхвата на дефиницията за „Иновации за устойчив растеж: Биоикономика за Европа“). Биобазирани продукти са „продукти, които са изцяло или частично получени от материали от биологичен произход, с изключение на материали, вградени в геоложки формации и/или фосилизирани.

• **нови технологии в креативните и рекреативните индустрии:**

− културните и творческите индустрии (според дефиниция на ЕК: архитектура, архивно дело и библиотекарство, артистични занаятчийство, аудио-визуални форми (филми, ТВ, видео игри и мултимедия), културно наследство, дизайн, вкл. моден дизайн, фестивали, музика, сценични и визуални изкуства, издателска дейност, радио;
− компютърни и мобилни приложения и игри с образователен, маркетинг и/или развлекателен характер;
− алтернативен (селски, еко-, културен и фестивален) и екстремен туризъм и спорт (за стимулиране на несезонен, немасов, а постоянен нишов туризъм);
− производство на стоки и съоръжения с пряко приложение в тези сфери (напр. национални (регионални) носии, велосипеди, стени за катерене и др. стоки за

[14] Проектите, реализирани в тематичната област, следва да са съобразени с критериите за недопустимост на кандидатите, описани в т.11.2, и по-специално демаркацията с ПРСР и ограниченията за предприятията от секторите на рибарството и аквакултурите, първично производство на селскостопански продукти; преработката и продажбата на селскостопански продукти.

алтернативни и екстремни спортове, костюми, декори, материали за исторически възстановки, специализирана екипировка и оборудване, печатни издания).

***2. Допустими за финансиране са проекти, които са насочени към разработване и/или внедряване (собствена разработка или на база права по интелектуална собственост, придобити от трети лица) на продуктова и/или производствена иновация.***

Съгласно Наръчника от Осло (Manuel d'Oslo 3e édition © OECD/EUROPEAN COMMUNITIES 2005) иновация е въвеждане в употреба на някакъв нов или значително подобрен продукт (стока или услуга) или производствен процес, на нов метод за маркетинг или на нов организационен метод в търговската практика, организацията на работните места или външните връзки, които създават пазарни предимства и при това повишават конкурентоспособността на фирмите.

**Съгласно посочената дефиниция**:

- Продуктова (стока или услуга) иновация е разработване и/или внедряване на стока или услуга, която е нова или значително подобрена по отношение на нейните свойства или начини на използване. Това включва и значителните подобрения в техническите характеристики, компонентите и материалите, вграден софтуер, степента на удобството при ползване или в някакви други функционални характеристики;
- Производствена (процесна) иновация е разработване и/или внедряване на нов или значително подобрен начин на производство или доставка на продукта. Тук влизат значителни изменения в технологиите, производственото оборудване и/или софтуера.

***3. Проектите са в съответствие с хоризонталните политики съгласно чл. 7 и чл. 8 на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета.***

***4. По процедурата няма да се приемат за иновации:***

- незначителни изменения или подобрения;
- рутинни модернизации;
- редовни сезонни изменения в асортимента;
- следствия от приспособяване към изискванията на отделния клиент, които не водят до съществени отлики от продукцията, произведена за останалите клиенти;
- проста препродажба;
- увеличаване на производствения капацитет или капацитета за предоставяне на услуги чрез добавяне на производствени или логистични системи, които са много сходни с вече използваните.

**ВАЖНО:** При внедряването на иновативните продукти (стоки или услуги) или процеси не трябва да се нарушават чужди права върху интелектуална собственост. Ненарушаването на чужди права върху интелектуална собственост се декларира с Декларация за ненарушаване на чужди права върху интелектуална собственост, попълнена от кандидатите по образец (Приложение към Условията за кандидатстване). В случай на одобрение на проекта, Декларацията за ненарушаване на чужди права върху интелектуална собственост става неразделна част от договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

В случай че по време на или след изпълнението на проекта възникне съдебен спор, касаещ правата върху интелектуална собственост върху продукта (стоката или услугата)/процеса, внедряван чрез проект по настоящата процедура за подбор на проекти, то всички съдебни и произтичащи от съдебния спор разходи се поемат от съответния бенефициент. В случай че съдебният спор приключи с влязло в сила съдебно решение за нарушаване на право върху интелектуална собственост от страна на бенефициента, то той е длъжен да възстанови предоставените по настоящата процедура средства със съответната законна лихва.

В случай че кандидатът предвижда придобиване на правата на интелектуална собственост върху предложената за внедряване иновация в рамките на проекта, при подаването на проектното предложение е необходимо да бъде предоставен сключен договор за прехвърляне на права по интелектуална собственост, удостоверяващ, че за внедряването на определен продукт (стока или услуга)/процес, кандидатът ще придобие от трето лице чрез закупуване или по друг законосъобразен начин права по интелектуална собственост в рамките на проекта. Придобиването на правата по интелектуална собственост в рамките на срока на изпълнение на проекта е изрично условие за признаване допустимостта на всички разходи, свързани с изпълнението на проекта. В случай че кандидатът не придобие правата по интелектуална собственост в рамките на срока за изпълнение на проекта съгласно договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, бенефициентът следва да възстанови предоставените му от Управляващия орган средства със съответната законова лихва.

**II. Допустими проекти по приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“:**

***1. Изпълнението на проектите следва да води до постигане на заложените цели в одобрената стратегия за местно развитие и постигане на положителен ефект върху развитието на устойчива пазарна конкурентоспособност на МСП на територите на МИГ/МИРГ с цел насърчаване на предприемачеството, подобряване на производствените процеси, повишаване на производствения капацитет и засилване на експортния потенциал на предприятията.***

***2. Проектите са в съответствие с хоризонталните политики съгласно чл. 7 и чл. 8 на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета.***

***3. Дейностите по проектите попадат в обхвата на:***

- Определените сектори на Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 и области, свързани с европейски и регионални предизвикателства по Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”.

**Сектори, изведени като приоритетни за преодоляване на европейски и регионални предизвикателства:**

C14 „Производство на облекло“;
C15.1 „Обработка на кожи; производство на изделия за пътуване и сарашки изделия“;

C16.29 „Производство на други изделия от дървен материал; производство на изделия от корк, слама и материали за плетене“

**ВАЖНО:** Производството на пелети (което е част от код C16.29) е недопустимо по настоящата процедура, с изключение на пелети получени от индустриалната преработка на дървесина. Производството на дърва за горене, изделия от корк, слама и материали за плетене (което също е част от код C16.29) е недопустимо по настоящата процедура.

C18 „Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители“;
C21 „Производство на лекарствени вещества и продукти“;
C22 „Производство на изделия от каучук и пластмаси“;
C23 „Производство на изделия от други неметални минерални суровини“;
C25.50 „Коване, щамповане и валцуване на метал; прахова металургия“;
C25.62 „Механично обработване на метал“;
C25.71 „Производство на кухненски прибори и ножарски изделия“;
C32.20 „Производство на музикални инструменти“;
C32.50 „Производство на медицински и зъболекарски инструменти и средства“;
J60.10 “Създаване и излъчване на радиопрограми“;
J60.20 „Създаване и излъчване на телевизионни програми“;
M71.11 „Архитектурни дейности“;
M71.12 „Инженерни дейности и технически консултации“;
M74.10 „Дейности в областта на дизайна“;
M74.20 „Дейности в областта на фотографията“;
Q86 „Хуманно здравеопазване“;
Q87 „Медико-социални грижи с настаняване“;
Q88 „Социална работа без настаняване“.

- Определените в Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 сектори по Инвестиционен приоритет 2.2 „Капацитет за растеж на МСП”.

### 13.2. Недопустими дейности

*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на недопустимите за финансиране дейности по съответните инвестиционни приоритети. Недопустимите дейности трябва да съответстват на избраните мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на посочените изисквания.*

Недопустими са следните видове дейности:

• дейности, чието изпълнение е стартирало преди подаване на проектното предложение;

• дейности, извършени след изтичане на крайния срок за изпълнение на дейностите по проекта;

• дейности, които вече са финансирани от други публични източници;

• закупуване на дълготрайни активи втора употреба и на дълготрайни активи, които не са заведени за първи път от получателя на помощта (закупени от първи доставчик или производител);

• закупуване на дълготрайни материални активи и дълготрайни нематериални активи, които не са пряко свързани с постигане на целите на проекта;

• закупуване и/или доставка на ресурси за производство, имащи характер на стоково-материални запаси (суровини, материали, полуобработени компоненти, консумативи за производството, резервни части);

• закупуване на компютърно оборудване и софтуер за административни нужди на предприятието (вкл. софтуерни системи за управление – ERP, CRM и други подобни системи и модули към тях) в случай на разработване на иновации;

• закупуване или наемане на транспортни средства и съоръжения;

• придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт;

• всички дейности, които не са сред посочените като допустими;

• всякакви дейности от търговски характер, генериращи печалба за кандидата;

• дейности, извършени в нарушение на правилата за държавни помощи;

• одит на проекта;

• участие в семинари, работни срещи, изложения;

• консултантски, юридически и счетоводни услуги от общ характер;

• изработване на общи пазарни анализи, проучвания, маркетингови планове, които не са свързани с реализирането на предприемаческата идея;

• реклама на новите технологии, процеси, продукти/услуги – включително и не само публикуване на обяви в периодични издания, изработка и излъчване на рекламни спотове (радио и телевизионни) и др., различни от тези, които бенефициентите могат да прилагат при изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ и посочени в „Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация" 2014-2020;

• други дейности извън обхвата на допустимите дейности и непопадащи в приложното поле на Постановление № 189 на Министерския съвет от 05.08.2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмния период 2014 – 2020 г. (ПМС 189/2016), и обхвата на Регламент (ЕС) № 1301/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006 (Регламент (ЕС) № 1301/2013).

Разходи за финансиране на недопустими дейности няма да бъдат възстановявани от ОПИК.

## 14. Категории разходи, допустими за финансиране[15]:

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура за подбор на проекти допустимите разходи в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие и относимото законодателство.

*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на допустимите/недопустимите за финансиране категории разходи по съответните инвестиционни приоритети. Категориите разходи трябва да съответстват на дейностите, включени в избраните мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на посочените по-долу изисквания.*

При предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи”, описани във Формуляра за кандидатстване. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на допустимите разходи. По време на оценката на проектните предложения е възможно да бъдат установени обстоятелства, които да налагат промяна в бюджета. Възможните изменения на бюджета не могат да доведат до увеличаване на сумата на исканата безвъзмездна помощ.

**ВАЖНО:** Във връзка със спазването на принципа за недопускане под никаква форма на реализиране на печалба от безвъзмездните финансови средства, печалбата подлежи на възстановяване. Съгласно чл. 192, § 2 от Регламент (ЕС) № 1046/2018 „Печалбата се определя като излишък, изчислен при плащането на окончателното салдо, на приходите спрямо допустимите разходи на действието или работната програма, при което приходите се ограничават до безвъзмездните средства от Съюза и постъпленията от това действие или работна програма. При безвъзмездни средства за оперативни разходи сумите, предвидени за натрупване на резерви, не се вземат предвид при проверката на спазването на принципа на забрана за извличане на печалба.“

Разходите, допустими за финансиране, трябва да отговарят на разпоредбите на:

- Регламент (ЕС) № 1301/2013 на Европейския парламент и Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006;
- Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета;

- Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЗУСЕСИФ);

[15] В случай че е приложимо, се посочват и недопустими разходи, както и съответната информация съгласно изискванията на чл. 59, ал. 2 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (обн., ДВ, бр. 101 от 2015 г.)

- Постановление № 189 от 28 юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г.;
- законови и подзаконови нормативни актове от приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство.

Съгласно чл. 57, ал. 1 от ЗУСЕСИФ разходите се считат за допустими, ако са налице едновременно следните условия:
1. разходите са за дейности, съответстващи на критериите за подбор на операции и се извършват от допустими бенефициенти съгласно съответната програма по чл. 3, ал. 2;
2. разходите попадат в документите по чл. 26, ал. 1 и в одобрения проект категории разходи;
3. разходите са за реално доставени продукти, извършени услуги и строителни дейности;
4. разходите са извършени законосъобразно съгласно приложимото право на Европейския съюз и българското законодателство;
5. разходите са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система;
6. за направените разходи е налична одитна следа съгласно минималните изисквания на чл. 25 от Делегиран регламент (ЕС) № 480/2014 на Комисията от 3 март 2014 г. за допълнение на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство (ОВ, L 138/5 от 13 май 2014 г.) и са спазени изискванията за съхраняване на документите съгласно чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013;
7. разходите са съобразени с приложимите правила за предоставяне на държавни помощи.

За разходите, за които в нормативната уредба са предвидени ограничения в размера им, допустими за финансиране е частта от разхода, до размера на ограниченията. При подготовката на всяко проектно предложение, кандидатът следва да има предвид, че процентните ограничения се налагат върху реално извършените, разплатени, верифицирани и сертифицирани допустими разходи и се приравняват при окончателното плащане.

### 14.1. Условия за допустимост на разходите

*В Условията за кандидатстване МИГ/МИРГ ясно трябва да посочи общите условия за допустимост на разходите в съответствие с избраните дейности по съответните мерки/операции в стратегията за местно развитие и приложимото законодателство. Когато е приложимо, МИГ/МИРГ може да включи и допълнителни условия за допустимост на разходите в съответствие с приложимото законодателство.*
*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на допустимост на разходите по съответните инвестиционни приоритети чрез залагането на съответните проверки. Условията за недопустимост на разходите трябва да съответстват на избраните мерки/операции и*

*целите на стратегията за местно развитие при спазване на посочените по-долу изисквания.*

1. Да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на *принципите за добро финансово управление* - икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства. Разход, който не е обоснован, ще бъде премахнат от бюджета на проекта служебно от Комисията за подбор.

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ залага задължителна проверка на това изискване. С цел определяне на реалистичността на предвидените разходи за закупуване на активи, кандидатът следва да приложи към Формуляра за кандидатстване оферта от производител или първи доставчик[16] за всяка отделна инвестиция в ДМА и/или ДНА с предложена цена от производителя/първия доставчик. Не следва да бъдат представяни оферти от лица и/или предприятия, пряко или косвено свързани с кандидата по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон и/или които са в конфликт на интереси с него по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 1046/2018.
За да удостоверят, че представените от тях оферти за дълготрайни активи отговарят на изискването да са от производител или първи доставчик, кандидатите по процедурата следва да декларират обстоятелствата в Декларацията, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение. В допълнение към декларирането на обстоятелствата при подаване на проектното предложение, кандидатите следва да представят и Декларация от производител/оторизационно писмо от първи доставчик/договор за търговско представителство между производител и първи доставчик. Проектното предложение се отхвърля и в случаите, когато Комисията за подбор премахне всички разходи, с изключение на разходите за възнаграждения (вкл. здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя) на квалифициран персонал, защото в този случай не може да бъде спазено изискването същите да са в размер до 50% от общо допустимите разходи по проекта.
В случаите, когато кандидатът (и след допълнително изискване) не е представил в изискуемия вид посочените документи, съответният разход ще бъде премахнат от бюджета на проекта служебно от Комисията за подбор. За да удостоверят, че представените от тях оферти за дълготрайни активи отговарят на изискването да не са от лица и/или предприятия, пряко или косвено са свързани с кандидата по смисъла на § 1 от Допълнителните разпоредби на Търговския закон и/или които са в конфликт на интереси с него по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 1046/2018.
Горепосочените документи са индикативни и служат за оценка на реалистичността на заложените в бюджета на проектното предложение разходи за съответните активи. Кандидатите следва да посочат минимални технически и/или функционални характеристики на предвидените за закупуване активи, без да указват марки, модели и други конкретни технически спецификации, които насочват към определени производители, марки и модели.

[16] Производител или първи доставчик е предприятие, чиято обичайна дейност е съответно производство или доставка на нови дълготрайни активи, които не са завеждани като ДМА/ДНА преди закупуването им от получателя на помощта. За допустими ще се считат тези активи, които са нови, не са били използвани от доставчика и не са били обект на повече от една покупко-продажба (между производителя и първия доставчик), преди закупуването им от получателя на помощта.

В случаите, когато кандидатът предвижда закупуване на цялостна линия за производство (технологична линия за производство), състояща се от няколко компонента (машини/съоръжения/оборудване), следва да се посочат видовете и броя на компонентите на линията, както и минимални технически и/или функционални характеристики на всеки компонент по отделно.
В случаите, когато кандидатът не е посочил минимални технически и/или функционални характеристики на предвидените за закупуване активи или те не съответстват на посочените в офертата, съответният разход ще бъде премахнат от бюджета на проекта служебно от Комисията за подбор.
В случаите, когато Комисията за подбор премахне всички разходи от бюджета на проекта, поради непредставяне на оферта, недопустими разходи или непосочване или несъответствие с минимални технически и/или функционални характеристики, проектното предложение се отхвърля.
Проектното предложение се отхвърля и в случаите, когато Комисията за подбор премахне всички разходи, с изключение на разходите за възнаграждения (вкл. здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя) на квалифициран персонал.
Заложените разходи следва да съответстват на представените пазарни цени. При проверка на съответствието на цени в чуждестранна валута, ще се взима предвид курсът на БНБ към датата на обявяване на процедурата. Оценката на допустимостта на разходите за дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в бюджета на проектните предложения ще бъде извършвана съгласно стойностния праг на същественост за дълготрайните материални и нематериални активи, определен в чл. 50 и чл. 51 от Закона за корпоративно и подоходно облагане или съгласно счетоводната политика на предприятието-кандидат. В случай че в резултат на извършването на даден разход ще бъдат осъществени допустима и недопустима дейност или дейност, която се осъществява в недопустими сектори, то този разход ще бъде изцяло премахнат от бюджета на съответното проектно предложение.

2. Да бъдат *извършени след датата на подаване на проектното предложение и до изтичане на крайния срок*, определен за представяне на финалния отчет за изпълнение на дейностите по проекта.
**ВАЖНО:** Разходооправдателните документи следва да бъдат издадени в периода на допустимост на разходите по процедурата - след датата на подаване на проектното предложение и до изтичане на крайния срок, определен за предаване на междинния/финален отчет.

3. За разходите да е *налична адекватна одитна следа*, включително да са спазени изискванията за съхраняване на документите по чл. 140 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

4. Да са *действително платени* (т.е. да е платена цялата стойност на представените фактури или други първични счетоводни документи, включително стойността на ДДС), по банков път или в брой, не по-късно от датата на подаване на междинния/финалния отчет по проекта от страна на бенефициента. Разходи, подкрепени с протоколи за прихващане, не се считат за допустими.

5. Да са отразени в счетоводната документация на бенефициента чрез *отделни счетоводни аналитични сметки или в отделна счетоводна система.*

6. Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от *оригинални разходо-оправдателни документи.*

7. Да са за дейности, определени и извършени под отговорността на МИГ/МИРГ, Управляващия орган и съгласно критериите за подбор на операции, одобрени от Комитета за наблюдение.

8. Да са *за реално доставени* продукти и извършени услуги.
Бюджетът (т. 5 от Формуляра за кандидатстване) трябва да отразява допустимите разходи, които са свързани с изпълнението на проекта.

9. Да са *в съответствие с категориите разходи*, включени в Административния договор за предоставяне на безвъзмездна помощ.

**ВАЖНО:** Данък върху добавената стойност **е** недопустим разход за даден проект, освен в случаите на данък върху добавената стойност, който не е възстановим съгласно националното законодателство. Недопустимите разходи за възстановим ДДС няма да се считат за собствено съфинансиране от страна на бенефициента.
Бюджетът (т. 5 от Формуляра за кандидатстване) трябва да отразява допустимите разходи, които са свързани с изпълнението на проекта.

**ВАЖНО:** Относно третирането на ДДС по процедурите за подбор на проекти МИГ прилага Указанията на министъра на финансите за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по оперативните програми, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ, КФ и ЕФМР на ЕС за програмен период 2014-2020 в приложенията към Условията за изпълнение за всяка процедура за подбор на проекти (ДНФ № 3/23.12.2016 на Министерство на финансите относно третиране на ДДС).

### 14.2. Допустими разходи

**А. Допустими разходи по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации"**

**1. Допустимите разходи в случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация са както следва:**

1.1 Разходи за възнаграждения (вкл. здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя) на квалифициран персонал, необходим за изпълнението на дейностите по проекта - до 50% от общо допустимите разходи по проекта.

**ВАЖНО:** Разходите за възнаграждения са допустими за квалифициран персонал, нает единствено на трудов договор за минимум 4 работни часа на ден.

Размерът на брутната работна заплата за 8 часов работен ден **не** трябва да надвишава максималния месечен размер на осигурителния доход за годината на кандидатстване. Размерът на възнаграждението на персонал, нает за по-малко от 8 часа, следва да бъде пропорционално на това на персонал, нает за 8 часа.

Разходите за възнаграждения следва да бъдат определени на месечна база.

Разходите за полагаем платен годишен отпуск са допустими за периода на изпълнение на дейностите по проекта и до размера на основния платен годишен отпуск посочен в чл. 155 от Кодекса на труда.

Кандидатите следва задължително да включат информация за изискванията по отношение на образование, квалификация, професионален опит, функции (отговорности и задължения) и период на заетост на персонала. В случай че преди сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ или по време на изпълнение на проекта настъпят промени в наетия със средства по проекта персонал, кандидатите следва да го заменят с персонал, който има еквивалентни образование, квалификация, професионален опит, функции (отговорности и задължения) и период на заетост на посочените във Формуляра за кандидатстване.

**В т. 9 „Екип“ от Формуляра за кандидатстване кандидатите следва да направят описание на екипа на кандидата, който ще участва в изпълнението на проекта и за който са предвидени възнаграждения със средства по проекта** - екипът може да се формира от служители на предприятието или такива, които предстои да бъдат наети на трудов договор. В случай че експертите, които предстои да бъдат наети на трудов договор не бъдат наети в предприятието-кандидат в рамките на един месец след сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ, административният договор ще бъде прекратен.

1.2. Разходи за придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготрайни материални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта - до 150 000 лева.

1.3. Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (вкл. разходи за разработване на софтуер), необходими за изпълнението на дейностите по проекта.

1.4. Разходи за консумативи и материали, необходими за създаване и тестване на прототипи и пилотни линии;

1.5. Разходи за наем на помещения, необходими за извършване на приложни научни изследвания, тествания, изпитвания и измервания, както и за създаване и тестване на прототипи и пилотни линии;

1.6. Разходи за външни услуги за:

- извършване на приложни научни изследвания, тествания, изпитвания и измервания (вкл. създаване на програми и методики), свързани с разработването на продуктова и/или производствена иновация;

- защита на интелектуална собственост на национално и международно равнище (вкл. такси за регистрация на патент, полезен модел или промишлен дизайн);

- създаване и тестване на прототипи и пилотни линии;

- изработване на икономическа оценка, финансова оценка и техническа оценка на разработваните продуктова и/или производствена иновация;

- разработване на технологии за производство на иновативната продуктова и/или производствена иновация;

- изработване на пазарни анализи и проучвания, маркетингови планове за пазарна реализация на иновативната продуктова и/или производствена иновация;

- наем на зали и техника за организиране на промоционални събития в България за популяризиране на иновативната продуктова и/или производствена иновация.

1.7. Разходи за командировки в страната и чужбина (пътни, дневни и квартирни) на персонала на предприятието, разработващ иновацията, необходими за изпълнението на дейностите по проекта. Разходите за командировки са допустими при спазване на изискванията на Наредбата за командировки в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина. Максималният размер на разходите за дневни и квартирни при командировки в чужбина не следва да превишава размера, указан в Приложение 2 на Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина.

1.8. Разходи за визуализация - до 2 000 лв.

**2. Допустимите разходи в случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация са както следва:**

1.Разходи за придобиване на машини, съоръжения и оборудване, представляващи дълготрайни материални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта;

2.Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (вкл. разходи за разработване на софтуер), необходими за изпълнението на дейностите по проекта.

3.Разходи за консултантски и помощни услуги в подкрепа на иновациите - *не следва да надвишават 30% от общо допустимите разходи по проекта.*

**Разходите за консултантски услуги в подкрепа на иновациите** следва да са свързани с иновацията, която се подкрепя по проекта. Включването на услуги от общ характер е недопустимо. Разходите включват:
**- разходи за консултиране, подпомагане и обучение в областта на придобиването, защитата и експлоатацията на нематериални активи:** разходи за такси за услуги, извършвани от Патентно ведомство (с изключение на такси за подаване на заявка за патент/полезен модел/промишлен дизайн); разходи за външни услуги (договори за възлагане, граждански договори), свързани със защита на интелектуална собственост на национално и международно равнище върху внедряваните по проекта иновативни продукти/процеси, вкл. проучвания, извършени от правоспособен представител по индустриална/интелектуална собственост; превод и други дейности, извършени с цел придобиване на права в други страни; подготовка на заявка за патент, за регистрация на полезен модел на национално и международно равнище; услуги, свързани с получаване на защитен документ; услуги, свързани с експлоатацията на патент, полезен модел и др..; разходи за участия в обучения (вкл. такси за обучения, разходи за командировки в страната (пътни, дневни и квартирни)).

Горепосочените разходи са допустими, в случай че са свързани с права по интелектуална собственост за иновации, които се подкрепят по проекта (вкл. придобити в рамките на проекта). Допустимите разходи не включват непредвидени разходи, възникнали по време на изпълнение на проекта и разходи, свързани със съдебни спорове по отношение на внедрявания иновативен продукт (стока или услуга) или процес.

**- разходи за консултиране, подпомагане и обучение в областта на използването на стандарти и на правилата, които ги уреждат, като например:** разходи за външни консултантски услуги (договори за възлагане/граждански договори); разходи за обучения (вкл. такси за обучения, разходи за командировки в страната (пътни, дневни и квартирни)) - разходите за обучение са допустими само за лицата, които са посочени в т. 9 „Екип“ от Формуляра за кандидатстване; разходите за командировки са допустими до размерите, определени в Наредбата за командировките в страната.

**Разходи за помощните услуги в подкрепа на внедряването на иновации включват:**

**- разходи за осигуряване на бази данни с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги, като например:** разходи за такси за достъп до бази данни, разходи за абонамент за достъп до бази данни;

**- разходи за осигуряване на библиотеки с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги, като например:** разходи за такси за достъп до библиотеки, разходи за абонамент за достъп до библиотеки - р**азходите за осигуряване на достъп до бази данни и библиотеки са допустими само за периода на изпълнение на проекта;**

**- разходи за осигуряване на пазарни проучвания с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги, като например:** разходи за външни услуги (договори за възлагане/граждански договори);

**- разходи за осигуряване на лаборатории[17] с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги, като например:** разходи за външни услуги за провеждане на изследвания, измервания, изпитвания;

**- разходи за осигуряване на етикети за качество с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги, като например:** такси и разходи за външни услуги за придобиване на етикети за качество за внедряваната по проекта иновация;

**- разходи за изпитване и сертифициране с цел разработване на по-ефективни продукти, процеси или услуги, като например:** такси и разходи за външни услуги за изпитване и сертификация на иновативния продукт (стока или услуга) или процес, респективно получаване на продуктово съответствие за иновативния продукт, в съответствие с приложимите стандарти.

4. Разходи за визуализация - до 2 000 лв.

**Б. Допустими разходи по Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“**

[17] С оглед на спецификата на Елемент Б „Внедряване на продуктови и/или производствени иновации от предприятия“ по процедурата, допустимо е ползването на определени услуги, извършвани от лабораториите, а не наемането на лаборатории от кандидата за определен период от време.

**Допустимите разходи в случай на дейности по Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството".**

1. Разходи за възнаграждения (вкл. здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя) на квалифициран персонал, необходим за реализиране на пазара на продукти (стоки или услуги) - до 50% от общо допустимите разходи по проекта. Разходите за възнаграждения са допустими за квалифициран персонал, нает единствено на трудов договор за минимум 4 работни часа на ден. При включване на разходи за възнаграждения в проектното предложение е задължително минимум един служител да бъде нает на трудов договор за 8 работни часа на ден.

Размерът на брутното трудово възнаграждение за 8 часов работен ден не трябва да надвишава максималния месечен размер на осигурителния доход за годината на кандидатстване. Размерът на възнаграждението на персонал, нает за по - малко от 8 часа, следва да бъде пропорционално на това на персонал, нает за 8 часа.

Разходите за полагаем платен годишен отпуск са допустими за периода на изпълнение на дейностите по проекта и до размера на основния платен годишен отпуск посочен в чл. 155 от Кодекса на труда. Кандидатите следва задължително да включат информация за изискванията по отношение на образование, квалификация, професионален опит, функции (отговорности и задължения) и период на заетост на персонала.

В случай че преди сключване на административния договор за безвъзмездна финансова помощ или по време на изпълнение на проекта настъпят промени в наетия със средства по проекта персонал, кандидатите следва да го заменят с персонал, който има еквивалентни образование, квалификация, професионален опит, функции (отговорности и задължения) и период на заетост на посочените във Формуляра за кандидатстване.

**В т. 9 „Екип" от Формуляра за кандидатстване кандидатите следва да опишат Екипа на кандидата, който ще участва в изпълнението на проекта и за който са предвидени възнаграждения със средства по проекта.** Екипът на кандидата може да включва:

- Квалифициран персонал, който е обект на оценка , вкл. предприемача;

- Квалифициран персонал, който не е обект на оценката.

Под „предприемач" следва да се разбира физическото лице, което притежава над 50% от собствеността на предприятието-кандидат. Допълнително, навсякъде където е приложимо, когато се говори за Екипа на кандидата, да се предостави възможност да се оценява не само предприемача. **Забележка:** Кандидатите могат да наемат на трудов договор *и* допълнителен квалифициран персонал, необходим за изпълнението на проекта, извън този, който е обект на оценката.

**I. Квалифициран персонал, който е обект на оценка, вкл. предприемача.**

Предприемачът и/или квалифицираният персонал, който е обект на оценка, ще се оценяват по критерии „Образователно-квалификационно ниво на кандидата". В тази

връзка в т. 9 „Екип“ от Формуляра за кандидатстване кандидатите следва да опишат лицата поименно и да включат информация за:

1. Образователно-квалификационно ниво на предприемача и/или квалифицирания персонал:

-учебно заведение;

-придобита образователно-квалификационна степен;

-обосновка за наличието на логическа свързаност между образователно-квалификационното ниво и областта на планираната за реализиране в рамките на проекта предприемаческа идея (ако е приложимо);

-документ прикачен в т. 12 от Формуляра за кандидатстване, доказващ наличието на образователно-квалификационно ниво съгласно изискуемите документи, посочени в раздел 24 от Условията за кандидатстване.

2. Функции на предприемача и/или квалифицирания персонал по планирания за реализиране по процедурата проект:

-отговорности и задължения по проекта;

-период на заетост ( в месеци);

-часова заетост.

**II. Квалифициран персонал, който не е обект на оценка.**

Кандидатите могат да наемат на трудов договор и допълнителен квалифициран персонал (освен предприемача и/или Екипа, който е обект на оценка, посочен в т. I, необходим за изпълнението на проекта.

В този случай в т. 9 „Екип“ от Формуляра за кандидатстване, кандидатите следва задължително да включат информация за изискванията по отношение на:

-образование, сходно на позицията, която лицето ще заема по проекта и/или минимум 2 години професионален опит, сходен на позицията, която лицето ще заема по проекта;

-функции (отговорности и задължения) по проекта;

-период на заетост (в месеци);

-часова заетост.

Лицата по т. II не следва да бъдат посочвани поименно. При непредставяне на посочената по-горе информация във Формуляра за кандидатстване, Комисия за подбор на проекти служебно премахва съответните разходи от бюджета на проекта (т. 5 от Формуляра за кандидатстване). **2.** Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи, в т.ч. придобиване на машини, съоръжения и оборудване, необходими за изпълнението на дейностите по проекта (реализиране на пазара на предприемачески идеи на продукти (стоки и/или услуги).

**3.** Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта (реализиране на пазара на предприемачески идеи на продукти (стоки и/или услуги).

**4.** Разходи за услуги, необходими за реализирането на предприемаческите идеи и/или разработване на нови продукти/услуги – до 20% от разходите по проекта.

**Забележка:** Разходите за услуги, необходими за реализиране на пазара на предприемачески идеи на продукти (стоки и/или услуги), **могат да включват**: изработване на икономическа оценка, финансова оценка и техническа оценка на продукти (стоки и/или услуги); разработване на технологии за производство на стоки и/или предоставяне на услуги; изработване на пазарни анализи и проучвания, маркетингови планове за пазарна реализация на пазара на предприемачески идеи на продукти (стоки и/или услуги); създаване на интернет страница на кандидата; защита на индустриална собственост на национално и международно равнище и ползване на необходимата за това експертна помощ[18].

**5.** Разходи за визуализация – до 2 000 лв.

**Допустимите разходи в случай на дейности по Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”.**

*I. Подкрепа за общи производствени инвестиции за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии.*

1. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи, в т.ч. придобиване на машини, съоръжения и оборудване, необходими за изпълнението на дейностите по проекта.

2. Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи, необходими за изпълнението на дейностите по проекта.

*II. Подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет.*

1. Разходи за услуги по въвеждане и сертифициране на системи за управление в съответствие с изискванията на национални/европейски/международни стандарти.

2. Разходи за услуги във връзка с:

18 Включват:
- разходи за такси за регистрация на патент и/или полезен модел и/или промишлен дизайн;
- разходи за услуги за извършване на проучвания (за „състояние на техниката“, „новост“, „изобретателска стъпка“ и „техническа приложимост“) изготвяне на заявка за патент и/или полезен модел и/или дизайн на национално и/или международно ниво;
- разходи за консултантски и юридически услуги, свързани с лицензиране и доходи от права.

2.1 Постигане на съответствие и оценка на съответствие на продукти с така наречените „съществени изисквания" към тях, определени в директиви (транспонирани в националното законодателство) и регламенти (с пряко действие) от Нов подход, изискващи CE маркировки (включително съответствие с хармонизирани европейски стандарти):

2.2 Постигане на съответствие и оценка на съответствие на продукти с национални/европейски/международни стандарти:

2.3 Присъждане на екомаркировката на ЕС.

3. Разходи за услуги във връзка с внедряване и сертифициране на добри производствени практики.

4. Разходи за ползване на специализирани консултантски услуги за реинженеринг на процесите в предприятията. Стойността на предвидените в проектното предложение разходи за ползване на специализирани консултантски услуги за реинженеринг на процесите в предприятията не могат да надвишават 50% от общите допустими разходи по проекта.

5. Разходи за услуги във връзка с ре-сертификацията на системи за управление.

**ВАЖНО:** Разходите за ре-сертификация са допустими, само когато е налице преминаване към по-нова версия на вече приложен стандарт за управление и **само** в случай че вече приложения стандарт за управление не е изтекъл към дата на обявяване на процедурата за подбор. Задължителен краен резултат е получаването на сертификат, удостоверяващ ре-сертификацията. Ако в срока на изпълнение на проекта не бъде получен съответния сертификат, извършените разходи за ре-сертификация, инвестициите и удостоверяването, няма да бъдат признати, като бенефициентът следва да върне предоставените му средства със съответната законова лихва.

6. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) и/или специализирани софтуерни приложения, представляващи дълготрайни нематериални активи (ДНА), допринасящи за осъществяване на дейността.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) и специализирани софтуерни приложения, представляващи дълготрайни нематериални активи (ДНА) не могат да надвишават 150 000 лв. по всеки индивидуален проект.

**ВАЖНО:** В срок на изпълнение на проекта следва бъде придобит документ/сертификат/удостоверение/маркировка като изрично условие за признаване на допустимостта на извършените разходи за изпълнение на съответната дейност, като в случай че това изискване не е спазено бенефициентът следва да възстанови предоставените му от Управляващия орган средства със съответната законова лихва.

*III. Подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и насърчаване на използването на ИКТ и услуги*

1. Разходи за услуги за разработване и въвеждане на базирани на ИКТ софтуери за управление на бизнес процесите в предприятията.

2. Разходи за придобиване и въвеждане на ИКТ базирани софтуери за управление на бизнес процесите в предприятията, представляващи дълготрайни нематериални активи (ДНА).

3. Разходи за услуги по използването на софтуер за управленски системи като услуга (SaaS) **)**[19].

Задължително условие за този вид услуги е да включват само ИКТ базирани софтуери за управление на бизнес процесите в предприятията.

**ВАЖНО:** Във връзка с гарантиране устойчивост на резултатите от изпълнението на проекта, бенефициентът се задължава да подсигури правото да ползва SaaS услугата за период от минимум 3 (три) години след приключването на проекта. Запазването на правото на ползване на SaaS услугата за период от минимум 3 години след приключването на проекта е изрично условие за признаване на допустимостта на извършените разходи, като в случай че това изискване не е спазено, бенефициентът следва да възстанови предоставените му от Управляващия орган средства със съответната законова лихва.

4. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) и/или специализирани софтуерни приложения, представляващи дълготрайни нематериални активи (ДНА), допринасящи за осъществяваната дейност.

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) и специализирани софтуерни приложения, представляващи дълготрайни нематериални активи (ДНА) не могат да надвишават 150 000 лв. по всеки индивидуален проект[20].

*IV. Разходи за визуализация – до 2 000 лв.*

Допустими са за финансиране по всеки проект, независимо от посочените от кандидата допустими дейности.

**ВАЖНО:** Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити със средства по проект, следва да бъдат използвани единствено в стопанския обект, който получава помощта, да бъдат амортизируеми, да бъдат закупени при пазарни условия от трети страни, несвързани с купувача, да бъдат включени в активите на предприятието, получаващо помощта, както и да останат свързани с проекта, за който е предоставена помощта, за срок от минимум три години. Допустимо е придобиването на посочените активи чрез договор за краткосрочен финансов лизинг, в който се съдържа задължението бенефициентът да закупи актива след изтичането на договора за лизинг, но не по- късно от крайния срок на изпълнение на проекта. Придобиването чрез финансов лизинг е допустимо при спазване на условията на чл. 18, ал. 1 и ал. 3 на ПМС № 189/2016 г.

[19] SaaS (Software as a service) е модел на доставка на софтуер, при който софтуерът и асоциираните данни са хоствани централно (напр. в облак) и са достъпни за потребителите, чрез клиентска програма, обикновено с използване на уеб браузър през интернет.

[20] Посоченото ограничение не се отнася за разходите за придобиване на ИКТ базирани софтуери за управление на бизнес процесите в предприятията, които също представляват дълготрайни нематериални активи (ДНА).

Бенефициентът може да придобие собствеността върху даден актив или чрез договор за финансов лизинг или чрез договор за покупка.

**ВАЖНО:** *Следва **да се посочи** за информация на кандидатите, че разходите за доставка, монтаж, инсталиране, изпитване и въвеждане в експлоатация на оборудване/машини/съоръжения следва да бъдат включени в общата стойност на съответните активи, посочени в бюджета на проекта (т. 5 от Формуляра за кандидатстване). В случай че са посочени в отделни редове в бюджета на проекта, същите ще бъдат премахнати от бюджета от Комисията за подбор.*

**ВАЖНО:** Когато кандидатът упражнява едновременно дейност в недопустими сектори и в допустими сектори, безвъзмездната помощ се предоставя само за дейностите в допустимите сектори, като кандидатът/бенефициентът следва да води отделна счетоводна отчетност по отношение на приходите, разходите, активите и пасивите, свързани с всяка дейност, която да гарантира отделяне на дейностите, така че дейностите в недопустимите сектори да не се ползват от предоставена безвъзмездна помощ. За тази цел кандидатът представя като условие за плащане при първото междинно плащане, при промяна или, ако няма междинни плащания, при окончателно плащане, индивидуален сметкоплан утвърден от ръководството на предприятието с включени в него обособените счетоводни сметки /подсметки/, специално открити за проекта. От извлеченията/счетоводните записи по посочените в индивидуалния сметкоплан сметки следва да е видно разграничаването на разходите, така че дейностите в недопустимите сектори да не се ползват от безвъзмездната помощ.

### 14.3. Недопустими разходи

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура недопустимите разходи в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие и относимото законодателство.
*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на недопустимите разходи по съответните инвестиционни приоритети чрез залагането на съответните проверки. Условията за недопустимост на разходите трябва да съответстват на избраните мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на посочените по-долу изисквания.*

Недопустимите разходи се определят на основа на изискванията на Глава 5, Раздел I от ЗУСЕСИФ, Постановление № 189 от 28 юли 2016 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, за програмен период 2014 - 2020 г., разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета и относимото законодателство.

**Недопустими** са следните видове разходи:

• разходи за дълготрайни активи втора употреба и за дълготрайни активи, които не са заведени за първи път от получателя на помощта (не са закупени от първи доставчик или производител);

• разходи за закупуване на дълготрайни материални активи и дълготрайни нематериални активи, които не са пряко свързани с постигане на целите на проекта;

• разходи за проекти или за дейности, които са физически[21] завършени или изцяло осъществени преди подаването на формуляра за кандидатстване от бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са извършени от него;

• разходи за строително-монтажни работи (СМР);

• разходи за реклама – включително и не само публикуване на обяви в периодични издания, изработка, разпространение и излъчване на рекламни спотове (радио и телевизионни) и др. различни от тези, които бенефициентите могат да прилагат при изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ и посочени в „Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация" 2014-2020;

• разходи за застраховки на закупеното оборудване;

• разходи за банкови такси и комисионни;

• непреки разходи (административни разходи, режийни и др.), с изключение на разходи за наем на помещения, необходими за разработване/внедряване на иновации;

• разходи за закупуване на земя и сгради;

• разходи за консултантски услуги за разработване на проектното предложение;

• разходи за одит на проекта;

• разходи за закупуване на резервни части;

• разходи за човешки ресурси (включително за персонал, назначен за администриране на

проекта), с изключение на разходите за възнаграждение на персонал, свързани с разработване на иновации/ реализиране на предприемаческата идея ;

• разходи за командировки на персонала на бенефициента;

• разходи за консултантски, юридически и счетоводни услуги от общ характер;

• разходи изработване на общи пазарни анализи, проучвания, маркетингови планове, които не са свързани с пазарна реализация на нови продукти (стоките или услугите), свързани с разработване/внедряване на иновации/реализиране на предприемаческата идея;

• принос в натура;

• загуби от обмяна на валута;

• непредвидени разходи (глоби, санкции, неустойки, лихви по търговски вземания/задължения и др.);

• закупуване на компютърно оборудване и софтуер за административни нужди на предприятието (вкл. софтуерни системи за управление – ERP, CRM и други подобни

[21] Съгласно разпоредбите на чл. 57, ал. 2 на ЗУСЕСИФ.

системи и модули към тях) в случай на разработване/внедряване на иновации в предприятията;

• разходи за закупуване на земя и сгради;

• разходи за възстановим ДДС;

• разходи за суровини, материали, полуобработени компоненти, консумативи за производството, резервни части, имащи характер на стоково-материални запаси;

• разходи за закупуване или наемане на транспортни средства и съоръжения съгласно приложената Дефиниция;

• разходи за придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт;

• всички разходи, които не попадат в обхвата на допустимите дейности, вкл. разходи за дейности, които не са описани във Формуляра за кандидатстване или за които, от представеното описание, не може да се прецени за коя дейност се отнасят и дали тази дейност е допустима;

• разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на Европейския съюз, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента;

• глоби, финансови санкции и разходи за разрешаване на спорове;

• разходите за гаранции, осигурени от банка или от друга финансова институция;

• лихви по дългове, с изключение на свързани с БФП, предоставени под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

• разходи за наем на съоръжения и оборудване за постоянно ползване след приключване на проекта;

• разходи за експлоатация и поддръжка;

• разходи за придобиване/отчуждаване на незастроени и/или застроени земи и/или придобиване на ограничени вещни права, за които не са спазени всички нормативно определени условия;

• разходи, надхвърлящи нормативно определени процентни ограничения на техния размер, включително разходи за организация и управление на проекта, за информация и комуникация (публичност и визуализация);

• разходи за командировки на ръководителя и/или на членовете на екипа за управление на проекта над нормативно определените ограничения;

• разходи, свързани с изпълнението на недопустими дейности;

• разходи за финансиране на операции, които към момента на избирането им за финансиране от Европейските структурни и инвестиционни фондове са били физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на проектното предложение за финансиране по програмата от страна на бенефициента, независимо дали всички свързани плащания са направени от бенефициента или не (съгласно чл. 65, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 1303/2013);

• други разходи, недопустими съгласно ПМС № 189/2016 г.

Недопустими за финансиране разходи, неправомерно одобрени и платени от бенефициента, остават за негова сметка и не подлежат на възстановяване. Ако е приложимо, в бюджета на проектното предложение може да се посочат разходи, които са недопустими, но са свързани с изпълнението на проекта и за които кандидата е осигурил финансиране. При изготвянето на бюджета всеки кандидат следва да има предвид нормативно определените ограничения за размера на някои категории разходи, въведени с ПМС № 189/2016 г.

## 15. Допустими целеви групи:

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура допустимите целеви групи в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие.

*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на допустимите целеви групи по всеки инвестиционен приоритет чрез залагане на съответните проверки, като допустимостта на кандидатите се определя на териториален принцип съгласно демаркацията на ОПИК и Приложения № 1-3 на ПМС № 161/2016. Допустимите целеви групи трябва да съответстват на избраните мерки/операции и целите на стратегията за местно развитие при спазване на заложените приоритети.*

Допустими целеви групи за финансиране чрез подхода ВОМР в изпълнение на стратегиите за местно развитие са микро, малки и средни предприятия съгласно Закона за малките и средни предприятия на територията на МИГ/МИРГ, като допустимостта на кандидатите се определя на териториален принцип съгласно демаркацията на ОПИК и Приложения № 1-3 на ПМС № 161/2016.

## 16. Приложим режим на минимални/държавни помощи:

МИГ/МИРГ посочва за всяка процедура приложимия режим на помощ *в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 г. относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis, публикуван в Официален вестник на ЕС L 352 от 24.12.2013 г. (Регламент (ЕС) № 1407/2013)* за изпълнение на предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегията за местно развитие.

Съгласно разпоредбите на чл. 26, ал. 3 от ЗУСЕСИФ МИГ/МИРГ съгласува Условията за кандидатстване с проектни предложения за изпълнение на стратегията за съответствие с приложимите правила за минимални помощи по реда на Закона за държавните помощи преди да бъдат утвърдени от Управителният съвет на МИГ/МИРГ.

Мерките/операциите, включени в стратегиите за местно развитие, които ще се финансират по ОПИК, се изпълняват в съответствие с правилата за минимална помощ по смисъла на Регламент (ЕС) № 1407/2013.

Максималният размер на помощта по режим de minimis, за която се кандидатства, заедно с другите получени минимални помощи, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро и съответно левовата равностойност на 100 000 евро, в случай на едно и също предприятие, което осъществява автомобилни товарни превози за чужда сметка за период от три приключени бюджетни години.
Ако дадено предприятие изпълнява сухопътни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение, както и ако извършва други дейности, за които се прилага таванът от 200 000 EUR, таванът от 200 000 EUR се прилага за предприятието, при условие че съответната държава членка гарантира посредством подходящи средства, като например отделяне на дейностите или разграничаване на разходите, че помощите за дейността по сухопътни товарни превози не надвишават 100 000 EUR и че помощите de minimis не се използват за придобиване на товарни автомобили.
Таваните, посочени в чл. 3, параграф 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013, се прилагат независимо от формата на помощта de minimis или от преследваната цел и без значение дали предоставената от държавата членка помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от Съюза. Периодът от три бюджетни години се определя според бюджетните години, използвани от предприятието в съответната държава членка.

*МИГ/МИРГ гарантира за всяка процедура за подбор на проекти изпълнението на изискванията по отношение на режима на минимална помощ в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013 чрез залагане на съответните проверки.*

Предоставената по настоящата процедура помощ "de minimis" съгласно Регламент (ЕС) № 1407/2013 може да се кумулира с помощ de minimis:
- предоставена съгласно Регламент (ЕО) № 1379/2013 на Комисията до тавана, установен в посочения регламент;
- предоставена съгласно други регламенти за помощ de minimis, до съответния таван, определен в член 3, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

При разработването та Условията за кандидатстване МИГ/МИРГ задължително следва да разпише **система за наблюдение на натрупването на помощи:**

1. Да не се допуска общият размер на минималната помощ, предоставяна на „едно и също предприятие"[22] в България след натрупване с други минимални помощи, получени от предприятието за три поредни приключени бюджетни години да надхвърли левовата

[22] Съгласно чл.2, пар.2 на Регламент (ЕС) №1407/2013 едно и също предприятие" означава всички предприятия, които поддържат помежду си поне един вид от следните взаимоотношения:
а) дадено предприятие притежава мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в друго предприятие;
б) дадено предприятие има право да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административния, управителния или надзорния орган на друго предприятие;
в) дадено предприятие има право да упражнява доминиращо влияние спрямо друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или на разпоредба в неговия устав или учредителен акт;
г) дадено предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от гласовете на акционерите или съдружниците в това предприятие.
Предприятия, поддържащи едно от взаимоотношенията, посочени в алинея първа, букви а) — г), посредством едно или няколко други предприятия, също се разглеждат като едно и също предприятие.

равностойност на 200 000 евро, а за отрасъл „шосеен транспорт" - левовата равностойност на 100 000 евро.
2. Последствията при неспазване на забраната по т.„1" – отказване на помощта, служебно намаляване на помощта или възстановяване на неправомерно предоставена помощ по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
3. Изискване за представяне от кандидата (при кандидатстване и преди сключване на договора, в случай че кандидатът бъде одобрен и в случай, че е настъпила промяна в декларираните при кандидатстване обстоятелства) на декларация по образец в писмена форма относно получаването на други минимални помощи през двете предшестващи приключени бюджетни години и през текущата година.
4. Проекта на административен договор за безвъзмездна финансова помощ, приложение към условията за изпълнение, следва задължително да съдържа информация относно вида на отпуснатата помощ, както и за възможните последствия от предоставянето ѝ, включително условията за натрупване и възможността за възстановяване на неправомерно предоставена помощ по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.
5. Изисквания при оценка на проектните предложения задължително да се проверява дали предприятията (в рамките на дефиницията за „едно и също предприятие") са получили други минимални помощи през текущата финансова година и през двете предшестващи приключени бюджетни години и дали с настоящата безвъзмездна помощ ще бъде надхвърлен тавана за помощта *de minimis.*

Размерът на получените минимални помощи се определя като сбор от помощта, за която се кандидатства и получената минимална помощ[23] на територията на Република България от:
• предприятието кандидат;
• предприятията, с които предприятието кандидат образува „едно и също предприятие" по смисъла на чл. 2, пар. 2 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
• всички предприятия, които са се влели, слели с или са придобити от някое от предприятията, образуващи „едно и също предприятие" с предприятието кандидат, съгласно чл. 3, пар. 8 на Регламент (ЕС) № 1407/2013;
• предприятията, образуващи „едно и също предприятие" с предприятието кандидат, които са се възползвали от помощ de minimis, получена преди разделяне или отделяне, съгласно чл. 3, пар. 9 от Регламент (ЕС) № 1407/2013.

Ако дадено предприятие изпълнява сухопътни товарни превози за чужда сметка или срещу възнаграждение, както и ако извършва други дейности, за които се прилага таванът от 200 000 EUR, таванът от 200 000 EUR се прилага за предприятието, при условие че отделя дейностите или разграничава разходите за дейността по сухопътни товарни превози, която не може да надвишава 100 000 EUR. Когато с отпускането на нова помощ е надвишен тавана, цялата нова помощ не може да бъде предоставяна.
За проверка на горните обстоятелства МИГ/МИРГ изисква данните за получени минимални помощи да бъдат надлежно посочени от кандидатите в Декларация за минимални помощи, попълнена по образец, част от Условията за кандидатстване.

[23] Помощта се счита за получена от датата на сключване на договора за предоставянето ѝ или от датата на издаване на друг документ, който дава на бенефициента юридическото право да я получи.

Декларацията за минимални помощи се представя от кандидатите на етап кандидатстване и преди сключване на Административния договор за безвъзмездна финансова помощ.

Праговете, посочени по-горе не могат да бъдат заобикаляни чрез изкуствено разделяне на проекти със сходни характеристики и бенефициенти. Спазването на праговете освен чрез Декларацията за държавни/минимални помощи ще бъде проверявано и чрез проверка в Информационна система "Регистър на минималните помощи", Публичния регистър на Европейската комисия, Информационната система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН 2020) и Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ.

При определяне дали е спазен максимално допустимият размер и съответно интензитет на помощта, ще се взема предвид както размера на минималната помощ, за която се кандидатства, така и общият размер на вече получена минимална помощ за дейности, проект или предприятие (извън тези, за които се кандидатства), независимо от това дали тази подкрепа е финансирана от местни, регионални, национални или общностни източници. Допълнително, кандидатите нямат право да подават проектни предложения по процедурата за вече реализирани дейности или такива, финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема, произлизаща от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма.

Преди сключване на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Управляващият орган извършва документална проверка на декларираните данни от одобрените кандидати в Декларацията за държавни/минимални помощи.

Администратор на помощта е УО на ОПИК. Администраторът на помощ информира министъра на финансите в срок до три дни от предоставянето на всяка помощ, попадаща в обхвата на минимална помощ чрез въвеждане на информацията в Информационната система „Регистър на минималните помощи“.

Натрупването в рамките на едно и също предприятие (определените тавани на помощта) съгласно разпоредбите на чл. 3, ал. 5-6 на Регламент (ЕС) № 1407/2013 се контролира независимо от формата на помощта de minimis или от преследваната цел и без значение дали предоставената помощ се финансира изцяло или частично със средства, произхождащи от ЕС. Периодът от три бюджетни години[24] се определя съгласно националните правила. За целите на определянето на тавана, помощта се изразява като парични безвъзмездни средства. Всички използвани стойности са в брутно изражение, т.е. преди облагане с данъци или други такси. В случаите, в които помощта се отпуска под форма, различна от безвъзмездна помощ, размерът на помощта е брутният еквивалент на безвъзмездна помощ. Помощ, изплащана на траншове, се сконтира към стойността ѝ към момента на нейното предоставяне. Лихвеният процент, който се използва за сконтиране, е сконтовият процент, приложим към момента на отпускане на помощта.

24 Под три бюджетни години да се разбира текущата бюджетна година и две предходни.

Контролирането на натрупването в рамките на едно и също предприятие съгласно разпоредбите на чл. 5 на Регламент (ЕС) № 1407/2013 ще се извършва при спазване на следните условия:

- Когато дадено предприятие извършва дейност в сектора на рибарството и аквакултурите съгласно Регламент (ЕС) № 717/2014, както и в един или повече от секторите или извършва други дейности, попадащи в приложното поле на Регламент (ЕС) № 1407/2013, помощта de minimis, отпусната за дейности в сектора на рибарството и аквакултурите може да се кумулира с помощ de minimis, предоставена за последния посочен сектор/последните посочени сектори или дейности до съответния таван, определен в член 3, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1407/2013, при условие че се гарантира чрез подходящи средства — чрез разделение/демаркация на дейностите или разграничаване на разходите, че дейностите в сектора на рибарството и аквакултурите не се ползват от помощи de minimis, предоставени в съответствие с Регламент (ЕС) № 1407/2013.
- Когато предприятие участва в сектора на рибарството и аквакултурите, както и в първичното производство на селскостопански продукти, помощта de minimis, предоставена съгласно Регламент (ЕС) № 1408/2013, може да се кумулира с помощ de minimis, предоставена в сектора на рибарството и аквакултурите до тавана, определен в Регламент (ЕС) № 717/2014, при условие че се гарантира посредством подходящи средства, като например разделение/демаркация на дейностите или разграничаване на разходите, че първичното производство на селскостопански продукти не се ползва от помощ de minimis, предоставяна при условията на Регламент (ЕС) № 717/2014.
- Помощта de minimis не се кумулира с държавна помощ във връзка със същите допустими разходи или с държавна помощ за същата мярка за рисково финансиране, ако чрез това кумулиране може да се надвиши най-високият съответен интензитет на помощта или размер на помощта, определен за конкретните обстоятелства на всеки отделен случай с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията. Помощ de minimis, която не е предоставена за конкретни допустими разходи или не може да бъде свързана с такива, може да се кумулира с друга държавна помощ, предоставена с регламент за групово освобождаване или решение, приети от Комисията.

В изпълнение на разпоредбите на чл. 6, ал. 4-5 на Регламент (ЕС) № 1407/2013 се документира и събира цялата информация относно прилагането на настоящия регламент. Съставените документи съдържат цялата информация, която е необходима, за да се докаже, че са спазени условията по настоящия регламент. Документацията относно индивидуалните помощи de minimis се съхранява от администратора на помощта за период от 10 бюджетни години, считано от датата на тяхното предоставяне. Документацията относно схемите за помощ de minimis се съхранява за период от 10 бюджетни години от датата, на която е предоставена последната индивидуална помощ по такава схема. По писмено искане съответната държава членка предоставя на Комисията в срок до 20 работни дни или в по-дълъг срок, ако такъв бъде определен в искането, цялата информация, която Комисията счита за необходима, за да прецени дали са спазени условията по настоящия регламент, и по-специално относно общия размер на помощта de minimis по смисъла на настоящия регламент и на други регламенти за помощ de minimis, получена от всяко предприятие.

Възстановяването на неправомерно предоставена помощ се извършва по реда на чл. 37 на Закона за държавните помощи.

След публикуване на Условията за кандидатстване не са допустими изменения, които могат да повлияят на съответствието на процедурата с изискванията на Регламент на Комисията (ЕС) № 1407/2013.
Допълнителна информация относно приложимото законодателство в областта на държавните помощи може да бъде открита на интернет страницата на Министерство на финансите:
http://stateaid.minfin.bg/

## 17. Хоризонтални политики[25]:

МИГ/МИРГ *осигурява за всяка процедура за подбор на проекти* **задължително** насърчаване на:
- равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация. Европейският съюз насърчава равнопоставеността както между мъжете и жените, така и между представителите на различните малцинствени групи и се стреми да отстрани всички дейности, водещи до неравнопоставеност. В този контекст, процедурите за подбор на проекти са отворени за всички кандидати, които отговарят на изискванията, независимо от техния пол, етническа принадлежност или вид увреждане;
- подкрепата за проекти, които допринасят за опазване на околната среда, повишаване на ресурсната ефективност и смекчаване на последиците от изменение на климата и приспособяване към тях.

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ предвижда за всяка процедура за подбор на проекти документална проверка за съответствие на проектните предложения с хоризонталните политики съгласно чл. 7 и чл. 8 на Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета. МИГ/МИРГ включва в процедурата за подбор изискване към кандидатите да представят информация за съответствие на проектното предложение с посочените принципи в т. 11 от Формуляра за кандидатстване. Съответствието на заложените в проекта принципи ще бъде проследявано както на етап оценка на проектните предложения, така и на етап изпълнение на проектите.

## 18. Минимален и максимален срок за изпълнение на проекта

МИГ/МИРГ определя за всяка процедура продължителността на проектите в съответствие с предвидените мерки/операции по Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" и/или Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“ в стратегиите за местно развитие.

Продължителността на проектите е до 24 месеца, считано от датата на влизане в сила на административния договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

[25] Описват се изискванията за постигане на съответствие с хоризонталните политики на ЕС и, ако е приложимо, на принос към тях.

## 19. Ред за оценяване на концепциите за проектни предложения[26]:

| |
|---|
| Неприложимо |

## 20. Критерии и методика за оценка на концепциите за проектни предложения[27]:

| |
|---|
| Неприложимо |

## 21. Ред за оценяване на проектните предложения

*Управителният съвет на МИГ/МИРГ утвърждава за всяка процедура Условия за кандидатстване с проектни предложения за изпълнение на стратегията, в т.ч. специфичните критерии, предвидени от МИГ/МИРГ в одобрените стратегии за ВОМР, в съответствие с настоящите Указания за подбор на проекти.. МИГ/МИРГ разработва Условията за кандидатстване с проектни предложения в съответствие с избраните мерки/операции за изпълнение на стратегията за местно развитие.*

МИГ/МИРГ прилага процедура на подбор на проекти в съответствие с разпоредбите на чл. 25, ал. 1, т. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове и Глава пета Координация във връзка с одобрение на проекти към стратегия за ВОМР, Раздел I Подбор на проекти към стратегия за ВОМР на ПМС № 161/2016.
МИГ/МИРГ провежда недискриминационна и прозрачна процедура за подбор на проекти към стратегията за ВОМР, като разработва Условия за кандидатстване, включително ред за оценка на проектни предложения, който гарантира:
1. избягване на конфликт на интереси при избора на проекти;
2. че поне 50 на сто от гласовете при решения за подбор са дадени от членове, които не са представители на публичния сектор;
3. резултатите от подбора се документират.

При разработване на ред за оценка на проектните предложения МИГ/МИРГ следва да се съобрази с минималните изисквания, утвърдени от заместник министър-председателя по европейските фондове, публикувани на Единния информационен портал, и с настоящите Указанията за подбор на проекти, изготвени съгласно разпоредбите на чл. 37, ал. 1 на ПМС 161/2017.

Подбор на проектни предложения към стратегии за ВОМР се извършва от Комисия за подбор, назначена от МИГ/МИРГ съгласно разпоредбите на чл. 44, ал. 1 на ПМС 161 от 4 юли 2016 г.
Комисията за подбор на проектни предложения е съставена от: председател без право на глас, секретар без право на глас, нечетен брой членове с право на глас – не по-малко от трима и резервни членове - не по-малко от трима. Членовете на комисията могат да бъдат

[26] Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.
[27] Попълва се ако по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения по смисъла на чл. 31, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове.

служители на МИГ/МИРГ, членовете на общото събрание на МИГ/МИРГ и външни експерти - оценители. Председателят и секретарят на комисията не могат да бъдат външни експерти. Делът на представителите на публичния сектор в комисията не може да превишава 50 на сто от имащите право на глас членове. Външните експерти - оценители се избират при спазване на разпоредбите на чл. 13 от ПМС № 162 от 2016 г. В работата на комисията могат да участват и наблюдатели по предложение на съответния УО Председателят, секретарят и членовете на комисията, както и наблюдателите трябва да притежават необходимата квалификация и професионална компетентност за изпълнение на задачите, възложени им със заповедта за назначаване. Те са длъжни да изпълняват задълженията си добросъвестно, обективно и безпристрастно, както и да пазят в тайна обстоятелствата, които са узнали във връзка със своята работа в комисията.

Те **не** могат:
1. да са в конфликт на интереси по смисъла на Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) № 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ, L 193/1 от 30 юли 2018 г.) с някой от кандидатите или партньорите в процедурата за предоставяне на безвъзмездна помощ;
2. да имат интерес по смисъла на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси от предоставянето на безвъзмездна финансова помощ по конкретната процедура;
3. да са свързани лица по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с кандидат или партньор в процедурата;
4. да са лица, които се намират помежду си в йерархична зависимост.

В хода на оценителния процес по аналогия се спазват и ал. 4-9 на чл.16 от ПМС № 162 от 2016 г.

Подаването на проектни предложения, както и процесът по оценка от МИГ/МИРГ се провежда в системата ИСУН 2020. Проектни предложения се подават в срока, посочен в поканата. Оценяват се само проектните предложения, подадени с квалифициран електронен подпис (КЕП) чрез системата ИСУН 2020. Комисията за подбор на проектни предложения, назначена от МИГ/МИРГ, спазва ред за оценка на проектните предложения. Оценителната комисия се ръководи от следните принципи:
1. добро финансово управление;
2. публичност и прозрачност;
3. не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата;
4. свободна и лоялна конкуренция - оценяването на проектите и предоставянето на безвъзмездна помощ се осъществява при липса на конфликт на интереси и равно третиране на всички кандидати;
5. равнопоставеност и недопускане на дискриминация - еднакво прилагане на правилата спрямо всички кандидати;

6. забрана за двойно финансиране - безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за финансиране на разходи, които вече са финансирани със средства от ЕСИФ или чрез други инструменти на ЕС в съответствие с чл.65, параграф 11 от Регламент (ЕС) № 1303/2013, както и с други публични средства, различни от тези на бенефициента - по време на процедурата по оценка се извършва проверка за липса на двойно финансиране на проектите;
7. съобразяване с прага на допустимите минимални помощи;
8. спазване на срока, определен в чл. 44, ал. 1 от ПМС 161/2016 г.

**ВАЖНО: МИГ/МИРГ разработва за всяка процедура за подбор на проекти като приложение Критерии и методология за оценка на проектните предложения в съответствие със стратегията за местно развитие и настоящите Указания за подбор на проекти. Критериите и методологията за оценка на проектните предложения се изготвят в съответствие с избраните мерки/операции в стратегията за местно развитие и включват два раздела:**

**- Раздел I: Критерии за административно съответствие и допустимост; разделът включва две подраздела: Подраздел I: Критерии за административно съответствие; Подраздел II: Критерии за допустимост; Подраздел II включва задължително секции: Критерии за допустимост на кандидата и Критерии за допустимост на проекта;**

**- Раздел II: Критерии за техническа и финансова оценка.**

**ВАЖНО:** Критерии и методологията за оценка на проектните предложения не подлежат на изменение по време на провеждането на оценката. Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата по оценка с изключение на случаите по чл. 26, ал. 7 от ЗУСЕСИФ.
Оценката на проектните предложения включва два етапа:
**Етап 1:** Оценка на административното съответствие и допустимостта;
**Етап 2:** Техническа и финансова оценка.

**ВАЖНО:** За комуникация с кандидата се използва само и единствено ИСУН 2020. Този начин на уведомяване е предвиден в чл. 27, ал. 1, изречение първо от Наредбата за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН 2020) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН 2020 (приета с ПМС № 243 от 20.09.2016 г., обн., ДВ, бр. 76 от 30.09.2016 г. За дата на получаване на съобщение от кандидата се счита датата на изпращането му чрез ИСУН 2020. МИГ/МИРГ и Управляващият орган не носят отговорност, ако поради грешни и/или непълни данни за кореспонденция, предоставени от самите кандидати, те не получават кореспонденцията.

### 21.1. Оценка на административното съответствие и допустимостта

Оценка на административното съответствие и допустимостта е етап от оценката на проектните предложения, при който се извършва проверка относно формалното съответствие на проектните предложения и на допустимостта на кандидатите и проектните дейности съгласно документите по чл. 42, ал. 3 на ПМС 161 от 4 юли 2016 г.
Комисията за подбор, назначена от МИГ/МИРГ, проверява дали проектното предложение отговаря на всички критерии, описани в Условията за кандидатстване, като ги оценява с „ДА“, „НЕ“ или „Неприложимо“.
В процеса на оценка на административното съответствие и допустимостта Комисията за подбор проверява дали:
- проектното предложение се отнася за обявената процедура за подбор на проекти;
- пълнота на проектното предложение – на основа на Формуляра за кандидатстване се проверява дали са попълнени всички раздели, за които е указано, че са задължителни - са налице всички документи, представени и попълнени съгласно изискванията, посочени Условията за кандидатстване; декларациите са попълнени по образец и подписани;
- на основа на Формуляра за кандидатстване и представените документи е налице съответствие на кандидатите и предвидените дейности с критериите за допустимост, посочени в Условията за кандидатстване. - продължителността на проекта е в рамките на максималната продължителност, съобразно изискванията на съответната процедурата;
- други административни изисквания, определени в условията за кандидатстване по съответната процедура.
Оценката на административното съответствие и допустимостта се извършва от най-малко от двама членове на комисията, като членовете, представляващи публичния сектор[28] не трябва да са повече от 50%.
Когато при оценката се установи липса на документи и/или друга нередовност, комисията изпраща на кандидата уведомление за установените нередовности и определя разумен срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица. Уведомлението съдържа и информация, че неотстраняването на нередовностите в срок може да доведе до прекратяване на производството по отношение на кандидата. Отстраняването на нередовностите не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение.
Само проектни предложения, преминали успешно оценка на административно съответствие и допустимост, подлежат на по-нататъшно разглеждане и оценка.

### 21.2. Техническа и финансова оценка

Техническата и финансовата оценка е оценка по същество на проектните предложения и се извършва за всички проектни предложения, отговарящи на условията за съответствие на проектното предложение със стратегията за местно развитие, съгласно документите по чл. 42, ал. 3 на ПМС 161 от 4 юли 2016 г.
Когато при оценката се установи липса на документи и/или друга нередовност Комисията за подбор изпраща на кандидата уведомление за установените нередовности и определя разумен срок за тяхното отстраняване, който не може да бъде по-кратък от една седмица.

28 Представител на публичния сектор е лице по смисъла на § 1 т. 21 от Допълнителните разпоредби на Наредба 22 от 14.12.2015г.

Уведомлението съдържа и информация, че неотстраняването на нередовностите в срок може да доведе до прекратяване на производството по отношение на кандидата. Отстраняването на нередовностите **не** може да води до подобряване на качеството на проектното предложение съгласно разпоредбите на чл. 29 на ЗУСЕСИФ. При непредставяне на изисканата допълнителна информация или разяснения в срок, проектното предложение може да бъде отхвърлено само и единствено на това основание или съответно да получи по-малък брой точки. Всяка информация, предоставена извън официално изисканата от Комисията за подбор, не се взима под внимание. Исканията за представяне на допълнителни документи и разяснения се изпращат през ИСУН 2020 чрез електронния профил на кандидата като кандидатът следва да бъде известяван електронно чрез електронния адрес, асоцииран към неговия профил. В тази връзка е необходимо кандидатите да разполагат винаги с достъп до електронния адрес, към който е асоцииран профила в ИСУН 2020. За дата на получаване на искането за документи/информация се счита датата на изпращането му чрез ИСУН 2020. Кандидатът представя допълнителните разяснения и/или документи по електронен път чрез ИСУН 2020.

Техническият процес свързан с представянето на допълнителна информация/документи е описан в Ръководството за потребителя за модул "Е-кандидатстване" в ИСУН 2020 от 14 май 2016 г.

Критериите за техническа и финансова оценка на проектните предложения са обособени в раздели и подраздели и са задължителни при оценка на проектните предложения от Комисията за подбор. Сборът на точките от съответните подраздели дава точките на раздела като цяло. Така получените резултати за всеки раздел се сумират и формират крайния резултат от техническата и финансова оценка на проектното предложение. На основа на общия брой точки, проектните предложения се класират в низходящ ред.

**ВАЖНО:** Към посочените в Методологията критериите за подбор на операции критерии МИГ/МИРГ определя допълнителни специфични критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети на стратегията за местно развитие.

***Допълнителните специфични критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети не трябва да надвишават 40% от общия брой точки и трябва да съответстват изцяло на заложените и одобрени в стратегията за местно развитие.***

***Ако общият брой получени точки за всеки един раздел е по-малък от 20 % от максималния брой точки за съответния раздел, проектното предложение се предлага за отхвърляне.***

Техническата и финансова оценка на всяко проектно предложение се извършва най-малко от двама членове на комисията, като членовете, представляващи публичния сектор не трябва да са повече от 50%. Окончателната оценка е средноаритметично от оценките на двамата оценители. При разлика между двете оценки от повече от 20 на сто от максималната възможна оценка председателят на комисията възлага оценяването на трето лице – член на комисията с право на глас. Окончателната оценка е средноаритметично от оценката на третото лице и по-близката до неговата от първите две оценки. Окончателната оценка се оформя от оценката на третия оценител само в случаите, когато тя е средноаритметично от оценките на другите двама.

Когато проектното предложение е оценено от двама членове на комисията и едната оценка е по-ниска от минимално допустимата оценка за качество по процедурата, а другата оценка – по-голяма или равна на нея, председателят на комисията възлага оценяването на трето лице – член на комисията с право на глас. Окончателната оценка е средноаритметично от оценката на третото лице и сходната с неговата по отношение на праговете от първите две оценки.
При оценката на проектните предложения комисията може да изисква допълнителна пояснителна информация от кандидата, като срокът за представянето й не може да бъде по-кратък от една седмица. Тази възможност не може да води до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗУСЕСИФ.

Техническата оценка и финансовата оценка на проектните предложения включва и оценка на реалистичността, ефективността и допустимостта на всички предвидени дейности и разходи. В случай, че в процеса на техническа и финансова оценка Комисията за подбор установи наличието на обстоятелства като включени в проектното предложение недопустими дейности, недопустими и/или нереалистични разходи, дублиране на заложени дейности и/или разходи и др., бюджетът на проектното предложение се променя (т. 5 от Формуляра за кандидатстване). Следва да се има предвид, че промените в бюджета не могат да доведат до увеличаване на размера на безвъзмездната финансова помощ. По време на оценката Комисията за подбор проверява предложените индикативни цени за инвестиции в активи по отношение на реалистичност спрямо посочените цени в приложените оферти. В случай че по време на финансовата оценка се установи надвишаване на интензитета на безвъзмездната финансова помощ и/или максималния размер на безвъзмездната финансова помощ и/или максималният размер за извършване на дадена дейност, определени в Условията за кандидатстване, Комисията за подбор служебно го намалява до максимално допустимия интензитет и/или размер.

В случай че по време на финансовата оценка се установи наличие на недопустими разходи или на разходи, които не са съпоставими с пазарните цени за аналогични активи, Комисията за подбор служебно коригира/премахва съответните разходи от бюджета на проекта (т. 5 от Формуляра за кандидатстване).
Корекциите в бюджета са финалния етап от техническа и финансова оценка на проектните предложения.
Корекции в бюджета при несъответствие между предвидените дейности (описани в т. 7 от Формуляра за кандидатстване) и видовете заложени разходи (описани в т. 5 от Формуляра за кандидатстване), както и при дублиране на разходи, ще се извършва след като се изиска допълнителна пояснителна информация от кандидата.

**ВАЖНО:** Оценителната комисия **може да извършва корекции в бюджета** на проектно предложение, в случай че при оценката се установи:
1. наличие на недопустими дейности и/или разходи;
2. несъответствие между предвидените дейности и видовете заложени разходи;
3. дублиране на разходи;
4. неспазване на заложените в Условията за кандидатстване правила или ограничения по отношение на заложени процентни съотношения/прагове на разходите;

5. несъответствие с правилата за минималните помощи;
6. невъзможност за изпълнение на целите на проекта или на проектните дейности.

**Направените корекциите не могат да водят до:**
1. увеличаване на размера или на интензитета на безвъзмездната финансова помощ, предвидени в подаденото проектно предложение;
2. подобряване на качеството на проектното предложение и нарушаване на принципите по чл. 29, ал. 1, т. 1 и 2 ЗУСЕСИФ.

Комисията задължително извършва проверка за наличие/липса на двойно финансиране.

**ВАЖНО:** Бенефициентите, които не се явяват възложители по ЗОП прилагат Глава четвърта от ЗУСЕСИФ за условията и реда за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ и ПМС № 160 от 1 юли 2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от ЕСИФ. Бенефициентите, които се явяват възложители по смисъла на ЗОП, прилагат Закона за обществените поръчки и актовете по неговото прилагане.

Кандидатите следва да съобразят, че съгласно посоченото национално законодателство, редът за провеждане на процедурите за определяне на изпълнител/и се определя на основа на стойността и предмета на услугата или доставката, независимо в кой раздел или перо на бюджета са предвидени съответните разходи. Не се допуска разделяне на предмета на услугата или доставката с цел заобикаляне прилагането на посочените нормативни актове. Кандидатът носи цялата отговорност за верността на финансовата информация, представена в т. 5 „Бюджет“ от Формуляра за кандидатстване.
Техническият процес, свързан с представянето на допълнителна информация/документи, е описан в Ръководството за потребителя за модул “Е-кандидатстване” в ИСУН 2020 (от 14 май 2016 г.).

МИГ/МИРГ описва основанията за вземане на решение от Комисията за подбор за отхвърляне на дадено проектно предложение. Проектното предложение се отхвърля когато:
- предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените условия за административно съответствие;
- кандидатът не отговаря на условията за допустимост;
- проектът не отговаря на условията за допустимост;
- не са спазени други критерии, посочени в документите за кандидатстване по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ и/или в приложими нормативни документи;
- кандидатът умишлено е представил невярна информация с цел получаване на безвъзмездна помощ или не са представили изискваната задължителна информация съгласно Условията за кандидатстване;
- ако общият брой получени точки за всеки един раздел е по-малък от 20 % от максималния брой точки за съответния раздел.
Работата на Комисията за подбор приключва с оценителен доклад до Ръководителя на Управляващия орган на ОПИК.

## 22. Критерии и методика за оценка на проектните предложения

### 1. В случай на разработване на продуктова и/или производствена иновация

| Критерии | Брой [29]точки |
|---|---|
| **I. Иновативност и пазарна приложимост на разработваната иновация** | **20** |
| 1. Новост на разработваната иновация | |
| 2. Пазарна приложимост и жизнеспособност на разработваната иновация | |
| **II. Иновативен капацитет на екипа на кандидата и степен на техническа готовност** | **20** |
| 1. Опит на екипа на кандидата в изпълнението на сходни дейности | |
| 2. Образователно-квалификационно ниво на екипа на кандидата | |
| 3. Придобити права по интелектуална собственост от кандидата, управителя и/или съдружниците | |
| 4. Начин на разработване на иновацията (от кандидата и/или чрез използване на външни услуги) | |
| 5. Степен на техническа готовност за разработване на иновацията | |
| **III. Приоритизиране на проекти** | **10** |
| 1. Регионална специализация съгласно ИСИС | |
| 2. Подкрепа за еко-иновации[30] | |
| **IV. Реалистичност на разходите и плана за действие по проекта** | **10** |
| 1. Реалистичност на разходите по проекта | |
| 2. Реалистичност на плана за действие по проекта | |
| 3. Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие | |
| **V. Допълнителни специфични критерии към СМР, определени от** | **40[31]** |

[29] Тежестта на критериите в рамките на всеки обособен раздел се определят от МИГ/МИРГ в изпълнение на заложените цели и приоритети в стратегията за местно развитие.

[30] Еко-иновациите се определят като всяка форма на иновация, в резултат на която е налице, или е насочена към значителен и видим напредък към целта за устойчиво развитие чрез намаляване на въздействието върху околната среда, повишаване на устойчивостта към натиска върху околната среда или постигане на по-ефективно и отговорно използване на природните ресурси.

[31] МИГ/МИРГ преизчислява предвидения в стратегията за местно развитие брой точки по допълнителните специфични критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети така, че да не надвишават 40% от общия брой точки.

| | |
|---|---|
| **МИГ/МИРГ** | |
| **Максимален брой точки** | **100** |

## 2. В случай на внедряване на продуктова и/или производствена иновация

| Критерии | Брой [32]точки |
|---|---|
| **I. Иновативност и пазарна приложимост на подкрепяната иновация** | **15** |
| 1. Степен на защита на подкрепяната по проекта иновация | |
| 2. Новост на подкрепяната иновация | |
| 3. Пазарна приложимост и жизнеспособност на иновацията | |
| 4. Подкрепяната по проекта иновация е резултат от съвместна дейност между кандидата и научна организация или собствена за кандидата дейност | |
| **II. Иновативен капацитет и финансова стабилност на кандидата** | **15** |
| 1. Опит на кандидата в изпълнението на дейности, сходни с дейностите, за които се кандидатства (съгласно Справката за иновационна дейност на предприятието през последните три финансови години, подавана към НСИ) | |
| 2. Предприятия, занимаващи се с научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) – средно за последните три финансови години | |
| 3. Претеглен марж на печалбата за последните три финансови години | |
| 4. Претеглена брутна добавена стойност за последните три финансови години | |
| 5. Претеглен коефициент на рентабилност на активите за последните три финансови години | |
| **III. Конкурентоспособност на предприятието в резултат на изпълнението на проекта (прогнозни данни)** | **12** |
| 1. Вътрешна норма на възвръщаемост (IRR) | |
| 2. Дисконтиран срок за откупуване на инвестициите (DPP) | |
| 3. Нарастване на производителността на предприятието вследствие на изпълнението на проекта | |
| 4. Нарастване на нетните приходи от продажби/Обща стойност на проекта | |
| **IV. Приоритизиране на проекти** | **8** |

[32] Тежестта на критериите в рамките на всеки обособен раздел се определят от МИГ/МИРГ в изпълнение на заложените цели и приоритети в стратегията за местно развитие.

| | |
|---|---|
| 1. Регионална специализация съгласно ИСИС | |
| 2. Подкрепа за еко-иновации | |
| **V. Реалистичност на разходите по проекта** | **10** |
| 1. Реалистичност на разходите по проекта | |
| 2. Реалистичност на плана за действие по проекта | |
| 3.Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие | |
| **VI. Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ/МИРГ** | **40**[33] |
| **Максимален брой точки** | **100** |

### 3. В случай на дейности по Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП“

| Критерии | Брой [34]точки |
|---|---|
| **I. Икономическа и финансова стабилност на кандидата преди изпълнение на проекта** | **19** |
| 1. Коефициент на рентабилност на печалбата преди лихви, данъци и амортизации – EBITDA за три финансови години | |
| 2. Производителност на кандидата за три финансови години | |
| 3. Приходи от износ за три финансови години | |
| 4. Съпоставимост между средната стойност на EBITDA за три финансови години на кандидата и стойността на заявените общи допустими разходи по проекта | |
| 5. Коефициент на задлъжнялост спрямо последната финансова година | |
| **II. Капацитет на кандидата в инвестиционни проекти и управление** | **6** |
| 1. Инвестиционна дейност на кандидата за последните три финансови години | |
| 2. Внедрени машини/стандарти/системи за управление | |

[33] МИГ/МИРГ преизчислява предвидения в стратегията за местно развитие брой точки по допълнителните специфични критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети така, че да не надвишават 40% от общия брой точки.

[34] Тежестта на критериите в рамките на всеки обособен раздел се определят от МИГ/МИРГ в изпълнение на заложените цели и приоритети в стратегията за местно развитие.

| | |
|---|---|
| **III. Ефект от изпълнението на проекта**[35] | **10** |
| 1. Вътрешна норма на възвръщаемост[36] (N, N+1, N+2, N+3) | |
| 2. Нарастване на производителността (N+1, N+2, N+3) | |
| 3. Изменение на средните генерирани приходи от износ вследствие на инвестицията по проекта (N+1, N+2, N+3) | |
| 4. Повишаване на ефективността на производствените разходи (N+1, N+2, N+3) | |
| **IV. Приоритизиране на проекти** | **15** |
| 1. Тематично приоритизиране в областите на ИСИС | |
| 2. Инвестиции за опазване на околната среда, вкл. такива, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата[37] и приспособяване към тях | |
| 3. Устойчиво развитие | |
| **V. Бюджет и ефективност на разходите** | **10** |
| 1. Реалистичност на разходите по проекта | |
| 2. Реалистичност на плана за действие по проекта | |
| 3.Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие | |
| **VI. Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ/МИРГ** | **40**[38] |
| **Максимален брой точки** | **100** |

## 4. В случай на дейности по Приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, инвестиционен приоритет 2.1 „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”

[35] При изчисляване на показателите по този раздел следва да се има предвид последната приключила година, N, N+1, N+2 и N+3 са прогнозни години, при които N е годината на приключване изпълнението на договора/проекта.

[36] Вътрешна норма на възвръщаемост се изчислява чрез стандартна функция на Excel (fn IRR).

[37] Съгласно Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в Европейските структурни и инвестиционни фондове – фаза Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 – 2020 г.

[38] МИГ/МИРГ преизчислява предвидения в стратегията за местно развитие брой точки по допълнителните специфични критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети така, че да не надвишават 40% от общия брой точки.

| Критерии | Брой [39]точки |
|---|---|
| **I. Капацитет на екипа на кандидата и иновативност на проектното предложение** | **25** |
| 1. Иновативност на проектното предложение | |
| 2. Образователно-квалификационно ниво на кандидата | |
| 3. Пазарна приложимост и жизнеспособност на проекта | |
| 4. Проектното предложение осигурява устойчивост на резултатите и ефект от изпълнението на проекта, вкл. към стратегията за местно развитие | |
| **II. Приоритизиране на проекти** | **25** |
| 1. Регионална специализация съгласно ИСИС[40] | |
| 2. Инвестиции за опазване на околната среда, вкл. такива, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата[41] и приспособяване към тях | |
| 3. Устойчиво развитие | |
| 4. Проектът се изпълнява от жени-предприемачи[42] | |
| 5. Проектът се изпълнява от стартиращи предприемачи – лица до 29 годишна възраст и за лица на възраст над 50 г. [43], стартиращи собствен бизнес | |
| **III. Бюджет и ефективност на разходите** | **10** |

[39] Тежестта на критериите в рамките на всеки обособен раздел се определят от МИГ/МИРГ в изпълнение на заложените цели и приоритети в стратегията за местно развитие.

[40] Да се посочат в Приложение областите по ИСИС.

[41] Съгласно Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата в европейските структурни и инвестиционни фондове – фаза Изпълнение на Споразумението за партньорство и програмите в периода 2014 – 2020 г.

[42] Жената-предприемач следва да притежава над 50% от предприятието-кандидат към датата на кандидатстване. В случай че по време на изпълнение на проекта настъпят обективни причини (смърт, майчинство или други обективно обосновани причини), които налагат промяна на предприемача, бенефициентът следва да го замени с лице, което отговаря на изискванията по критерий „Приоритизация на проекти на жени предприемачи“ от критериите за техническа и финансова оценка, в случаите когато проектното предложение е получило точки по критерия. При неспазване на изискването, получената безвъзмездна финансова помощ подлежи на възстановяване.

[43] Изискванията за възраст следва да бъдат спазени към датата на кандидатстване. В случай че по време на изпълнение на проекта настъпят обективни причини (смърт, майчинство или други обективно обосновани причини), които налагат промяна на предприемача, бенефициентът следва да го замени с лице, което към датата на кандидатстване отговаря на изискванията по критерий „Приоритизация на проекти на лица до 29 г. и лица над 50 г.“ от критериите за техническа и финансова оценка, в случаите когато проектното предложение е получило точки по критерия. При неспазване на изискването, получената безвъзмездна финансова помощ подлежи на възстановяване.

| | |
|---|---|
| 1. Реалистичност на разходите по проекта | |
| 2. Реалистичност на плана за действие по проекта | |
| **IV. Допълнителни специфични критерии към СМР определени от МИГ/МИРГ** | **40**[44] |
| **Максимален брой точки** | **100** |

## 23. Начин на подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения

МИГ/МИРГ по всяка процедура включва информация относно подаването на проектните предложения в ИСУН 2020 в съответствие с правилата в Наредбата за определяне на условията, реда и механизма за функциониране на информационната система за управление и наблюдение на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове (ИСУН) и за провеждане на производства пред управляващите органи посредством ИСУН. Цялата информация е качена на следния интернет адрес: https://eumis2020.government.bg/

**ВАЖНО:** Проектните предложения по всяка от процедурите, обявени от МИГ/МИРГ, се подават от кандидата, от лице с право да представлява кандидата[45] или от упълномощено от него лице[46] единствено и изцяло по електронен път посредством създаден от кандидатите профил в системата ИСУН 2020 чрез попълване на уеб базиран Формуляр за кандидатстване, които се подписва с валиден Квалифициран електронен подпис (КЕП). В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, проектното предложение се подписва от всяко от тях при подаването.

Задължително изискване е всеки кандидат да посочи имейл адрес, който е създаден специално за периода на кандидатстване към стратегията за местно развитие, или да използва друг общ имейл адрес, а не личен електронен адрес, с който да се регистрира и да влиза в ИСУН 2020. Този имейл адрес се извлича автоматично и съответно ще се визуализира в полето e-mail в т. 2. „Данни за кандидата“ от Формуляра за кандидатстване. Този имейл адрес не трябва да се променя в периода на кандидатстване и оценка до момента на сключване на Административен договор за предоставяне на БФП.

[44] МИГ/МИРГ преизчислява предвидения в стратегията за местно развитие брой точки по допълнителните специфични критерии за приоритизиране на проектите в изпълнение на заложените цели и приоритети така, че да не надвишават 40% от общия брой точки.

[45] За целите на процедурите под „лице с право да представлява кандидата“ следва да се разбира официален представител на предприятието. КЕП с титуляр и автор - физическото лице, което е официален представител на кандидата или КЕП с титуляр юридическото лице-кандидат, като автор на подписа в този случай следва да е официалния представител на предприятието-кандидат

[46] КЕП с титуляр и автор - упълномощеното физическо лице или КЕП с титуляр юридическото лице-кандидат, като автор на подписа в този случай следва да е упълномощеното физическо лице или КЕП с титуляр юридическо лице, различно от кандидата, но изрично упоменато в представеното към проектното предложение пълномощно, като автор на подписа в този случай следва да е физическото лице-официален представител на упълномощеното юридическо лице.

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ *може да изготви* инструкции относно изискванията за изготвяне на проектното предложение в Примерни указания за попълване на Е-Формуляр за кандидатстване към Условията за кандидатстване.

Проектното предложение се изготвя от кандидата съгласно посочените инструкции (ако МИГ/МИРГ е изготвил такива). Изискващите се съгласно т. 24 от Условията за кандидатстване документи към Формуляра за кандидатстване се подават изцяло по електронен път. Посочените документи се описват в т. 12 от Формуляра за кандидатстване преди подаването му. Всички документи се представят на български език без корекции. Документ, чийто оригинал е на чужд език, се представя и в превод на български език. Подготовката и подаването на проектното предложение в ИСУН 2020 се извършва след регистрация чрез имейл и парола, избор на обявена от МИГ/МИРГ процедура за кандидатстване от „Отворени процедури“ и създаване на ново проектно предложение. Изключително важно е изискуемите документи да съдържат цялата необходима информация.

**ВАЖНО:** В случай че кандидатите желаят да упълномощят лице, което не е официален представител на предприятието да подаде проектното предложение с КЕП следва да се прикачи в ИСУН 2020 пълномощно, подписано и датирано на хартиен носител от лице с право да представлява кандидата, а в случай че кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, пълномощното се подписва и датира на хартиен носител от всички от тях и се прикачва в ИСУН 2020. От текста на пълномощното следва да става ясно, че лицето/лицата с право да представляват кандидата упълномощават пълномощника да подаде от тяхно име проектното предложение.

**ВАЖНО:** Проектното предложение е препоръчително да се подава от профила на кандидата, не от друг профил, тъй като впоследствие ще бъде използван именно този профил за комуникация и за отстраняване на забелязани неточности по време на оценката на проектните предложения. По време на етап „Оценка на проектно предложение“ комуникацията с кандидата и редакцията на забелязани неточности по подаденото проектно предложение се извършват електронно чрез профила на кандидата в ИСУН 2020, от който е подаден съответния проект и промени на посочения профил (вкл. промяна на имейл адреса, асоцииран към съответния профил) **са недопустими.**

До приключването на работата на Комисия за подбор кандидатът има възможност да оттегли своето проектно предложение като подаде писмено искане и това обстоятелство се отбелязва от потребител на ИСУН 2020със съответните права.

Комисията за подбор оценява само Формуляра за кандидатстване и изискуемите на етап кандидатстване документи.

## 24. Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване[47]:

*ВАЖНО: МИГ/МИРГ подготвя за всяка процедура за подбор на проекти Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване, в съответствие с избраните мерки/операции за финансиране от ОПИК в стратегията за местно развитие.*

[47] В случай че по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения, документите, които се подават на този етап, се посочват отделно.

*МИГ/МИРГ разработва Бизнес план в съответствие със спецификата на процедурата и заложените критерии за техническа и финансова оценка на проектните предложения.*
*МИГ/МИРГ може да включи допълнителни относими документи в Списък на документите, които се подават на етап кандидатстване.*
*Кандидатите следва да представят изискуемите документи към Формуляра за кандидатстване по изцяло електронен път чрез ИСУН 2020.*

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ посочва в документите по чл. 26, ал. 1 ЗУСЕСИФ, че при подаване на проектното предложение в последната секция на Формуляра за кандидатстване се прикачват всички изискуеми документи за конкретната процедура. Достоверността на електронните копия на документи, приложения към Формуляра за кандидатстване, се удостоверява единствено чрез подписването с КЕП на формуляра в ИСУН 2020.

**ВАЖНО:** За целите на процедурите за подбор на проекти в изпълнение на подхода ВОМР под „лице с право да представлява кандидата“ следва да се разбира официален представител на предприятието-кандидат.

**Общи изискуеми документи – списъкът не е изчерпателен:**

**ВАЖНО:** МИГ/МИРГ определя за всяка процедура за подбор на проекти прикачването на изискуемите документи към Формуляра за кандидатстване в съответствие с избраните мерки/операции в стратегията за местно развитие.

**1.** Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение – попълнена по образец–прикачена в ИСУН 2020.

**2.** Декларация по чл. 25, ал. 2 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове – попълнена по образец е – прикачена в ИСУН 2020.
**ВАЖНО:** С цел правилно определяне на лицата, които са длъжни да подпишат Декларация по чл. 25, ал. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 7 от ПМС 162/2016 г., Комисията за подбор може да изиска други официални документи, удостоверяващи статута на всички лица, с право да представляват кандидата (независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин).

**3.** Декларация за минимални помощи – попълнена по образец – прикачена в ИСУН 2020.

**4.** Декларация за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия – попълнена по образец –прикачена в ИСУН 2020.

**ВАЖНО:** Официалният/те представител/и на кандидата няма/т право да упълномощава/т други лица да подписват декларациите по точки 1, 2, 3 и 4, тъй като с тях се декларират данни, които декларатора декларира в лично качество или съответно данни за представляваното от него юридическо лице, като за верността им се носи наказателна отговорност, която също е лична.

Декларациите по точки 1, 3 и 4 се датират и подписват на хартиен носител от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, се попълват данните и декларациите се подписват от всяко от тях.

Декларацията по точка 2 се датират и подписват на хартиен носител от всички лица, с право да представляват кандидата (независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин).

При подаване на проектното предложение посочените декларации следва да бъдат с дата след обявяване на процедурата и предхождаща или съответстваща на датата на подаване на проектното предложение.

**ВАЖНО:** Подписаните на хартиен носител на етап кандидатстване декларации по точки 1, 2, 3 и 4 следва да бъдат представени в оригинал при подписване на административен договор за безвъзмездна финансова помощ.

**5.** Бизнес план, по образец съгласно Приложение и прикачен в ИСУН 2020 – изисква се по процедурите за подбор на проекти, по които е приложим.

**ВАЖНО:** В случай че Бизнес планът не е представен, не е представен в изискуемия образец или не са попълнени всички таблици, същият не може да бъде допълнително изискван от кандидатите и проектното предложение ще бъде отхвърлено, тъй като допълнителното му представяне ще доведе до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29 от ЗУСЕСИФ.
В случай че не са попълнени всички данни в таблиците от Бизнес плана, там където не е възможно данните да се извлекат от приложените към проектното предложение Счетоводен баланс, Отчет за приходите и разходите и Справка за приходите и разходите по видове и икономически дейности, Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд или Справката за нетекущите (дълготрайните) активи, съответните данни ще се приемат за попълнени с нулеви стойности, като на проектното предложение могат да бъдат присъдени по-малко точки по Критериите за техническа и финансова оценка, където данните участват като източник на информация или да се стигне до отхвърлянето му. В случай, че посочените в Бизнес плана данни се разминават с тези в Счетоводния баланс, Отчета за приходите и разходите, Справката за приходите и разходите по видове и икономически дейности, Отчета за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд и Справката за нетекущите (дълготрайните) активи за съответната година, оценителната комисия ще извършва служебни корекции в съдържанието на Бизнес плана, съгласно данните в посочените документи и на тази база ще извършва оценката.
**6.** Удостоверение от Националния статистически институт (НСИ) относно кода на основната икономическа дейност на кандидата, въз основа на данни за последната приключила финансова година - прикачено в ИСУН 2020.

Кандидати, които имат приключена финансова година и са осъществявали дейност през тази година, но нямат реализирани приходи през нея, следва да предоставят Удостоверение/документ от НСИ, от което да е видно, че НСИ не може да определи код

на основна икономическа дейност на кандидата въз основа на наличната информация за последната приключила финансова година. По отношение на тези кандидати съответствието с изискването ще бъде проверявано съобразно кода на организацията по КИД, вписан в т. 2 от Формуляра за кандидатстване.

По отношение на кандидати, които нямат приключена финансова година или не са осъществявали дейност през последната финансова година , съответствието с изискването ще бъде проверявано съобразно кода на организацията по КИД, вписан в т. 2 от Формуляра за кандидатстване. В този случай съответствието с критерия ще бъде проследявано и на етап изпълнение - в края на периода включващ срока на изпълнение на проекта и първата приключена финансова година, следваща годината на приключване на проекта. В края на този период, Управляващият орган ще извършва служебна проверка на основа на данни, предоставени от НСИ дали основната икономическа дейност на бенефициента попада в допустимите по съответната процедура сектори съгласно, посоченото от МИГ в Условията за кандидатстване. При несъответствие на кода на основна икономическа дейност с допустимите по процедурата сектори, получената безвъзмездна финансова помощ подлежи на възстановяване.

**7.** Оферта от производител или първи доставчик [48] за всяка отделна инвестиция в активи – ДМА и ДНА, с предложена цена от производителя/първия доставчик[49] - прикачени в ИСУН 2020.

**ВАЖНО:** В случаите, когато инвестицията е в ДМА и ДНА, документите по т. 7 трябва да съдържат информация за: наименование на оферента; технически и/или функционални характеристики на оборудването, съответстващи на посочените минимални технически и/или функционални характеристики в Техническата спецификация, цена на оборудването и вид на валутата. Офертата задължително следва да съдържа и следните реквизити: имена на лицето, което я издава от името на оферента, дата, подпис/електронен подпис, както и разпечатка от електронно съобщение, ако е получена по електронен път (в този случай разпечатката също следва да е прикачена в ИСУН 2020).

**7.1** Декларация от производител/оторизационно писмо от първи доставчик/договор за търговско представителство между производител и първи доставчик – прикачени в ИСУН 2020.

**ВАЖНО:** В случай на непредставяне на документите по т.7 и/или т. 7.1, посоченото няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но съответният разход, за който се отнасят ще бъде премахнат от бюджета на проекта (т. 5 от Формуляра за кандидатстване) служебно от Комисията за подбор.

[48] В случай че документите са представени на чужд език, то те задължително следва да бъдат придружени от превод на български език. В случаите, в които в документите не е упоменато дали цената е с включено ДДС се счита:
- при български доставчици - описаната стойност в офертата е с ДДС, т.е. при изчисление на цената е необходимо да се извади ДДС;
- при чуждестранни доставчици - описаната стойност в офертата е без ДДС.

[49] Непредставянето на документа няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но ще доведе до редуциране на разходи в бюджета на проектното предложение (т. 5 от Формуляра за кандидатстване).

В случай на представяне на декларация от производител/оторизационно писмо от първи доставчик/договор за търговско представителство между производител и първи доставчик, документите трябва да бъдат подписани от лице с представителна власт по отношение на производителя и/или първия доставчик в зависимост от спецификата на документа, като осигуряването на съответствие с това изискване е отговорност на кандидата.
В случаите на по-специфична организация на търговска/дистрибуторска дейност, в резултат на която продуктите на даден производител се предлагат на територията на България чрез официални представители/оторизирани дистрибутори/оторизирани партньори, които нямат право на продажба на краен клиент, е допустимо оторизиращият документ или договора за търговско представителство да е издаден от тези официални представители/оторизирани дистрибутори/оторизирани партньори.

**8.** Техническа спецификация на предвидените за закупуване ДМА и ДНА - попълнена по образец и прикачена в ИСУН 2020.

Кандидатите следва да посочат минимални технически и/или функционални характеристики на предвидените за закупуване дълготрайни материални и нематериални активи, без да указват марки, модели и други конкретни технически спецификации, които насочват към определени производители, марки и модели.

**ВАЖНО:** В случай че е приложимо и не е представена Техническа спецификация, документът не може да бъде допълнително изискван от кандидатите, тъй като допълнителното му представяне ще доведе до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29 от ЗУСЕСИФ. Непредставянето на документа съгласно изискванията може да доведе до отхвърляне на проектното предложение.

В случай че Техническата спецификация е представена, но по отношение на нея е установена нередовност, до кандидата ще бъде изпратено уведомление за отстраняване на нередовността.

В случай че в представената Техническа спецификация не е посочен актив, заложен в бюджета на проекта (т. 5 от Формуляра за кандидатстване), и/или не са посочени минимални технически и/или функционални характеристики на предвиден за закупуване актив, документът не може да бъде допълнително изискван от кандидатите единствено на тези основания, като съответният актив ще бъде премахнат от бюджета на проекта (т. 5 от Формуляра за кандидатстване) служебно от Оценителната комисия.

**9.** Пълномощно за подаване на проектното предложение с КЕП (ако е приложимо) – прикачено в ИСУН 2020.
Пълномощното се попълва, датира и подписва на хартиен носител от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, се попълват данните и пълномощното се подписва от всяко от тях. След попълването, подписването и поставянето на дата на хартиения носител, пълномощното следва да се сканира и да се прикачи в ИСУН 2020.

От пълномощното следва да е видно, че лицето е упълномощено да представлява кандидата към датата на кандидатстване за подаване на проектното предложение по процедурата.
Документът не е задължителен за всички кандидати, а се изисква в случай че кандидатите желаят да упълномощят лице, което не е официален представител на предприятието да подаде проектното предложение с КЕП.

**10.** Счетоводна политика на кандидата, изготвена съгласно приложимите счетоводни стандарти - прикачена в ИСУН 2020.

**ВАЖНО:** Документът е незадължителен и непредставянето му няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но оценката на допустимостта на разходите за ДМА и ДНА ще бъде извършвана съгласно стойностния праг на същественост, определен съответно в чл. 50 и чл. 51 от ЗКПО.

**11.** Отчет за приходите и разходите и Справка за приходите и разходите по видове и икономически дейности[50] за последните три приключени финансови години - прикачени в ИСУН 2020, в случай че е приложимо.
В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ към датата на кандидатстване и са в идентичен формат на този, в който са подадени към НСИ, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**12.** Счетоводен баланс за последните три години[51] (индивидуален) за последните три приключени финансови години - прикачен в ИСУН 2020, в случай че е приложимо.
В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ към датата на кандидатстване и са в идентичен формат на този, в който са подадени към НСИ, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**13.** Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд[52] за последните три приключени финансови години - прикачен в ИСУН 2020, в случай, че е приложимо.

[50] Посоченият документ е част от Годишния отчет за дейността на кандидата. Съгласно чл. 29, ал. 3 от Закона за счетоводството „Годишният финансов отчет на едноличните търговци, на които размерът на нетните приходи от продажби за текущия отчетен период не надхвърля 200 000 лв. и не подлежи на задължителен независим финансов одит, може да се състои само от отчет за приходите и разходите". В този случай се представя целият отчет за приходите и разходите към Годишния отчет за дейността на кандидата.
[51] Съгласно чл. 29, ал. 3 от Закона за счетоводството „Годишният финансов отчет на едноличните търговци, на които размерът на нетните приходи от продажби за текущия отчетен период не надхвърля 200 000 лв. и не подлежи на задължителен независим финансов одит, може да се състои само от отчет за приходите и разходите". В този случай се представя целият отчет за приходите и разходите към Годишния отчет за дейността на кандидата.
[52] Посоченият документ е част от Годишния отчет за дейността на кандидата. Съгласно чл. 92, ал.3, чл.219, ал.4, чл.252, ал.2, чл.259, ал.3 от ЗКПО и чл.51 от ЗДДФЛ, юридическите и физическите лица заедно с годишната данъчна декларация подават и Годишен отчет за дейността (в сила от 01.01.2010 г.). Съгласно чл. 29, ал. 3 от Закона за счетоводството „Годишният финансов отчет на едноличните търговци, на които размерът на нетните приходи от продажби за текущия отчетен период не надхвърля 200 000 лв. и не

В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ към датата на кандидатстване и са в идентичен формат на този, в който са подадени към НСИ, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**ВАЖНО:** Документите по точки 11, 12, и 13 следва да бъдат представени във формат идентичен на този, в който са подадени към Националния статистически институт, като част от Годишния отчет за дейността на предприятието.
Специфични документи, които МИГ/МИРГ включва в документите по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ в зависимост от избраните мерки/операции в стратегията за местно развитие – **списъкът не е изчерпателен:**

**14.** Сравнителен анализ на разработваната/внедряваната иновация, попълнен по образец към Условията за кандидатстване - прикачен в ИСУН 2020 в случаите, в които е приложим.
**ВАЖНО:** В случай че Сравнителен анализ на разработваната/внедряваната иновация не е представен в изискуемия образец или не са попълнени всички раздели, документът не може да бъде допълнително изискван от кандидатите и проектното предложение ще бъде отхвърлено, тъй като допълнителното му представяне ще доведе до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29 от ЗУСЕСИФ**.**

**15.** Документи в подкрепа на иновативността на внедрявания продукт (стока или услуга) или процес, описана в Формуляра за кандидатстване и прикачени в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим**:**
- патент;
- свидетелство за регистрация на полезен модел за иновацията, внедрявана по проекта;
- свидетелство за регистрация на промишлен дизайн;
- заявка за патент за изобретение/свидетелство за регистрация на полезен модел/свидетелство за регистрация на промишлен дизайн или
- лицензионен договор, с който се разрешава използването на съответния обект на интелектуална собственост;
- договор за прехвърляне на ноу-хау;
- договор за прехвърляне на права по интелектуална собственост;
- декларация за авторски права върху произведението предмет на внедряваната иновация;
- договор за придобиване на резултати от НИРД;
- техническа документация, публикации, доклади, резултати от проведени тестове, изследвания, независими становища/оценки от компетентни организации, упражняващи своята основна дейност в приоритетното направление на тематичната област на ИСИС, в рамките на което ще бъде реализирана иновацията;
- сключен договор за прехвърляне на права по интелектуална собственост, удостоверяващ, че за внедряването на определени продукти (стоки или услуги) или процеси, кандидатът

подлежи на задължителен независим финансов одит, може да се състои само от отчет за приходите и разходите". В този случай се представя целият отчет за приходите и разходите към Годишния отчет за дейността на кандидата.

ще придобие от трето лице чрез закупуване или по друг законосъобразен начин права по интелектуална собственост в рамките на проекта.

**ВАЖНО:** Договорът не следва да съдържа правнообвързващ ангажимент, който прави инвестицията (придобиването на правото по интелектуална собственост) преди подаване на проектното предложение необратима. Договорът не би съдържал описания правнообвързващ ангажимент, когато прекратяването на договора няма да доведе до значителни загуби за кандидата и когато съдържа клауза, съгласно която същият влиза в сила след и при условие на подаването/одобрението на проектното предложение по дадена процедура.

**16.** Проучване/Удостоверение за правен статус, издадено от Патентно ведомство – в случаите, когато кандидатът е представил документ в подкрепа на иновативността на внедрявания продукт (стока или услуга) или процес, описана във Формуляра за кандидатстване: патент за изобретение, свидетелство за регистрация на полезен модел, свидетелство за регистрация на промишлен дизайн или заявка за патент/полезен модел/промишлен дизайн и прикачен в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим.

**17.** Документи, доказващи наличието на професионален опит:

- на екипа на кандидата в изпълнението на договори за разработване на иновации, сходни с дейностите, за които се кандидатства.

Документите трябва да са прикачени в ИСУН 2020, като се изискват по процедурите , по които са приложими.

**ВАЖНО:** Документите са незадължителни, но са необходими за техническата и финансова оценка на проектните предложения - непредставянето на съответните документ/и няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но кандидатът може да получи по-малък брой точки или да не получи точки по съответния критерий. Документите включват: трудова книжка, служебна книжка, трудов договор, граждански договор, референции от работодател или други приложими документи, издавани от съответния работодател/организация. При представяне на референции/други приложими документи, кандидатите следва да представят трудова книжка/служебна книжка/граждански договор, от които е видно, че в посочения период лицето е имало отношения със съответния работодател/организация.

**18.** Документи, доказващи наличието на образователно-квалификационно ниво:

- на екипа на кандидата в областта на разработваната иновация[53];

- на екипа на кандидата в областта на предприемаческата идея.

[53] В случай че документите са представени на чужд език, то те задължително следва да бъдат придружени от превод на български език.

Документите трябва да са прикачени в ИСУН 2020, като се изискват по процедурите, по които са приложими.

**ВАЖНО:** Документите са незадължителни, но са необходими за техническата и финансова оценка на проектните предложения - непредставянето на съответните документ/и няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но кандидатът може да получи по-малък брой точки или да не получи точки по съответния критерий. Документите включват:

- диплома за придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“;

- диплома за придобита образователно-квалификационна степен „магистър“;

- диплома за образователна и научна степен "доктор" (или по-висока степен);

- документ от висше учебно заведение, удостоверяващ придобита образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или по-висока степен (образователна или научна) - приложимо при завършено висше образование, но все още неиздадена диплома.

- уверение от висше учебно заведение, удостоверяващо че лицето-обект на оценка е студент в редовна или задочна форма на обучение през учебната 2017/2018 г.;

- диплома за завършено средно или средно-специално образование.

**19.** Декларация за участие в проектно предложение, попълнена по образец, подписана и датирана на хартиен носител и прикачена в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим.

Декларацията се попълва от експертите, които предстои да бъдат наети на трудов договор в предприятието-кандидат в рамките на един месец след сключване на Административния договор за безвъзмездна финансова помощ.

**20.** Документи, доказващи наличието на придобити права по интелектуална собственост от кандидата, управителя и/или съдружниците (валиден патент за изобретение или валидно свидетелство за регистрация на полезен модел) и прикачени в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим.

**ВАЖНО:** Документите са незадължителни, но са необходими за техническата и финансова оценка на проектните предложения - непредставянето на съответните документ/и няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но кандидатът може да получи по-малък брой точки или да не получи точки по критерий „Придобити права по интелектуална собственост от кандидата, управителя и/или съдружниците“. Проверка за наличие на заявени права и валидност на представените документи на етап оценка ще се прави в портала за електронни услуги на Патентно ведомство и в аналогични бази данни поддържани от институции извън територията на Р. България.

**21.** Декларация за ненарушаване на чужди права върху интелектуална собственост – прикачена в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим.

**ВАЖНО:** Декларацията по т. 21 се подписва и попълва от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, се попълват данните и декларациите се подписват от всяко от тях.

**22.** Документи, доказващи, че предлаганата по проекта иновация е резултат от съвместна дейност между кандидата и научна организация и прикачени в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим:

- Писмо от ръководителя на научна организация, с което се потвърждава, че предлаганата за внедряване иновация е съвместна разработка между кандидата и съответната научна организация;

или

- Договор между предприятието-кандидат и научна организация за съвместна разработка на предлаганата за внедряване иновация.

**„Научна организация“** е юридическо лице, което извършва научни изследвания в съответствие с действащото законодателство - параграф 1, т. 1. от Допълнителните разпоредби на Закона за насърчаване на научните изследвания или еквивалентно лице по смисъла на законодателството на държава-членка на Европейското икономическо пространство. Научната организация трябва да е посочена в Регистъра на научната дейност в Република България към Министерството на образованието и науката (в съответствие с чл.7б от Закона за насърчаване на научните изследвания):

http://www.cris.government.bg/public/Main.do

**ВАЖНО:** Документът е незадължителен, но е необходим за техническата и финансова оценка - непредставянето на съответния документ няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но кандидатът няма да получи точки по критерий „Подкрепяната по проекта иновация е резултат от съвместна дейност между кандидата и научна организация или собствена за кандидата дейност ”.

**23.** Справка за иновационната дейност на предприятието за последния период, за който се изготвя документа, прикачена в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим.

**ВАЖНО:** Документът е незадължителен, но е необходим за техническата и финансова оценка - непредставянето на съответния документ няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но кандидатът няма да получи точки по критерий „Опит на кандидата в изпълнението на дейности, сходни с дейностите, за които се кандидатства”.

**24.** Справка за научноизследователска и развойна дейност за последните три години, прикачена в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим,.

Документът е незадължителен, но е необходим за техническата и финансова оценка - непредставянето на съответния документ няма да доведе до отхвърляне на проектното предложение, но кандидатът няма да получи точки по критерий „Предприятия,

занимаващи се с научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) - средно за последните три финансови години“.

**ВАЖНО:** В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ към датата на кандидатстване и са в идентичен формат на този, в който са подадени към НСИ, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**25.** Копие на въвежданата добра производствена практика, издадена и утвърдена от организация/група лица, организирани на браншови принцип, което следва да съдържа информация относно: наименование на организацията, име на лицето, което я издава от името на организацията, подпис на лицето, дата на издаване, описание на ДПП (приложимо, в случай че по проекта се предвижда изпълнението на дейности за въвеждане на добри производствени практики) - прикачена в ИСУН 2020.

**26.** Сертификат за вече приложения стандарт за управление, който е обект на ре-сертификация, който не е изтекъл към датата на подаване на проектното предложение (приложимо, в случай че по проектното предложение са включени дейности за ре-сертификация) - прикачен в ИСУН 2020.

**27.** В случаите, когато кандидатът е заявил въведени международно признати стандарти, и/или CE маркировка, и/или съответствие на продуктите, и/или добри производствени практики, и/или специализирани софтуерни системи за управление (съгласно т. 11 от Формуляра за кандидатстване), той следва да представи поне един от следните документи, прикачен в ИСУН:

- сертификат, който е валиден към датата на кандидатстване - когато кандидатът е заявил наличие на въведени стандарти за качество, други международно признати стандарти или системи за управление;

- декларация или сертификат за съответствие или протоколи от изпитване на произведени продукти, за които е въведена CE маркировката - когато кандидатът е заявил въведени CE маркировки;

- документи, издадени съгласно нормативната уредба, поставяща изискванията по отношение на добри производствени практики в областите, в които те се прилагат, а именно: хранително-вкусова промишленост (вкл. производство на опаковки влизащи в контакт с храни), фармация, козметична промишленост и производството на ветеринарно-медицински продукти - когато кандидатът е заявил наличие на въведени добри производствени практики;

- лицензионни договори предоставящи конкретни права на кандидата по отношение на съответната специализирана софтуерна система и/или договор с доставчика/производителя на конкретната система за нейното въвеждане, чието успешно изпълнение е удостоверено с приложен към договора приемо-предавателен протокол и/или ръководство отнасящо се до въвеждането на специализираната софтуерна система при конкретния кандидат – когато кандидатът е заявил въведени специализирани

софтуерни системи за управление.Общите ръководства, описващи какво представлява компютъризираната система и какви са нейните функционални възможности, не следва да се считат за документ, удостоверяващ наличието на въведена такава система при конкретния кандидат.

За да се считат за валидни посочените в т. 26 и 27 сертификати трябва да са издадени от независими лица, които са акредитирани от Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация" или издадени в съответствие с разпоредбите на чл. 5а, ал. 2 от Закона за националната акредитация на органи за оценяване на съответствието.“

**28.** Декларация от физическото лице-предприемач, попълнена по образец, датирана, подписана и прикачена в ИСУН 2020 - този документ се представя в случаите, в които е приложим.

МИГ/МИРГ изисква в пакета документи по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ документите от т.16-27 при разработване на процедура за подбор на проекти за разработване/внедряване на иновации и в случай, че е приложимо.

МИГ/МИРГ осигурява проверка на всички изискуеми документи. Същите трябва да са представени в изискуемата форма (всички декларации са попълнени по образец и са подписани от съответния брой лица, който се изисква съгласно Условията за кандидатстване).

В случай че при проверката на документите бъде установена липса на документи и/или друга нередовност, Комисията за подбор изпраща до кандидатите уведомление за установените нередовности. Кандидатите следва да представят липсващите документи/отстранят нередовностите в срок, посочен от Комисията за подбор, но не по-малко от една седмица от датата на получаване на уведомлението, като денят на получаването му не се брои. Уведомленията за установени нередовности се изпращат през ИСУН 2020 чрез електронния профил на кандидата, като кандидатът ще бъде известяван за посоченото електронно чрез електронния адрес, асоцииран към неговия профил. За дата на получаване на искането за документи/информация се счита датата на изпращането му чрез ИСУН 2020. Неотстраняването на нередовностите в срок може да доведе до: прекратяване на производството по отношение на кандидата; и/или получаване на по-малък брой точки от проектното предложение; и/или редуциране на разходи в бюджета на проекта.

**ВАЖНО:** Отстраняването на нередовностите в никакъв случай и при никакви обстоятелства не може да води до подобряване на качеството на проектните предложения. Всяка информация, предоставена извън официално изисканата от Комисията за подбор, не може да се взема под внимание.

По изключение кандидатът може да предостави информация с уведомителен характер (напр. промяна в адреса за кореспонденция, правноорганизационната форма, лицето, представляващо дружеството и други подобни обстоятелства), която не води до подобряване на първоначалното проектно предложение.

Техническият процес, свързан с представянето на допълнителна информация/документи, е описан в Ръководството за потребителя за модул "Е-кандидатстване" в ИСУН 2020.

**ВАЖНО: При деклариране на неверни данни от страна на кандидатите се уведомяват органите на прокуратурата.**

## 25. Краен срок за подаване на проектните предложения[54]:

Управителният съвет на МИГ/МИРГ утвърждава за всяка процедура за подбор на проекти Условия за кандидатстване с проектни предложения за изпълнение на стратегията, в които е посочен срока за подаване на проектните предложения. МИГ/МИРГ посочва се, че всяко проектно предложение, което е подадено след крайния срок, ще бъде отхвърлено и няма да бъде разглеждано по процедурата.

**Крайният срок за подаване на проектните предложения е ....дата ..... час.**

**ВАЖНО: При процедури с повече от един краен срок за подаване на проектните предложения, МИГ/МИРГ посочва всички крайни срокове.**

**ВАЖНО:** След обявяване на процедура да подбор МИГ/МИРГ осигурява предоставяне на разяснения по документите. Кандидатите могат да задават допълнителни въпроси и да искат разяснения във връзка с Условията за кандидатстване до 3 седмици преди крайния срок за подаване на проектни предложения. Разясненията следва да бъдат утвърдени от Председателя на Управителния съвет или оправомощено от него лице. Разясненията следва да се дават по отношение на условията за кандидатстване, не съдържат становище относно качеството на проектното предложение и са задължителни за всички кандидати. Разясненията се съобщават в срок до две седмици преди изтичането на срока за кандидатстване.
Допълнителни въпроси могат да се задават *само по електронна поща*, посочена от МИГ/МИРГ, като се посочва наименованието на процедурата за подбор на проекти.
Отговорите на въпросите на кандидатите се публикуват на интернет страницата на МИГ/МИРГ и в ИСУН 2020 в 10-дневен срок от получаването им, но не по-късно от две седмици преди изтичането на срока за кандидатстване. Няма да бъдат предоставяни отговори на въпроси, зададени по телефона. Няма да бъдат изпращани индивидуални отговори на зададени от кандидатите по процедурата въпроси.

**ВАЖНО: При процедури с един краен срок на кандидатстване**
В рамките на всяка обявена процедура кандидатите могат да подадат само едно проектно предложение. При подаване на повече от едно проектно предложение от един и същ кандидат, се разглежда последното подадено проектно предложение, като предходните се считат за оттеглени.
**При процедура с повече от един краен срок на кандидатстване**
При обявяване на процедура с повече от един краен срок за кандидатстване, кандидатите имат право да подадат само едно проектно предложение. При подаване на повече от едно проектно предложение от един и същ кандидат се разглежда само последното подадено

[54] В случай че по процедурата се извършва предварителен подбор на концепции за проектни предложения, се посочва и краен срок за подаване на концепциите.

проектно предложение в рамките на съответния краен срок, в който за пръв път кандидатът е подал проектно предложение за участие по процедурата, като предходните проекти се считат за оттеглени. При така посоченото следва, че ако проектно предложение на даден кандидат не е одобрено за финансиране, същото не може да бъде подадено отново в рамките на следващ краен срок, тъй като това ще доведе до подобряване на качеството на проектното предложение и до нарушаване на принципите по чл. 29 от ЗУСЕСИФ.

В случай че по дадена процедура бъдат подадени проектни предложения от няколко свързани предприятия, осъществяващи сходна дейност, административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ може да бъде сключен само с едно от тези предприятия. Преди сключване на административен договор, Управляващият орган извършва документална проверка **за свързани предприятия**, включени в списъка с одобрени за финансиране проектни предложения. В случай, че бъде установено наличие на посоченото обстоятелство, ще бъде издадено Решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на всяко проектно предложение от списъка с одобрени за финансиране проектни предложения, класирано след първото такова по точки, което също е включено в списъка с одобрени за финансиране проектни предложения/списъка с резервни проектни предложения. Под свързани предприятия се разбират предприятията по чл. 4, ал. 4-8 от Закона за малките и средните предприятия. Под сходна дейност следва да се разбира основна икономическа дейност, попадаща в същия клас (четирицифрен код) съгласно Класификация на икономическите дейности - КИД-2008.

## 26. Адрес за подаване на проектните предложения/концепциите за проектни предложения [55]:

Неприложимо

## 27. Допълнителна информация:

### 27.1. Процедура за уведомяване на неуспелите и одобрените кандидати и сключване на административни договори за безвъзмездна финансова помощ

Подборът на проектни предложения към стратегии за ВОМР се извършва от Комисия за подбор, назначена от МИГ/МИРГ. Комисията за подбор извършва оценка на всички постъпили проекти в срок до 30 работни дни от изтичане на крайния срок на приема.

Работата на Комисията за подбор на МИГ/МИРГ приключва с оценителен доклад до ръководителя на Управляващия орган. Оценителният доклад се генерира в ИСУН 2020. Оценителният доклад се подписва от председателя, секретаря и от всички членове на Комисията за подбор. Оценителният доклад се одобрява от УС на МИГ/МИРГ. МИГ/МИРГ прикачва в ИСУН 2020 всички документи, свързани с процеса на оценка (вкл. и доклада) и уведомява УО за това.

Оценителният доклад *включва*:
1. Копие на заповедта за назначаване на комисията и на заповедите за изменението ѝ, ако има такива; декларации за липса на конфликт на интереси и поверителност, подписани от

[55] При подаване на хартиен носител.

председателя, секретаря/секретарите, всички членове на Комисията с право на глас и наблюдателите;
2. Разясненията, които са предоставяни на кандидатите преди представянето на проектните предложения;
3. Кореспонденцията, водена с кандидатите по време на оценителния процес[56];
4. Кореспонденция с компетентните органи/институции (ако има такава);
5. Протоколи от отделните етапи на оценката, подписани от участвалите в съответния етап на оценка лица;
6. Други документи, ако е приложимо.

Към оценителния доклад *се прилагат*:
1. Списък на предложените за финансиране проектни предложения, подредени по реда на тяхното класиране и размера на безвъзмездната финансова помощ, която да бъде предоставена за всеки от тях;
2. Списък с резервните проектни предложения, които успешно са преминали оценяването, но за които не достига финансиране, подредени по реда на тяхното класиране;
3. Списък на предложените за отхвърляне проектни предложения и основанието за отхвърлянето им;
4. Списък на оттеглените по време на оценката проектни предложения.

Ръководителят на Управляващия орган взима решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за всяко проектно предложение. Решението на Ръководителя на Управляващия орган да предостави безвъзмездна финансова помощ се обективира в административен договор с всеки отделен бенефициент.

МИГ/МИРГ изпраща Уведомително писмо до кандидатите, чието проектно предложение не е одобрено или че е частично одобрено в срок до 5 работни дни от одобряването на оценителния доклад от Управителния съвет на МИГ/МИРГ. *Уведомяването на неуспелите и одобрените кандидати за сключване на административни договори за безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез ИСУН 2020.*

Всеки кандидат, получил уведомително писмо, че проектното му предложение не е одобрено или че е частично одобрено, има право **да възрази писмено до Ръководителя на УО на ОПИК в срок до 3 работни дни от датата на получаването на уведомлението.** Уведомителното писмо от Комисията за подбор на проекти се изпраща чрез модул "Комуникация" в ИСУН 2020. В съобщението се посочват срокът и начинът за възражение, вкл. посредством ИСУН 2020, пред Ръководителя на управляващия орган.
Ръководителят на УО на ОПИК се произнася по основателността на възражението в срок до 10 работни дни от неговото получаване, като:
1. връща проектното предложение за повторно извършване на процедурата по оценка;
2. потвърждава предварителното решение на МИГ/МИРГ.
*ВАЖНО: При одобрен оценителен доклад, кандидатите, чиито проектни предложения са предложени за финансиране, се поканват от УО на ОПИК да представят в 30-дневен срок доказателства, че отговарят на изискванията за бенефициент, като представят необходимите документи.*

56 Кореспонденцията се провежда в ИСУН 2020 и е налична там.

*МИГ/МИРГ изготвя Списък на документите, които се представят на етап договаряне и са част от документацията по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ.*
*УО на ОПИК може да изиска допълнителни относими документи към Списъка на документите, които се представят на етап договаряне на основа на приложимото законодателство и в съответствие с избраните за финансиране мерки/операции в стратегията за местно развитие, когато е приложимо.*

***Списък на документите, които се представят на етап договаряне и са част от документацията по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ – списъкът не е изчерпателен:***

**1.** Удостоверение от Националната агенция за приходите за липса на задължения на кандидата (издадено след датата на получаване на поканата за сключване на договор) – оригинал или копие, заверено от кандидата

или

Удостоверение от Националната агенция за приходите за наличие на задължения на кандидата, от което да е видно че размерът на неплатените задължения е не повече от 1 на сто от сумата на годишния общ оборот на предприятието-кандидат за последната приключена финансова година, но не повече от 50 000 лв. - оригинал или копие, заверено от кандидата

или

**ВАЖНО:** Кандидатът следва да предостави един от документите по т. 1 единствено в случаите, когато в резултат на извършена служебна проверка от страна на екипа по договаряне е установено наличие на задължения към НАП. Проверката за наличие на задължения към НАП включва проверка за наличие на публични задължения по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 и т. 8 от ДОПК. Липсата на подобни публични задължения кандидатът декларира в рамките на Декларация по чл. 25, ал. 2 от ЗУСЕСИФ и чл. 7 от ПМС 162/2016 г. (за наличие на публични задължения по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 1 от ДОПК) и на Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение (за наличие на публични задължения по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 8 от ДОПК).

**2.** Удостоверение за липса на задължения към общината по седалище на кандидата и по седалище на УО (издадено след датата на получаване на поканата за сключване на договор) – оригинал или копие, заверено от кандидата.

**ВАЖНО:** Управляващият орган ще извършва проверка по служебен път за наличие на задължения към общината по седалище на УО (Столична община) както и към общината по седалище на кандидата в случаите, когато тази община е Столична община. В случаите, когато в рамките на служебната проверка бъде установено наличието на задължение, кандидатите ще бъдат уведомени за това. За да удостоверят погасяването на задължението, кандидатите следва да представят Удостоверение за липса на задължения и към Столична община.

От Удостоверенията по букви т. 1 и т. 2 следва да е видна липсата на задължения или размерът на неплатените задължения следва да е до 1 на сто от сумата на годишния общ оборот на предприятието-кандидат за последната приключена финансова година, но не повече от 50 000 лв.

Кандидат, който видно от Удостоверенията по букви т.1 и т.2 има задължения повече от 1 на сто от сумата на годишния общ оборот за последната приключена финансова година или повече от 50 000 лева има право да представи доказателства, че е предприел мерки, които гарантират неговата надеждност. За тази цел кандидатът може да представи следните документи: документ за извършено плащане на задълженията, в това число начислените лихви и глоби (включително ново удостоверение за липса на задължения, издадено след датата на получаване на поканата за представяне на документи за сключване на договор) или споразумение, или друг документ, от който да е видно, че задълженията са обезпечени или че страните са договорили тяхното отсрочване или разсрочване, заедно с погасителен план и/или с посочени дати за окончателно изплащане на дължимите задължения или е в процес на изплащане на дължимо обезщетение.**3.** Свидетелство за съдимост на лицата, представляващи кандидата и вписани в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, или определени като такива в учредителния акт, когато обстоятелството не подлежи на вписване, издадено не по-рано от 6 месеца преди датата на представянето му - оригинал или копие, заверено от кандидата.

**ВАЖНО:** При условие че горепосочените лица са родени в България, не са осъждани и не им е наложено административно наказание, Управляващият орган ще извършва служебна проверка за тях. В този случай не е необходимо представянето на Свидетелство за съдимост на оправомощените да представляват кандидата лица.

Когато за някое от горепосочените лица, свидетелството за съдимост подлежи на издаване от чуждестранен орган, същото се представя в легализиран превод - оригинал или копие, заверено от кандидата. Когато в съответната чужда държава свидетелство за съдимост или еквивалентен документ не се издава, горепосоченото лице следва да представи декларация, съгласно законодателството на държавата, в която е установено.

**4.** Нотариално заверено пълномощно, в случаите, когато Административният договор за безвъзмездна финансова помощ ще бъде подписан от лице, различно от законния/ите представител/и на кандидата съгласно Удостоверението за актуално състояние или вписванията в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ – оригинал или копие, заверено от кандидата.

**5.** Заявление за профил за достъп на ръководител на бенефициента до ИСУН 2020 (Приложение към Условията за изпълнение) и/или Заявление за профил за достъп на упълномощени от бенефициента лица до ИСУН 2020 (Приложение към Условията за изпълнение) – подписано от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато бенефициентът се представлява заедно от няколко физически лица, заявлението се попълва и подписва от всички от тях.

**6.** Удостоверение от органите на Изпълнителна агенция "Главна инспекция по труда" във връзка с обстоятелствата по чл. 54, ал. 1, т. 6 от ЗОП - оригинал или копие, заверено от кандидата. Проверка за обстоятелствата по чл. 54, ал.1, т. 6 от ЗОП ще се извършва по служебен път.

**ВАЖНО:** В случай че се установят нарушения във връзка с обстоятелствата по чл. 54, ал. 1, т. 6 от ЗОП и същите са отстраними, до кандидата ще бъде изпратено писмо със съответните указания за отстраняване на констатираните нарушения.

**7.** За документална проверка на декларираната категория предприятие при сключване на административните договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ одобрените кандидати следва да представят в горепосочения срок, указан от Управляващия орган и:

**а.** Справка за обобщените параметри на предприятието, което подава Декларация за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 на ЗМСП – не се изисква за независими предприятия по смисъла на чл. 4, ал. 2 и ал. 4 от ЗМСП.

**б.** Следните документи, относими и отразяващи разпределението на капитала за периода, за който се декларират данни в Декларацията за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия:

- *Книга за акционерите* - приложимо за акционерните дружества с поименни акции;

- *Дружествен договор* - приложимо за дружествата с ограничена отговорност, едноличните дружества с ограничена отговорност (учредителен акт), събирателните дружества и командитните дружества;

- *Книга за акционерите и устав* - приложимо за командитните дружества с акции;

- *Устав* - приложимо за кооперациите;

- *Справка за разпределение капитала на дружеството* – приложимо за акционерните дружества.

Посочените документи се представят като копие, заверено от кандидата, в случай че не са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ. В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, същите ще се проверяват по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**в.** Отчет за приходите и разходите и Счетоводен баланс[57] за последните три приключени финансови години (ако е приложимо).

В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ и са в идентичен формат на този, в който са подадени към НСИ, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**г.** Отчет за заетите лица, средствата за работна заплата и други разходи за труд[58] за последните две приключени финансови години (ако е приложимо).

[57] Съгласно чл. 29, ал. 3 от Закона за счетоводството „Годишният финансов отчет на едноличните търговци, на които размерът на нетните приходи от продажби за текущия отчетен период не надхвърля 200 000 лв. и не подлежи на задължителен независим финансов одит, може да се състои само от отчет за приходите и разходите". В този случай се представя целият отчет за приходите и разходите към Годишния отчет за дейността на кандидата.
Когато кандидатът съставя консолидиран финансов отчет или участва в консолидация, следва да бъдат представени консолидирани Отчет за приходите и разходите и Счетоводен баланс за последните две приключени финансови години.

[58] Посоченият документ е част от годишния отчет на кандидата. Съгласно чл. 29, ал. 3 от Закона за счетоводството „Годишният финансов отчет на едноличните търговци, на които размерът на нетните приходи от продажби за текущия отчетен период не надхвърля 200 000 лв. и не подлежи на задължителен

**8.** Декларация за нередности (Приложение към Условията за изпълнение) - подписана от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, декларацията се попълва и подписва от всички от тях.

**9.** Декларация за съгласие данните на кандидата да бъдат предоставени от НСИ на УО по служебен път (Приложение към Условията за изпълнение) - подписана от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, декларацията се попълва и подписва от всички от тях.

В случай че посочените документи са оповестени в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ и са в идентичен формат на този, в който са подадени към НСИ, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 6 от Закона за търговския регистър.

**10.** Декларация по чл. 25, ал. 2 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове и чл. 7 от ПМС 162/2016 г., попълнена по образец и подписана от всички лица, оправомощени да представляват кандидата (независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин).

**11**. Декларация за минимални помощи, попълнена по образец, подписана от лице с право да представлява кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, декларацията се попълва и подписва от всички от тях.

**12.** Декларация за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия, попълнена по образец, подписана от лицето/ата законен/ни представляващ/и кандидата – подава се само в случай, че към крайната дата за представяне на изискуемите документи са настъпили промени в декларираните на етап кандидатстване обстоятелства или в законния/те представител/и на кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, декларацията се попълва и подписва от всички от тях.

*МИГ/МИРГ включва разписаната по-долу процедура за сключване на административни договори за безвъзмездна финансова помощ към документацията по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ.*

**Процедура за сключване на Административен договор за безвъзмездна финансова помощ**

УО на ОПИК изпраща покана за сключване на Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на одобрените за подпомагане кандидати. С поканата за сключване на Административен договор УО изисква всички описани документи в Списъка на документите, които се представят на етап договаряне. Срокът за представяне на документите за договаряне е 30 дни, считано от датата на получаване на поканата.

***Преди сключване на Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ УО та ОПИК извършва проверка на:***

*- съответствие на кандидатите с изискванията на чл. 25, ал. 2 от ЗУСЕСИФ на основа на представените документи;*

независим финансов одит, може да се състои само от отчет за приходите и разходите". В този случай се представя целият отчет за приходите и разходите към Годишния отчет за дейността на кандидата.

*- обстоятелството дали кандидатът е регистриран по реда на Търговския закон или Закона за кооперациите;*
*- декларираната от одобрените кандидати категория на микро, малко или средно предприятие;*
*- кандидатите за свързани предприятия, осъществяващи сходна дейност;*
*- дейностите, предложени от потенциалните бенефициенти на помощта с цел избягване на двойно финансиране.За извършване на проверката се използва:*
*а) информацията от извършена справка за двойно финансиране в ИСУН 2020;*
*б) информацията, предоставена от кандидата в проектното предложение;*
*в) при съмнение за непълна или невярна информация, предоставена от кандидата, се изпраща писмено искане до органа, сключил договор за финансиране на проект със същия кандидат относно предоставяне на допълнителна информация за характера на финансираните дейности;*
*г) други способи, които по преценка на екипа по договаряне по процедурата са приложими за проверка за липса на двойно финансиране;*
*- допустимост на минималната помощ;*
*- праговете за минимална помощ надхвърлят установените в акт на ЕС.*

УО на ОПИК извършва посочените проверки на основа на електронно подадените на етап кандидатстване документи:
- Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване и условията за изпълнение;
- Декларацията по чл. 25, ал. 2 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове и чл. 7 от ПМС 162/2016;
- Декларация за минимални помощи;
- Декларацията за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия;
- Декларация за минимални помощи.

**ВАЖНО: За обстоятелства, за които след датата на кандидатстване е настъпила промяна, декларацията, в която тези обстоятелства се декларират, се представя от кандидата датирана и подписана и на етап договаряне, на хартия, в оригинал.**

След представяне на допълнителните разяснения и/или доказателства в рамките на допълнително указания срок, но не по-дълъг от регламентирания в ЗУСЕСИФ Управляващият орган преценява дали да бъде сключен Административен договор за безвъзмездна финансова помощ с кандидата или да бъде издадено мотивирано решение, с което се отказва предоставянето на безвъзмездна финансова помощ.

Когато при извършване на проверката по същество на представените от кандидатите документи при договаряне се установи несъответствие между декларирани данни на етап кандидатстване и информацията, посочена в представените документи ще бъде издадено Решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и не се сключва Административен договор с кандидатите. За договаряне ще бъдат поканени съответния брой кандидати от резервния списък (в случай че такъв е съставен), по поредността на класирането в съответната категория предприятие, до изчерпване на общия наличен бюджет по процедурата. Ако кандидат по одобрен за финансиране проект откаже

сключване на Административен договор, се пристъпва към сключване на Административен договор с кандидат от резервния списък (в случай че такъв е съставен) по поредността на класирането в съответната категория предприятие, до изчерпване на наличния бюджет по процедурата.

Уведомяването на всички кандидати се извършва само и единствено чрез ИСУН 2020. Управляващият орган не носи отговорност ако поради грешни и/или непълни данни за кореспонденция, предоставени от самите кандидати, те не получават кореспонденцията с Управляващия орган.

Всеки кандидат може да подаде до Ръководителя на Управляващия орган сигнал за предоставяне на невярна и/или подвеждаща информация от кандидати в процедури по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПИК и/или от бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ по ОПИК, които при изпълнение на договор, сключен по проект финансиран от Европейския фонд за регионално развитие, предоставят невярна и/или подвеждаща информация за вписване в регистъра и проверка.

**ВАЖНО:** Всеки бенефициент **се задължава** след сключване на Административен договор за БФП да създаде „код за достъп“ в секция „Договори“ в ИСУН с права „четене“ на служител/и на МИГ/МИРГ във връзка с изпълнение на задълженията им по чл. 51 на ПМС 161/2016.

## 28. Приложения към Условията за кандидатстване:

*МИГ/МИРГ изготвя и прилага за всяка процедура за подбор на проекти към Условията за кандидатстване относимите приложения. Приложенията включват документи за информация на кандидата и документи за попълване.*
*Документите за попълване задължително се попълват от кандидата и се прилагат при кандидатстване.*
*МИГ/МИРГ може да включи допълнителни приложения към документацията по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ при обявяване на процедура за подбор на основа на приложимото законодателство и в съответствие с избраните за финансиране мерки/операции в стратегията за местно развитие, в случай, че е приложимо.*

**Списък с документи за информация на кандидатите - не е изчерпателен**

Примерни указания за попълване на електронен Формуляр за кандидатстване (ако е приложимо)

Приложение I към Договора за функциониране на Европейския съюз

Списък на общините в обхвата на селските райони на Република България

Класификация на икономическите дейности /КИД - 2008/

Използвани съкращения и основни дефиниции

**Списък с документи за попълване – не е изчерпателен**

| |
|---|
| 1. Декларация, че кандидатът е запознат с Условията за кандидатстване и Условията за изпълнение на проектите<br><br>2. Декларация по чл. 25, ал. 2 от Закона за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове и чл.7 от ПМС 162/2016 г.<br><br>3. Декларация за минимални помощи<br><br>4. Декларация за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия<br><br>5. Техническа спецификация на предвидените за закупуване ДМА и ДНА<br><br>6. Декларация за участие в проектното предложение, в случай че е приложимо по процедурата<br><br>7. Бизнес-план, в случай че е приложимо за процедурата |

## III. Подготовката на Условия за изпълнение на проектни предложения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 в изпълнение на подхода Водено от общностите местно развитие

**Условия за изпълнение**
**на проектите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 в изпълнение на подхода Водено от общностите местно развитие**

*МИГ/МИРГ включва към документацията по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ за всяка процедура за подбор на проекти разписаните по-долу от УО на ОПИК Условия за изпълнение на проектите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020.*

**ВАЖНО!** Изпълнението на отделните проекти в рамките на стратегиите за ВОМР се извършва при спазване на изискванията на УО на ОПИК. Мониторинг върху изпълнението на проект в рамките на стратегия за ВОМР се извършва от МИГ/МИРГ и от органите, отговорни за управлението и контрола на оперативната програма. Всеки бенефициент **се задължава** след сключване на Административен договор за БФП да създаде „код за достъп“ в секция „Договори“ в ИСУН 2020 с права „четене“ на служител/и на МИГ/МИРГ във връзка с изпълнение на задълженията им по чл. 51 на ПМС 161/2016.

**ВАЖНО!** Във връзка с извършването на мониторинг на одобрените проекти МИГ/МИРГ изискват от бенефициентите информация. При установяване на затруднения за изпълнение на проектите и целите на стратегията МИГ/МИРГ докладват на УО на програмата и предлагат мерки за преодоляването им.

**ВАЖНО!** Управляващият орган на ОПИК може едностранно да прекрати договор с бенефициент по реда на чл. 39, ал. 3-5 от ЗУСЕСИФ.

## 1. Техническо изпълнение на проектите

В процеса на изпълнение на проектите бенефициентите могат да възлагат на изпълнители (подизпълнители) извършването на определени дейности по проекта. Изпълнителите не са партньори по изпълнението на проекта и се избират в съответствие с реда за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти на договорена безвъзмездна финансова помощ от ЕСИФ.

В случаите, когато бенефициентът е възложител по смисъла на ЗОП, при избор на изпълнител/и същият задължително прилага разпоредбите на ЗОП и актовете по прилагането му, както и указанията, заложени в **Ръководството за изпълнение на договор за БФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020** (което може да бъде намерено на интернет страницата на Управляващия орган:

http://opic.bg/opik/rkovodstvo-za-izplnenie-na-dbfp-po-operativna-programa-inovatsii-i-konkurentosposobnost-2014-2020

**ВАЖНО:** При избора на изпълнител/и на дейностите по проекта, в случай че е приложимо, бенефициентите следва да предвидят при възлагането на обществени поръчки прилагането на мерки за опазване на околната среда съгласно приложимите разпоредби на ЗОП и актовете по прилагането му и в съответствие с чл. 47, ал. 1 и чл. 63, ал. 1, т. 6 от ЗОП.

В случаите, когато бенефициентът не е възложител по смисъла на ЗОП, при избор на изпълнител/и същият задължително прилага разпоредбите на Глава четвърта от ЗУСЕСИФ и ПМС № 160 от 1 юли 2016 г. за определяне правилата за разглеждане и оценяване на оферти и сключването на договорите в процедурата за избор с публична покана от бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ от ЕСИФ, както и указанията, заложени в Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020.

При подаване на междинен/финален отчет за изпълнението на проекта, Управляващият орган извършва задължителен последващ контрол и проверка за спазване на правилата за избор на изпълнители, като в случай че бъдат констатирани несъответствия, разходите за съответните дейности няма да бъдат признати, като ще бъдат прилагани съответни европейски и национални норми, както и правилата, утвърдени от Ръководителя на Управляващия орган.

В процеса на изпълнение на сключените договори за безвъзмездна финансова помощ, Управляващият орган ще осъществява предварителен контрол за спазване на правилата за избор на изпълнители от страна на бенефициента съгласно приложимото законодателство единствено в случаите, в които бенефициентът изрично е изявил желание за това.

При подготовката на проектните предложения кандидатите следва да съобразят необходимостта от прилагане на процедури за избор на изпълнител и съответно да посочат това като част от предвидените за изпълнение дейности и да го отразят във времевия график за изпълнение на проекта във Формуляра за кандидатстване.

При провеждане на процедурата/ите за избора на изпълнител/и, бенефициентът следва да спазва принципа на свободна и лоялна конкуренция и да прилага подходящи мерки за избягване предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията.

По настоящата процедура за безвъзмездна помощ **няма** ограничения относно произхода на придобиваните активи.

Правата и задълженията, които възникват за бенефициента, са описани в образец на Административен договор за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 и Общите условия към финансираните по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 договори за безвъзмездна финансова помощ. В процеса на изпълнение на проектите, бенефициентите следва да се придържат към правилата и процедурите, описани в Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020.

Всеки кандидат може да подаде сигнал за нередност при условията и по реда на Наредбата за администриране на нередности по Европейските структурни и инвестиционни фондове (приета с ПМС № 173/13.07.2016 г., обн. ДВ, бр. 57 от 2016г.) и съобразно подписаната от него Декларация за нередности.

Ако бенефициентът не може да изпълни изцяло или частично дейностите, заложени в административния договор, плащанията могат да не се извършат (цялостно или частично) в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на бенефициента.

Изменение на административния договор за безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез сключване на Анекс (допълнително споразумение) към административния договор съгласно чл. 39 от ЗУСЕСИФ. Анексът към административния договор не може да нарушава конкурентните условия, съществуващи към момента на сключване на административния договор и равното третиране на бенефициентите.

Съгласно правилата на Регламент 1303/2013, Управляващият орган следва да извършва проверки за удостоверяване на административните, финансовите, техническите и физическите аспекти от изпълнението на проектите. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на документи, предоставени във връзка с възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложени по проекта. Проверките от страна на Управляващия орган се извършват на всички проекти и/или на проекти, определени на база извадка. Бенефициентът е задължен да осигури директен достъп (както по време на изпълнението на проекта, така и след неговото приключване) на представители на Управляващия орган и/или други одитиращи институции с цел извършването на проверка на място на резултатите от изпълнението на проекта.

Бенефициентът е задължен да докладва и отчита изпълнението на проекта в съответните отчетни форми и документи, приложени към Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020.

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проекта, използвайки подходяща система за документооборот и счетоводно отчитане. С всяко искане за междинно плащане, в хода на изпълнение на договора, бенефициентът е задължен да изготви и представи на Управляващия орган междинен технически и финансов отчети, които да съдържат необходимите приложения с пълна информация за всички аспекти на изпълнението за отчетния период. След приключването на дейностите по договора за безвъзмездна финансова помощ, бенефициентът е длъжен да изготви и представи на Управляващия орган финален технически и финансов отчети, съдържащи информация относно цялостното изпълнение на дейностите и постигнатите резултати. Отчетите се изготвят съгласно образците, приложени към Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020. Тези отчети трябва да посочват и постигането на резултатите и целите на проекта чрез предварително зададените индикатори, както и да показват реалното изпълнение на заложените очаквани резултати. Отчетите следва да отразяват и съответствието на дейностите с хоризонталните политики на ЕС, да описват основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на проекта, както и как тези проблеми са били решени или причините за това да не бъдат преодолени.

Допълнително, в хода на изпълнение на проекта, Ръководителят на Управляващия орган може да изиска от бенефициента да предостави доклади и/или допълнителна информация относно напредъка, постигнат по проекта.

За дата на предоставяне на помощта по смисъла на чл. 3, пар. 4 от Регламент 1407/2013 се счита датата на сключване на договора за безвъзмездна финансова помощ.

## 2. Финансово изпълнение на проектите и плащане

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг счетоводен документ с еквивалентна доказателствена стойност), могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна финансова помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да поддържа отделни счетоводни аналитични сметки или отделна счетоводна система за допустимите разходи по проекта и използването на средствата от безвъзмездната финансова помощ, съгласно изискванията на чл. 57, ал. 1, т.5 от ЗУСЕСИФ.

При изпълнение на административните договори за безвъзмездна финансова помощ, бенефициентите са отговорни за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. Във връзка с понятието „възстановим данък добавена стойност” и определянето му като недопустим разход за съфинансиране от оперативните програми, се прилагат правилата на приложимото национално законодателство. При оформяне на исканията за плащане, за документалната отчетност, както и за всички други свои задължения във връзка с получаване на средства по всяка процедура, Бенефициентите са длъжни да следват и действащите нормативни актове към момента на изпълнение на договорите за определянето на ДДС като „възстановим” и следователно недопустим разход или като „невъзстановим” и следователно допустим разход по ОПИК и съответната процедура.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ задължително се фиксира в административния договор за безвъзмездна финансова помощ. Фиксираният в административния договор размер на безвъзмездната финансова помощ се основава на бюджета, който е предварителна оценка на размера на допустимите разходи, необходими за изпълнението на проекта. Фиксираният в административния договор размер на безвъзмездната финансова помощ е окончателен, но действителният размер на подлежащата на изплащане помощ се определя след приключване на всички допустими дейности по проекта и зависи от тяхното надлежно удостоверяване и одобряване на действително извършените разходи.Недопустими са промени в бюджета на административния договор, водещи до увеличаване на първоначално договорения процент и размер на безвъзмездната финансова помощ по административния договор и/или водещи до превишаване на средствата по бюджетни пера, за които има определен в Условията за кандидатстване максимален размер/процент.По всяка процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се предвиждат 3 варианта на плащане, както следва:

**Вариант 1** (с авансово плащане, междинни и окончателно плащане):
Бенефициентите имат право да получат авансово плащане като представят искане за плащане в ИСУН 2020 по административен договор за безвъзмездна финансова помощ. Авансовото плащане може да бъде в размер до 40% от общия размер на безвъзмездната финансова помощ. Условие за неговото извършване е предоставянето от страна на бенефициента на Банкова гаранция, покриваща пълния размер на исканата авансова сума, Финансова идентификационна форма (съгласно образеца, приложен към Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020) и декларация за банкова сметка (с цел удостоверяване на задължението на бенефициента да използва сумата по авансовото плащане единствено за целите на проекта).

След представяне на посочените документи Управляващия орган превежда размера на авансовото плащане по банкова сметка на бенефициента, открита за целите на получаване и разходване на сумата на авансовото плащане. Бенефициентът може да използва средствата по тази сметка съгласно условията, определени в договора за откриването ѝ.

Авансовото плащане се извършва в срок от 20 /двадесет/ календарни дни от датата на постъпване на искането за плащане в Управляващия орган, при условията и реда на чл.61 от ЗУСЕСИФ.

Бенефициентът има право на междинни плащания. Междинни и окончателни плащания се извършват след верифициране с цел потвърждаване допустимостта на извършените разходи и при наличие на физически и финансов напредък на проекта. За да получи исканата сума, бенефициентът трябва да представи доказателствени документи, които удостоверяват изпълнението на отчитаните дейности/действия и изразходването на средствата. Управляващият орган одобрява дейностите и верифицира разходите въз основа на проверка на документите, представени към искането за плащане и на проверки на място и изплаща на бенефициента тази част от одобрените разходи, съответстваща на процента на безвъзмездна финансова помощ, посочен в административния договор.

При обезпечаване на авансовите плащания с гаранция издадена от банка, общият размер на авансовото и междинните плащания е до 95% от стойността на безвъзмездната

финансова помощ. Този праг от 95% не се прилага, когато няма извършено авансово плащане или когато авансът е покрит изцяло с допустими разходи съгласно чл. 131, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Размерът на окончателното плащане се изчислява след приключване на проекта, одобряване на финалния технически и финансов отчет, като се приспадне сумата по отпуснатото авансово плащане и натрупаната лихва във връзка с него.

Заявяването на авансово плащане от страна на бенефициентите не е задължително.

**Вариант 2** (само междинни плащания и окончателно плащане):
В този случай бенефициентът първоначално заплаща всички разходи по изпълнение на проекта за определен период. За да получи исканата сума за междинно плащане, бенефициентът трябва да представи за одобрение междинен технически и финансов отчет. Отчетът трябва да съдържа доказателствени документи, които удостоверяват изпълнението на отчитаните дейности/действия и изразходването на средствата (съгласно образците, приложени към Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020). Документите се проверяват, разходите се верифицират и на Бенефициента се изплаща тази част от изразходваните средства, която отговаря на процента на безвъзмездна финансова помощ, посочена в административния договор.

**Вариант 3** (само окончателно плащане):
Окончателното плащане в размер на общата стойност на безвъзмездната финансова помощ, изчислена като се приложи процента, посочен в чл. 4.2 от Административния договор за безвъзмездна финансова помощ към общите верифицирани разходи. То се извършва след одобрението на финалния отчет, придружен с искане за плащане в съответствие с чл. 2.6 и чл. 2.7 от Общите условия към финансираните по Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ административни договори за БФП.

В случай че бенефициентът избере Вариант 1 или Вариант 2, т.е. в случаите, когато плащането на безвъзмездната финансова помощ ще се извърши на няколко вноски (траншове), помощта и допустимите разходи следва да бъдат сконтирани до съответната стойност към момента на предоставянето на помощта при използване на референтния лихвен процент, използван за нуждите на държавните помощи, приложим към датата на предоставяне на помощта в съответствие чл. 3, пар. 6 от Регламент 1407/2013. Референтният лихвен процент се актуализира периодично от Европейската комисия. Референтният лихвен процент за Република България за съответния период се оповестява на следния интернет адрес: http://stateaid.minfin.bg/bg/page/424

Сконтирането[59] ще се извършва от Управляващия орган с цел гарантиране, че предоставената безвъзмездна финансова помощ ще бъде съобразена с праговете и интензитетите за минимална помощ, посочени в т. 9-10 от Условията за кандидатстване.

[59] При междинно/окончателно плащане се извършва проверка дали сконтираната стойност на безвъзмездната помощ към сконтираната стойност на допустимите разходи е в рамките на допустимия интензитет при прилагане на следната формула: $PV = FV/(1+i)^t$ , където PV е сконтирана стойност, FV е реална стойност, i е лихвеният процент, а t – периода на изпълнение в години.

Допустимо е придобиването на активи чрез договор за краткосрочен финансов лизинг в който се съдържа задължението бенефициентът да закупи актива след изтичането на договора за лизинг, но не по- късно от крайния срок на изпълнение на проекта. Придобиването чрез финансов лизинг е допустимо при спазване на условията на чл. 18, ал. 1 и ал. 3 на ПМС № 189/2016 г. Бенефициентът може да придобие собствеността върху даден актив или чрез договор за финансов лизинг или чрез договор за покупка, при спазване и на правилата посочени в Ръководството за изпълнение на ДБФП по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020. Окончателно плащане по договори за краткосрочен финансов лизинг се извършва след изплащане на цялата стойност към лизингодателя и прехвърляне собствеността на дадения актив.

## 3. Мерки за информиране и публичност

Всички бенефициенти трябва да прилагат подходящи мерки за публичност и информираност съгласно правилата на Приложение XII на Регламент (ЕС) № 1303/2013.

Бенефициентите са длъжни да упоменат финансовия принос на Европейския фонд за регионално развитие чрез Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 в информацията, изготвяна и предоставяна във връзка с изпълнението на проекта, във всички отчети за изпълнение на договора (междинни и финален), както и във всички други документи, отнасящи се до изпълнението на дадена дейност по проекта. Във всички обяви и публикации, свързани с изпълнението на проекта, бенефициентът е длъжен да оповести, че проектът е получил финансиране от ЕФРР чрез ОПИК.

По време на изпълнението на даден проект бенефициентът информира обществеността за получената от ЕФРР подкрепа като:

а) включва на интернет страницата си, когато такава съществува, кратко описание на проекта, пропорционално на равнището на подкрепа, включително на неговите цели и резултати, и откроява финансовата подкрепа от ЕС;

б) поставя минимум един плакат с информация за проекта (поне размер А3), в който се споменава финансовата подкрепа от ЕС, на видно за обществеността място, като например входа на сграда.

Плакатът следва да съдържа следната текстова и визуална информация:

- емблемата на ЕС и упоменаването „Европейски съюз";

- наименованието на съфинансиращия фонд - Европейски фонд за регионално развитие;

- общото лого за програмен период 2014-2020 г.;

- наименованието на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020;

- наименованието на проекта;

- общата стойност на проекта, както и размера на европейското и националното съфинансиране, представени в български лева;

- начална и крайна дата на изпълнение на проекта.

Не по-късно от три месеца след приключването на даден проект бенефициентът поставя постоянна табела или билборд (които заместват плаката) с големи размери на видимо за обществеността място за всеки проект, който изпълнява следните критерии:

а) общата публична подкрепа за проекта надхвърля 500 000 евро; както и

б) проектът се състои в закупуване на физически предмет (материален актив) или във финансиране на инфраструктура или на строителни работи.

Постоянната табела или билбордът следва да съдържат същите задължителни елементи като плаката (описани по-горе) като емблемата на ЕС, упоменаването „Европейски съюз“ и наименованието на финансиращия фонд трябва да заемат минимум 25% от площта им. Те се изготвят в съответствие с техническите характеристики, приети от Европейската комисия.

Емблемата на ЕС следва да е в съответствие с графичните стандарти, определени в приложение II от Регламент за изпълнение (ЕС) № 821/2014 на Комисията.

В случаите на закупуване на оборудване е необходимо да се поставят стикери върху всеки актив, закупен по проекта, включващи информация за финансовия принос на ЕС чрез ОПИК.

Пълният набор от мерки за информиране и публичност (визуализация), които бенефициентите трябва да прилагат при изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ, се съдържа в „Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за информация и комуникация" 2014-2020, който може да бъде намерен на интернет страницата на Управляващия орган:
http://opic.bg/informatsiya-i-publichnost/grafichni-iziskvaniya

На същата страница могат да бъдат намерени и векторните варианти на логото на ОПИК.

**ВАЖНО:** Неспазването на правилата за информиране и публичност (визуализация)може да доведе до непризнаване на част или на цялата стойност на извършените по проекта разходи.

## 4. Приложения към Условията за изпълнение – списъкът не е изчерпателен.

*Приложенията се изготвят от МИГ/МИРГ за всяка процедура за подбор на проекти и са част от документацията по чл. 26, ал. 1 на ЗУСЕСИФ. МИГ/МИРГ може да включи допълнителни приложения на основа на приложимото законодателство в случай, че са изискуеми.*
Декларация за съгласие данните на кандидата да бъдат предоставени от НСИ на УО на ОПИК по служебен път

Административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПИК

Общи условия към финансираните по Оперативна програма “Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

| |
|---|
| Декларация за нередности |
| Банкова гаранция |
| Заявление за профил за достъп на ръководител на бенефициента до ИСУН 2020 |
| Заявление за профил за достъп на упълномощени от бенефициента лица до ИСУН 2020 |
| ДНФ № 3/23.12.2016 на Министерство на финансите относно третиране на ДДС |
| Декларация за участие в изпълнението на проект |

**Забележка:** Указанията могат да се допълват при промяна на приложимото законодателство и по решение на УО на ОПИК.